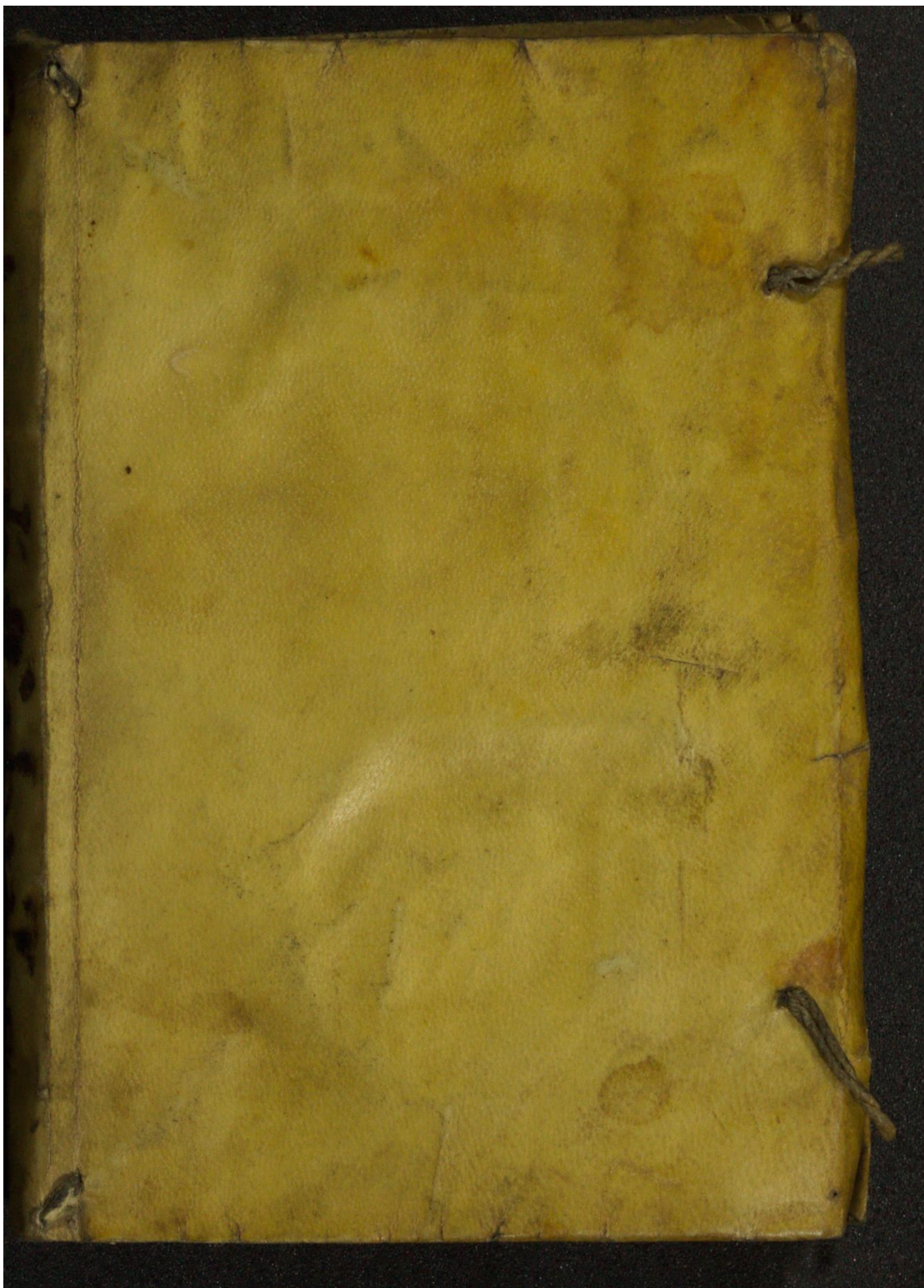
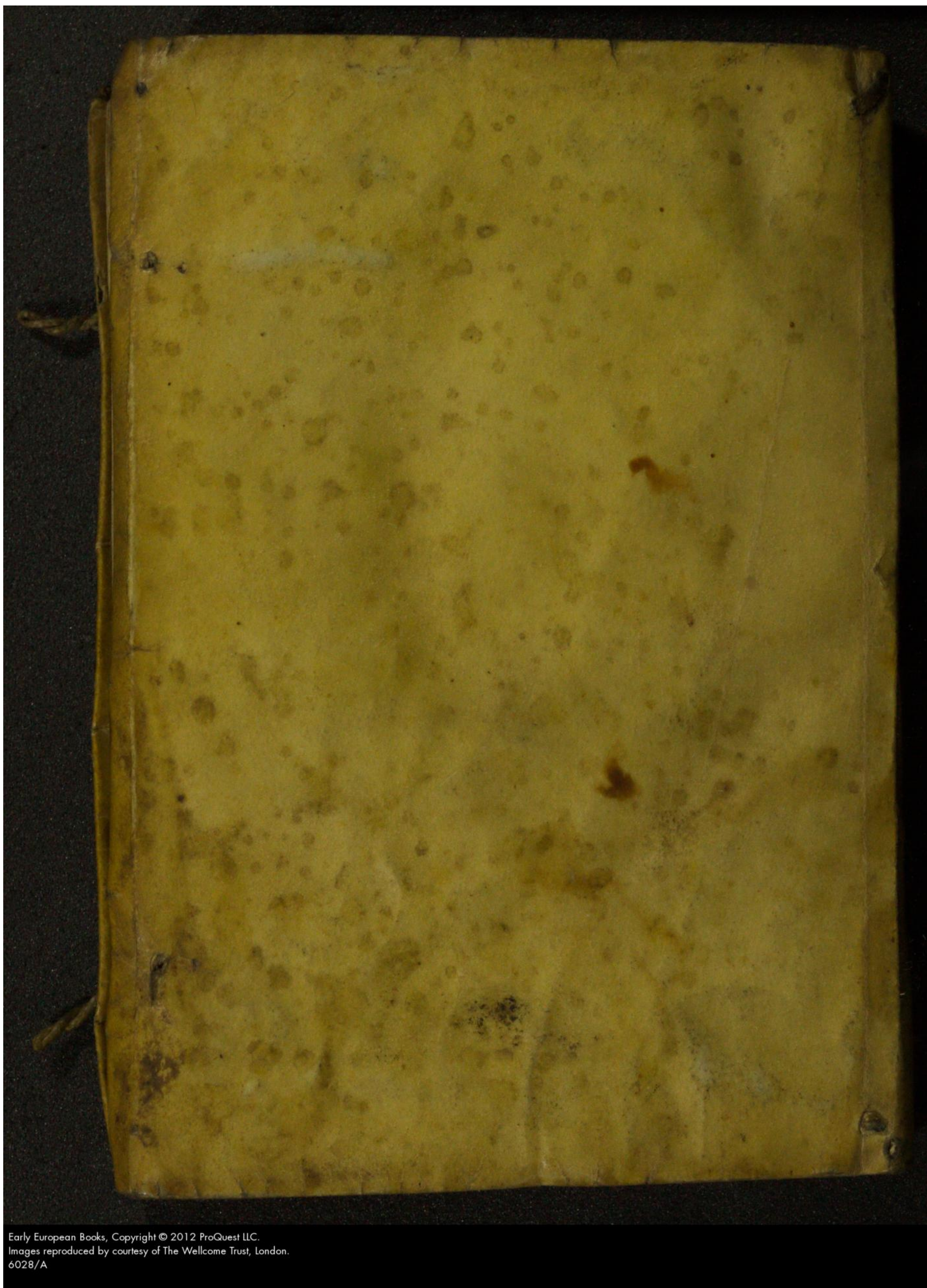

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

6028/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

43

B
2

Liv 70

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

42941

SEBASTIANI DE SOTO MEDICI, AC PHILOSOPHI.

TRACTATVS VNVS.

de curandis Febribus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

EXERCITATIONES MEDICAE, DE CVRANDIS FEBRIVM differentijs.

AVCTORE
SEBASTIANO DE SOTO
Medico Mantuano.

MATRITI,
Ex officina Ioannis Sancij Typographi,

Anno M.DC.XXXVIII.

Sumptibus Roberti Laurentij Bibliopolæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Suma del priuilegio.

TIene priuilegio el Doctor Sebastian de Soto Medico, por diez años, para poder imprimir este libro intitulado *De Febribus*, con prohibicion que ninguna otra persona lo pueda imprimir durante el dicho tiempo. Como consta de su original, refrendado por Francisco Gomez de Lasprilla. Su data en Madrid, a siete dias de Setiẽbre de mil y seiscientos y treinta y siete años.

Suma de la Tassa:

LOs señores del Real Consejo de su Magestad, tassaron este libro intitulado De Febribus, *compuesto por el Doctor Sebastian de Soto Medico, a quatro marauedis y medio cada pliego en papel, y mandaron que a este precio se venda, y no a mas, so las penas contenidas en su original. Que es fecho en Madrid, a diez y siete dias del mes de Iunio de mil y seisciẽtos y treinta y ocho años, ante Marcos de Prado y Velasco, Escriuano de Camara de su Magestad.*

§ 3 Emen-

Emendanda.

PAg.4. Caieanus,leg.*Caietanus*. Pag.25.an ſtatu,leg.*an in ſtatu*. Pag. 30.deliquim,leg. *deliquium* Pag.38.deprata,le.*deprauata*. Pag. 71.aſcendente, leg.*aſcendente*. Pag.79.humoris,leg.*humori*. Pag.80. releuatiuum,leg.*relatiuum*. Pag.97.in initati, leg.*in inſtanti*. Pag. 105.abſterge,leg.*abſterget*.Pag.102.an,le.*ad*. Pag.118.calores,leg. *colores*. Pag.120.cinamis,leg.*cinami*.Pag.129.corferendo,leg. *conferendo*.Pag.129.prouĕtas,leg.*prouentæ*.Pag. 144.ſuperauerir,leg.*ſuperauerit*.Pag.145.ſan guiſnis,leg.*ſanguinis*. Pag.149.pluriuuum,leg. *plurimum*.Pag.158.perciectionem, le.*per eiectionem*. Pag.162.antiquã,leg.*antequam*. Pag. 165.correpto,leg.*corrupto*.Pag.166.altercaueris,leg.*altercaberis*. Pag.171.materiam,le. *materia*.Pag.172.nonhubet,le.*non habet*.Pag. Pag.172.deprouati, leg.*deprauati*. Pag.176 continuat,leg *contineat*. Pag.167.affectu.leg.. *effectu*.Pag.179.manum,le.*manũ*. Pag.181. anathemata,leg.*ex anthemata*. Pag.181.maſculæ,le.*maculæ*.Pag.182.rritatur,le.*irritatur*, Pag.185.defecerit,leg.*deficerit*.Pag.191.ſan guinis,leg.*ſanguinis*. Pag.193. vugendus, leg. *vngendus* Pag.195.vrine,leg.*vrinæ*.Pag.196. fictiones,leg.*frictiones*.

Licenc. Franciſcus Murcia de la Llana.

EXCELLENTISSIMO DOMINO D. GASPARI DE Guzman Comiti de Olibares, Duci de S. Lucar la mayor, Marchioni de Liche, Regi Philippo Magno à Cõsilijs Status, Belliqué Thalamiarcho, & Hypparco Regio, Indiarum Cancellario maximo, &c.

VID Faciam! mirabor! supramentem meã maiestas tua est, vt supra hominum ingenia virtutes tuæ, Princeps excellentissime. Tangam iustitiæ pelagus? Ridebor, qui tam exigua vi immensam perfectionem sperem concludere? venerabor? adhuc supra cultum virtus

tua: & nil magis angit, quàm digno munere te prosequi? digna veneratione tuam colere celsitudinem. At nulli fuit vitio, quoquomodo colere, nec munerum oculi tui, sed amoris dignitatem & spectant, & expectāt. Vis tuorum affectibus supplicari. Vis (si desint munera) tuorum litari voluntate. Hinc iam audacter ad communem Patronum accedo, Patrem dixero, & non communem: qui enim is sit communis omnibus, qui ita extat vnicuique pater, vt solus vniuscuiusque videatur, adeo & omnes auro perpluis, & gemmis, perpluis muneribus. Assim ergo munusculum exiguum, (sed quia litterarum, quas amas, non omnino contemnendum)

exci-

ſexcitationes Medicas, ſimul & Philoſophicas de febribus, in tantæ lucis ſplendorem, in tanti Patris beneuolentiam, ponere, exponam in munere, non munus, ſed præcordia. ſit illud antiqui beneficij felix memoria, ſit eruitutis antiquæ monumentum. Olim ſub patris tui auſpicijs lucubrationum mearum primitias in patre tibi dedicabam. Inſcripſeram paternæ magnitudini primum laborem, prima Dialecticæ rudimenta, Philoſophiæ elementa prima Et ſane impij animi fuiſſet beneficiorum excellentiam, & pium memoriæ officium impia taciturnitate corrumpere. Offerebam ergo parenti tuo gratus, & præteritæ beneuolentiæ memor, &

beneficiorum collatorum non imme-mor, & ad futura non ingratus, quæ liberalis parentis tui manus ampla satis spondebat, & præcipuè mihi, quem non minus in corporis salutem acciuerat medicum, quā in interiora vt clientem protexerat. Inuidet fortuna mihi, *vt cum Poeta dixerim:* & nimium nobis -- Hispania propago,

Visa potens superis, propria
hæc si dona fuissent.

Nam in medio fœlicitatis mari naufragium passus, non minorem iacturam mea peculiaris, quam Reipublicæ & Hispanicæ Monarchiæ publica fortuna passa est: quando excellentißimum Parentem tuum, & huius

patro-

patrociniј fœlicitatem meam, & reipublicæ Mæcenatem maximum dies luctuosissimus orbi; cœlo reddidit. Sed cum inter omnes liqueret fessis tali nece rebus medendum, nec prolixa panegyri (vt optabam, vt decebat) gemituum, ac lachrymarum turba obstrepente ipsum colere, nec rursus potui innitente affectu saltē breui, & ieiuna, eaque posthuma epistola mortuum non prosequi, plura daturus, cū dolori callū tempus obduxerit, si modo obducet. Interim certū est, ò Princeps excellētissime orbe, neminē aliū vt te filiū potuisse vel optare, adeo & parentis imago es, & illius Solis multiplicatus Sol refulges. Erat nunc istæ compensationis occasio, vt pa-

trus

triјs saltem virtutibus prædicandis prolixius immorarer, vbi iam non coacta laudatio, nec expressæ metu voces titillarent audientem: sed vbi par tacendi & loquendi libertas, & iam promptum (vt ille adulationum Princeps in Theodosio Drepanius) laudare Principem: quam tutum siluisse de Principe. Sed quid faciam? (vt cum ipso exclamem) nouam quãdam patior ex copia difficultatem. Quidnam faciam? quæ Tyber, aut Neptunus vidit, aggrediar? quæ Romani agri? quæ videre tot populi referam? iam turba ipsa gestorum in exiguo epistolæ compendio prohibet delectum; satius fuerit bene tacuisse, quàm male laudasse. Addo solum

lum aliqua nonnullis Principibus tributa miracula, quæ dum ſint vera ſint ſingula; nec iam excutio veritatem, ſit (vt ſcribitur) alter iuſtitia inſignis, alter memoretur pietate, alter miſericordia nobilitetur; alter prædicetur munificentia: at parenti tuo quidquid laudatur aſſurgit; dixiſſe ſufficiat vnum illum diuinitus extitiſſe, in quo virtutes omnes vigerent, quæ ſingula in omnibus prædicantur. Sed quid in præteritum auocor? Patrem tuum de te æſtimo. Pater tuus ipſe tu es. Non ergo & patri ingratus extitero; ſi tibi munuſculum offeram, ſi parentem tuum Mæcenatem meum in te colam, ſic tunc, plane, tuus eram; manebo tuus.

Auda-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Audacter dixi, sed grati animi scelus pronam impetrabit veniam, & ipse amoris debota temeritate expiabit. Tibi ergo has exercitutionum mearum lucubratiunculas Excellentißime Princeps (dum & affectus humilis substrauero æternum) ad pedes sisto.

Excellentiæ tuæ

Seruus.

Sebastianus de Soto.

AL

AL MEDICO
PHILOSOPHO.

E LO Sucinto de las ſentencias dize Phalerio, *lib. de elocutione*, ſe conuence el hombre facilmente: *quia vehementia quæ in oratione reperitur, longitudine diſſoluitur*, porque las muchas palabras embotan la energia de las ſentencias. Aſsi por el deſeo que tengo, de que muchos aprouechẽ en eſta materia de fiebres, ſin que eſtorbe lo difuſo del tratado, quiſe reduzir a pocas hojas el diſcurſo, que latamente auia diſputado en gran volumen.

Vſo

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Vſo en el, lo primero, no de vocablos leuantados, por no ſer propio deſta materia, ni ſeruir mas que de vn laberinto al ingenio. Tampoco era acertado, que para entender mis eſcritos, ſe cõbidaſſe vn Preceptor que los traduxeſſe, quando yo me huuieſſe canſado en coacerbar vozes eſtrañas, como otros han hecho, gaſtando el tiempo en los *periocha, antitheta, criſis, hypotheta, paratheta, lyſis.*

Nouedad he pretendido en mis ſentencias: porque fuera lo demas trabajo de la pluma; no deſvelo del ingenio, traſladando mas que diſcurriendo, lo que tengo

go

go notado en algunos Medicos modernos, a quien para sus impresiones ha faltado el aplauso de los doctos, con que vienen a parar en lo que Marcial temia, quando dixo a su libro en el 3. Epigram. 2.

Ne nigram cito raptus in culinam
Cordyllas madida tegas papyro,
Vel turis, piperisque sis cucullus.

No he querido alegar Autores Medicos quando preualece la razon. Etenim dixo Plinio el menor, Epist. lib. 2. *Extrinsecæ præferendum ratione veritatis intrinseca;* que los que siguen por deuocion a otros, no son mas que criados de acompañamiento, seruos

§ § se

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

se vocare illos, dize Argẽterio de Galeno, Cõmẽt. 1. in art. Medic. *Quicumque vel hyppocraticos, vel praxagoreos, vel ex alio quocumque viro se nominant vt inconsideratè, ac temere credant, quæ quis illorum tradit:* luego no puede de mi Galeno formar quexa alguna, sino le alego ni sigo por sola su autoridad, pues la disculpa tengo en su misma opinion, *vt inconsideratè, ac temere credant quæ quis illorum tradit*, creyendo a ciegas al modo que se tiene en creer cosas de fè lo que dize, porque lo dize. Mayormente, que los escritos de este Medico, tan celebre en la opinion comun, los nota Argente-

rio de mil contradiciones a cada passo, ocasion de muchos errores en la Medicina, que hazen Medicos ciegos, asidos, y adestrados deste Lazarillo, *eo quod varie singula*, dize lib. 1. de causis morb. cap. 1. *Et confuse explicare soleat, alijs errandi occasionem dedisse*, que Autor vario y confuso, no es bueno para Maestro y guia de quien no examina si està el passo llano. Solamente cō dezir estos Medicos, que ya Galeno lo tiene definido, quedan muy satisfechos y pagados, como si fuesse algun Oraculo Galeno, en quien no pudiesse caer error, dize Cardano Comment. lib. 6. in Hyppoc. aphorism.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Sufficitque eis dixisse hoc Galenum, tanquam Galenus Deus aliquis fuerit & non homo, multis modis impeditus, hombre fue Galeno, y sujeto a errores: y si auemos de sentir con Auicena, 9. de animal. nò allegò a ser Filosofo, quanto mas Medico: *Galenũ nunquã existimavi, esse Philosophũ, nec inter Philosophos adnumerari: cum nec eam sciẽtiam ulla ex parte degustauerit*; aun no llegò a los vmbrales desta ciẽcia, ni humedecio sus labios tan precioso liquor, por no ser la suauidad desta ciencia para la boca de algunos. Luego no siendo Filosofo deduce Cardano en el lugar citado, que mucho si echò a

per-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

perder la Medicina, llenandola de mentiras y engaños. *Adeo mendis totam artem compleuit, vt paucarum rerum cognitio absoluta relinquatur.*

A mis sentencias he procurado el fundamento de la Filosofia, que es el mas solido, y la fuēte de las buenas facultades, y ciencias, *quinque scientiam*, dize Victorino in Didascal. lib. 3. *Contingere cupit, si relicta veritate artium reliquis se implicare voluerit, materiam laboris (vt ita dicam) infinitam plurimamque inueniet, & fructum exiguum: quapropter mihi videtur, primum operam dandam esse artibus, vbi fundamenta sunt omnium*, no

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

tiene otra vasa firme la Medicina, *& pura simplexque veritas aperitur. Et ideo errant, qui relictis artibus quasdam sibi scientias eligunt, in quibus, se posse fieri perfectos, putant* los que sin el estudio de las Artes liberales quieren subir a la cumbre de las ciencias, quieren bolar sin alas, y edifican sobre arena.

De aqui se entenderà la ignorancia de algunos Medicos romancistas, que no auiendo passado de las Modales (*pons asinorum*, que llaman los Logicos) quieren defender que la Filosofia no es necessaria a la Medicina: siendo asi, que para ninguna otra facul-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

facultad ſuperior, es mas vtil, ni mas neceſſaria ſimpliciter: pues vemos aun en la Teologia muchos y graues diſcurſos, en que ſe deducen concluſiones Teologicas de principios puramente de Fè. *Caiet. 2. 2. q. 1. art. 1. Suar. ibid. diſput. 6. ſect. 4. Valen. diſp. 1. punct. 1.* y con muchos que enſeñan no ſer la Fè diſcurſiua, contra *Durãdo in 3. diſt. 24. q. 1. Gabr. diſt. 23. cap. 8. q. 3.* y otras inferidas de dos propoſiciones, vna de Fè, y otra quando, natural, dize *Vazquez, titul. 1. in 1. part. diſput. proœmial.* lo que nunca ſuele acaecer en la Medicina, en quien los principios ſon naturales y Fiſicos, por don-

§§ 4 de

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

de ſte nombre de Phyſicos, que vulgarmente en algunas Prouincias tienen los Medicos, no ſe le puſo el vulgo, ſino la razon de que vſa Tulio 2. de diuinatione: y el afirmar lo contrario alguna ſecta de Medicos, es grande argumento de ſu corto caudal y diſcurſo, para penetrar las verdades Filoſoficas, de donde pudieran diſcurrir en la Medicina acertadamente, y ganar en ella glorioſo nombre de doctos.

Eſte era el verdadero camino, no el que toman algunos deſtos, ciñendoſe por las calles de Praticantes, que ſolo ſiruen para engaño del mundo. Pero bien los

cono-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

conocen los entendidos, como mostrò Marcia lib 5. Epigr 9.

Languebam, sed tu cõmitatus protinus ad me
Venisti centum, Symmache, discipulis.

Y que resulta desto? añade el Poeta, haziendo burla.

Centum me tetigere manus Aquilone gelatæ,

que tomando todos el pulso al enfermo, sucede lleuar las manos como vn yelo, y con el frio venirle despues la calentura al doliente, quando nunca la esperaua,

Non habui febrem, symmache nũc habeo.

Este camino (digo) mas a proposito

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

ſito es para hazer conocida ſu ignorancia, que la afectacion de docto en el idiota, es pregon de ſu poco ſaber, *tanto qui intus*, dixo ſan Gregorio en ſus Morales, *amplius ſtultior fit, quanto conatur extertus ſapiens videri*, que juntar muchos Praticantes, es leuantar gente de guerra, donde baſta la ignorancia deſtos Medicos, que no neceſsita de ſocorro para degollar vn exercito.

Otros afectan ſu autoridad leuantados del camello alto de vna mula, con vn hyſopo de barba tan poblada (ſi ya no es aduertencia deſte oficio, lleuarle para el entierro) que ſolo con el aſpe-

cto

cto (fuera de su ignorancia) causaràn la muerte a qualquiera que aun en sueños los huuiere imaginado. Destos sin duda deuia de ser el Medico Hermocrates, a quien Andragoras viendo en sueños, rindio la vida medroso: que vn mal Medico en sueños representado, se colige de la Epigramma 53. de Marcial, lib. 6. es solo para dar la muerte sobreuenida aũ en los mas sanos, ignorando la causa de su muerte.

Lotus nobiscum, est hilaris cœnauit, & idem
Inuentus mane est mortuus Andragoras.

En los baños, y en la mesa auia

esta-

eſtado Andragoras con noſotros ſano y contento, y ha amanecido muerto.

Tam ſubitæ mortis cauſam Fauſtine requiris?

Quieres ſaber la cauſa Fauſtino deſta muerte tan repentina de Andragoras?

In ſomnis Medicum viderat Hermocratem.

Hermocrates Medico fantaſma, aun ſoñado baſtò a matarle. O admirable fuerça de vn mal Medico! que mejor q̃ Baſiliſco mata ſu viſta, pues la deſte mata (ſi mata) verdadera, y la de eſotro aun ſoñada. No ſe dexe de alabar la grande experienciã deſtos aſ-

ſeſ-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

fessinos, que con piedad tan sanguinaria saben presto despenar al enfermo. Lisonja que dixo a vn mal Medico destos Stratonico, apud Antonium monachum Melissæ, lib. 1. serm. 39. *Laudo tuam experientiam: quia non sinis infirmos computrescere, statim eos è vita liberas.* Otro, que auiendo dicho a vn venerable anciano, *senex factus es*, mucho has enuejecido: el viejo le respondio como tal: *quia non te vsus fui*, porque si yo huuiera caydo en tus manos no huuiera llegado a viejo, que bien moço me despacharas.

Otros se hallan tan oficiosos, y diligentes en visitar vna y muchas

chas vezes en vn dia a su doliente, que su mucha diligencia, acõpañada de su ignorancia, son espuelas con que mas apriessa camina la muerte del enfermo: como aduirtio bien Seneca lib. 5. Epist. *Medicorum consilia* (dize) *qui parum docti, & satis seduli officiosißime multos occidunt*. Estos vienen a ser sin duda, los que ocupados primeramẽte en oficios seruiles tocantes al Arte de Medicina (que hipocritamẽte professan sin estudio) dan la muerte Medicos fingidos, a quien no pudieran mecanicos declarados. Alude a este proposito bien, el dicho que notò Plutarco in vit.

Phi-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Philoſoph. de Diogenes, a vn mal Medico, que antes de ſerlo, auia ſido publico luchador, pero muy debil y floxo, *quid hoc?* como has mudado de oficio, y para que? *Num vt eos qui te aliquando vicerunt, nunc ipſe deijcias?* es para dar en tierra agora con quien antes no pudiſte? *Deijcit luctator* (gloſſa Laercio lib. 6.) *quem ſuperat, & deijcit Medicus, quos in luctum conijcit, aut etiam in ſepulchrum:* el mal Medico, como buen luchador, da en tierra, y aun en la ſepultura con los que ſe toma a braço partido. No ſe dan eſtos manos a matar con las manos, y quieren matar con recetas, no auiendo

en

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

en ellos señal alguna de clemencia: antes si allega alguno a corregirlos, pertinazmente responden, *quod scripsi scripsi.*

Es simul Medicus, simul Chirurgus.

Eres juntamente Cirujano, y Medico, a todas manos matas. Y verdaderamente, para ser mal Medico, buen camino era ser antes Cirujano, dixo Marcial, en el libro primero de sus Epigramas.

Chirurgus fuerat nunc est vespillo Dialus,
Cæpit, quo poterat, Clinicus esse modo.

Primero fue Diaulo Cirujano, y despues sepulturero. Bien se impuso

puſo antes para ſer Medico deſpues, que mataſſe. Aun tiene mas enfaſi la palabra, *veſpillo*, que ſignifica con propiedad, ſegun Antonio en ſu Diccionario latino, el q̃ entierra muertos de noche; porque el Medico mata y entierra ſecretamente, haziendo las muertes con diſsimulo. Bien lo ſignificò Socrates, y Plutarco lo notò en la vida deſte Filoſofo, quando auiendo oydo que vn Pintor, dexando ſu primer Arte, de que era poco perito, ſe auia hecho no mejor Medico, dixo con agudeza: *Cautèeam artem deſeruit, quæ errores ſuos habet in aperto; eamque amplexus eſt cuius error*

terra tegitur. El Pintor ſaca ſus errores a publico, y el mal Medico los eſconde en las ſepulturas, echando tierra a todos, y cubriendolos, porque no ſe conozcan.

Bien propuſo para atajar tan gran daño a la Republica, Iuan Iacobo Vvel Kero, lib. 3. c. 3. Antidotarij generalis, Medico inſigne al Magiſtrado. *Nulli praxim exercere permittat; niſi Medicus fuerit peritus, graduatus, approbatus. Cæteris verò, vt circulatoribus, hiſtrionibus, erroribus, exorciſtis, tonſoribus, pharmacopolis, aniculis, & his ſimilibus, tanquam carnificibus, & nulla ratione morbos curantibus,*

omni-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

omnibus modis prohibere nitatur, & interdicat. No deue el Magiſtrado y Gouernador de la Republica, permitir en ella que exercitẽ el Arte de la Medicina, ſino es los Medicos doctos, graduados, y aprouados con riguſo examen: a los demas, como embaydores, charlatanes, repreſentantes de la Medicina, no Medicos verdaderos, ſi eſclauos vagabundos del Arte, exorciſtas, ſantiguadores, Barberos, Boticarios, viejas, y ſemejantes deſta harina (que todos eſtan en vn miſmo predicamento) como a verdugos carniceros del humano linage, de quien matan mas que curan. Deue por todos

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

dos caminos prohibirles y vedarles las ocasiones muchas, que buscan, y hallan de matar, con color y capa de que nos curan: pues es forçoso, que los que parecen destos mas doctos, sean ignorantes, por no auer tenido tiempo de estudiar los verdaderos principios de Filosofia, y Medicina, ocupados sus primeros años en las Artes seruiles que arriba dixe: como acrecienta Casserio in hist. anotom. *Tempus illis defuisse ad artem Philosophicam, & Medicam, integram amplectendam: cum hi seruilibus muneribus puerilem fere ætatem consumpserint.* Siẽdo assi verdad, que no ay Medico bueno antes

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

tes de auer gastado en este estudio siglos enteros. Y este es el fundamento y principio que tuuo la costumbre de la barba larga, en los professores deste Arte, dandose a entender que eran viejos en ella. Por esso los antiguos pintauan a Esculapio (Autor, segun sus historias, de la Medicina) barbado, como se colige del verso de Virgilio, in Priapeio.

Intōsa semper Esculapio barba est.

Y para alabança de Synalo famoso Medico de Anibal, dixo Silio Italico lib. 5. que era viejo,

Medicas hinc Ocyus artes,
Et senioris opem Synali vocat.

Y Angelo famoso Iurisconsulto,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

en la ley primera, §. pueritiam, D. de postulationibus, amonesta, que nadie se fiè de Medico moço, *eum enim esse homicidam parentum*, porque son homicidas de los viejos. Por esso a Hypocrates doctamente le parecio toda la vida breue, y el Arte larga, llena de suma dificultad. Y el mismo en la epistola que escriuio a Democrito, dize: *Neminem penitus Medicinam nouisse.* Y añade: *Nam neque ego ad summum artis Medicæ perueni, quamuis senex iam sim; neque ipse huius artis inuentor Esculapius.* De donde con mucha razon reprehende mi buen Galeno a los Methodicos, lib. de sectis, que afir-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

afirmauan no ſer larga la Medicina, ni ciencia dificultoſa, ſino que ſe podia aprender en ſeis meſes: mas yo digo, que aun en menos aprenden muchos lo que ſaben, porque no ſaben mas de Medicina, (como poco ha deziamos) que las viejas, y mugerzillas ſantiguadoras: y oxala ſupieran aun tanto como muchas mugeres, que mugeres ha auido bien entendidas y doctas en nueſtro Arte, como fueron Diana, tenida de los Gentiles por Dioſa. Artemiſa Reyna de Caria. Dos Cleopatras, vna Reyna de Egipto: y otra popular, que cita Galeno en ſus eſcritos. Y la gran Tro-

tula Salermitana, que escriuio de las enfermedades, y curacion de las mugeres. Brela hija de vn Rey de Bohemia. Hildegradis, insigne en virtud y erudiciõ, muy celebre en Moguncia su patria, y aun en todo el mundo, por donde sus escritos se han estendido. Y la famosa Agnodize Atheniẽse, que por miedo de las leyes cõ que aquella Republica vedaua a las mugeres las ciencias, se vistio de hombre para estudiar la Filosofia, y Medicina; y dissimulada en este habito curò muchas enfermedades ocultas de mugeres, que por el empacho de descubrirse a los hombres, huuieran

muer-

muerto ſin medicina, y con la diligencia de Agnodize ſe curarõ: y a ſu inſtancia ſe reuocò la prohibicion del eſtudio a las mugeres. Dexo otras muchas, que eſtudiaron, y ſupieron lo que eſtos Medicos triuiales ignoran, porque no han eſtudiado: y las barbas crecidas que tienen, les han nacido y crecido en muy diferentes oficios del Arte q̃ profeſſan.

Otros Medicos ſe ocupan todo el dia en andar baldios, açotando las calles y callejas, haziendo muy de los ocupados, para acreditarſe con el vulgo. En la Corte a eſtos, bien ſe dexa ver, que no les queda tiempo para eſ-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

tudiar : con que dan fundamento a lo que dixo Platon lib. 1. de legib. ser la Medicina mecanica, segun refiere Galeno in lib. Suaso. ad bonas art. *quia magis laborãt corpore quam mente*: porque discurren poco con el alma, y mucho con el cuerpo, hechos vnos esclauos del interes, ò de la ambicion, si les falta. Deste genero huuo muchos entre los Romanos, que habilitaron tanto este Arte honrosa, y digna por si misma de toda estimacion, que vino a estado de que Medicos, y esclauos, estauan en vn mismo predicamento, como se colege *ex l. Thais, §. Lucius, D. de fideicom. & l. alimenta, §. 1. de alim.*

alim.& cib. leg. in l. Seio, §. vlt. D. de annuis legat. & in l. Patronus, §. item plerumque, D. de oper. lib. & l. vlt. C. de leg. & l. 1. § ne autem, C. de com. ser. manu. Y assi huuo muchos esclauos Medicos, ò Medicos esclauos. Y todo el desprecio que el vulgo haze de la Medicina, nace de los ignorantes Medicos, que sin auerla estudiado se andan combidando de calle en calle, sin saber donde se van, hechos buscones: *Propter ignorantiam eorum, qui eam exercent, & ob vulgi ruditatem, quod tales pro Medicis iudicat, & habet; iam eò res deuenit, vt omnium artium longe vilissima censeatur.* Dixo Hypocrates

tes

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

tes in leg.fol. 1. que esta facultad por si, siempre ha sido estimada, y pretendida de los mayores ingenios, sin que derogue vn punto a la nobleza, antes haziẽdo nobles a los insignes en ella, quando ha faltado a la sangre la calidad: como sucedio a Podalirio, que siendo aborto primero, de vn naufragio, y despues adoptado, y guardado de vn Cabrero en Caria, porque como docto Medico que era, curò y sanò a Sirna hija del Rey Ademeto, se la dio por muger, y le tuuo por yerno, entregãdole en dote el Chersoneto, de quien haze mencion Ouidio 9. de arte amandi.

Quan-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Quantus apud Danaos Podaly-
rius arte medendi,
Æäcides dextra pectore Nestor
erat.

En Egypto, Apis, Osiris, Isis, Mercurio, Oro, fueron Reyes poderossos, y juntamente Medicos insignes. Apolo, y Esculapio, en diferentes Prouincias, Machaon, y el Podalyrio (de quien agora hablaua) en Grecia. Chiron Centauro, *M*aestro en este Arte de Hercules, Aristeo, Theseo, Thelamon, Iason, Poleo, y Achiles. Calmo hijo del Rey Agenor, y el gran Rey y Emperador Alexandro, dueño del mundo, no solo fue docto, y aficionado a la *Me-*

dici-

dica, ſin que por ſus propias manos curò no pocas vezes, a ſus amigos, como lo refiere Plutarco en ſu vida. Y oy en las boticas tenemos muchas medicinas ſuyas. Liſimacho, vno de ſus ſucesſores en el Imperio, tuuo grande noticia deſta facultad, como aduierte Plinio lib. 25. cap. 7. y Egineta lib. 7. cap. 3. hallando la yerua lyſimachia, a quien dio nombre, quien deſcubrio ſus virtudes. Lyſimacho *M*itridates (vno de los mayores Reyes de ſu tiempo, y a quien obedecian veinte y dos naciones de diferentes lenguas) vencio en eſta noticia a los muy grandes; haſta llegar a eſcriuir

della

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

della grandes tratados, como refiere Celso lib. 5. cap. 23. Iuba Rey valeroso de Mauritania, bien alabado de Plinio en esta ciencia, lib. 25. cap. 7. y de Galeno lib. 9. de Pharmaco, cap. 4. Y Mesue Rey de Damasco, Augusto, Tyberio, Neron, Emperadores de Roma, estimaron la Medina, y la estudiaron. Pero quien de los Emperadores Romanos se auentajò sobre muchos Maestros de Medicina, fue Adriano, como testifica Aurelio Victor en su vida. Y el grande Constantino, como lo muestra en su obra de Agricultura. Y el famoso Iustino, como refiere Sorano, y Isagoge cap. 9.

En

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

En cuyo numero gloriosamente podemos poner Pontifices Romanos, Emperadores verdaderos a entrambas manos. Nicolao Quinto, que en Arte, profession, y dotrina, fue siempre alabado, y tenido por grande Medico. Y Eusebio, de la misma dignidad, y profession: y ambos tenidos y reuerenciados por santos. Añado a estos dos Pontifices referidos, a Iuan XXII. que primero se llamò Pedro Hispano, docto no solo en la Dialectica, sino en la Medicina, de que escriuio vn libro con este titulo.

Thesaurus pauperum, & Canones Medicinæ.

Y Pau-

Y Paulo Segundo, grande Medico, como refiere Platina, que no ſolo viſitaua por ſu perſona a los Curiales enfermos, ſino que con ſu Pontificia mano les aplicaua virtuoſa y doctamente las medicinas. Y nueſtro Doctor Eſpañol ſan Iſidoro, cuyas ſon aueriguadamente las tan alabadas obras que falſamente corren con titulo y nombre de Auicena, como prueuan Auila, y Ocampo, en la hiſtoria general de Eſpaña: y oy ſe hallan en el Baticano cartapacios concernientes cõ las obras, que (como dixe) falſamente ſe atribuyen a Auicena, que ſe puſieron a inſtancia de ſan Gregorio:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

porque todas las obras que hizo
ſe las embiaua al ſanto Pontifice.
Tan lexos eſtà nueſtra facultad
de enuilecer a quien la profeſſa
con erudicion y doctrina. Solo es
vil en los Medicos viles, y meca-
nicos, de cuyo numero conoce-
mos algunos, q̃ haziendoſe Medi
cos, han querido iluſtrarſe y eno-
blecerſe, no ſe ſi lo hã cõſeguido.

Otros ay, que por ignorar la
raiz y origen de las enfermeda-
des, ò la fuerça y virtud de los re-
medios, aplican vnos y otros, eſ-
tos y aquellos ſin eleccion: antes
(laſtimoſa ignorancia, y barbaro
atreuimiento) echando ſuertes
con los remedios, dè donde die-

re,

re, y tope donde topare: como de vno refiere Pogio, *Sorte medicamina miniſtrabat*. Y con la deſconfiança que les dà ſu poco conocimiento, aplican tantos remedios en vn inſtante, que aunque la ſuerte topara con el verdadero y legitimo, no ſurtiera el buen efeto de la ſalud, por la poca moderacion con que ſe puſo. *Nomen medicinæ* (dize ſan Iſidoro lib. 4. Etimolog.) *à modo ac temperamento impoſitum exiſtimatur, vt non ſtatim, ſed paulatim adhibeatur: nam in multo contriſtatur natura; mediocritate autem gaudet. Vnde & qui pigmenta, & antidota aßidue biberint, vexantur: immoderatio enim*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

omnis non ſalutem, ſed periculum affert. Y porque digamos eſto de paſſo (tropieços de muchos eſtimados por buenos) recetan vn papelon de medicamentos, para que ſe apliquẽ tan de tropel, que no dan tiempo al tiempo para que obren. Pero peor lo hazen aquellos de quien arriba iba hablando, que por ſu mucha ignorancia, y poco conocimiento varian ſin conſiſtencia, vno, y muchos, lo que impide mas que nada la ſanidad pretendida con los remedios, *ita nihil ſanitatem impedit*, (dixo Seneca epiſt. lib. 1.) *ſicut remediorũ crebra mutatio*: apoya eſta ſentencia con vn buen ſimil:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

mil: *Non conualescit*, añade, *planta, quæ semper transfertur*, la planta que se transplanta a menudo, nunca medra, porque siempre le falta tiempo para arraygarse, con que auia de atraer el jugo de la tierra, que es su sustento. Assi passa en las medicinas aplicadas sin tiempo, lugar, ni sazon: circunstancias que se deuen mirar atentamente, y el ignorante no las conoce: pues no basta que grandes Autores enseñen, que son a proposito para tales, ò tales enfermedades, tales remedios, sino que se apliquen al tiempo que ellos no pudieron preuenir, ni pintar. Y assi Ouidio de remedio amoris,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Temporibus medicina valet. Data tempore prossunt;
Et data non apto tempore, vina nocent.

Y luego muy pagados y satisfechos de su asistencia, alegan los Autores de los remedios, como si fueran a proposito en la ocasion y tiempo que ellos los aplicaron, tyranica. Es esta doctrina mas que firme, como dixo Argenterio por Galeno, Comment. primus. *Tyranicam esse huiusmodi doctrinam, & contentionis confusionisque plenam: dum contempta rerum inuestigatione nunc hos, nunc alios testes afferimus ad omnia probanda.* Bien preuino Galeno a estos secta-

ctarios, que le auian de citar a cada passo, sin considerar primero el fundamento de su doctrina, y circunstancias de su aplicacion a la practica, y exercicio. Que graue error!

Otros procuran ganar fama de grandes Medicos, publicando por momentos los actos positiuos de letras que han sustentado, dedicandolos a otros, mas por adulacion y lisonja, que por aficion: atribuyendoles renombres tan leuantados, que por no conuenirles, pienso que hazen burla dellos. *Plerunque* (dixo Alano de complantu naturæ) *exterius plausibiliter applaudẽdo collaudant,*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

quos interius contradictoria derisione defraudant. Y no atendiendo estos ignorantes, que en los actos de que brauoneles se jactan, los concluyeron: desvaneciendolos su ignorancia, que mas deuiera humillarlos, los anima a boluer otras vezes a la estacada, pretendiendo ganar honra, donde sin duda pierden mas credito. Por estos arrogantes, murmuran de todos los Medicos, y los despreciã los entendidos, como lo afirmò Ciceron 2. de diuinatione, diziendo: *Democritus tamen non inscitè nugatur, vt Physicus, quo genere nihil arrogantius*: no ay genero de gente mas arrogante que los

Medi-

Medicos. Yo no entiendo los poco Filoſofos, que los ſabios ſaben templar con modeſtia ſus glorias; ſi bien los que ſe precian de muy diſcipulos de Galeno, pueden auer beuido eſte humor de ſu Maeſtro, que en tantos lugares de ſus obras eſparciò ſus alabanças hinchadamente. Vn exemplo baſtarà por muchos, *ego re ipſa*, (eſcriue de ſi lib. de locis affectis,) *& publice, & priuatim apud eos, videlicet, qui ſectā quamlibet à me diſcere cupiebant, oſtendi in omnium ſectarum ſcientia (ne maius quidquam dixero)* (que mas pudiera dezir?) *me eſſe poſtponendum nemini.* Hize oſtentacion, y moſ-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

trè a quantos quisieren aprender de mi qualquiera ciencia, que en todo genero dellas mereci la palma con los primeros, sin ser segundo de nadie. Dexo otros muchos lugares, en que con odiosa arrogancia està dando vozes, hecho pregonero de sus vitorias, y lauros, por ser sabidor de qualquiera que los leè. De donde con razon dixo Tiraquelo del, capit. 30. de nobil. *Eum minime fuisse detractorem laudum suarum*: que Galeno en parte ninguna fue mal predicador de sus alabanças, ni dixo mal de si mismo.

Pues que dirè de vnos Medicos, que con el abrigo y apoyo de

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

de Principes, a quien primero hã ſeruido de jornaleros, y aun ſin interes, para alcançar con la adulacion (en que ſon dieſtros) lo que no pueden con la ciencia, en que ſon faltos? Aquella exercitan con tanta ſolicitud, que toda ſu anſia es darſe a conocer, introduciendoſe en las caſas de los ſeñores por eſſe medio, para ſatiſfazer ſu ambicion. *Ambicioſus* (dixo Innocencio de vilitat. conditionis humanæ) *ſemper eſt attentus, ne dicat, quòd diſpliceat. Subſequitur, & obſequitur cunctis, inclinat, viſitat optimates, aſſurgit, & amplexatur, applaudit, & adulatur.* Adonde es coſa laſtimoſa ver los

mu-

muchos que medran, mas por lisonja, que virtud. *Natali ducimur malo* (dixo ſan Geronimo en vna epiſtola a Sabiniano) *vt inſipientibus adulatoribus noſtris libenter faueamus.* Es muy conforme al natural deprauado de los hombres, fauorecer y dar la mano antes al necio liſongero, que al virtuoſo Letrado. Y aun paſſa tan adelante la ambicion, que no ſe contentan para alcançar pueſtos y nombre del poderoſo, con ſola la liſonja, ſino que tal vez vſan otros medios, como ſi fuera honra verdadera la que ſe alcança, quando no ſe merece, ſino ſe cõpra. *Verus honor* (dixo la boca de

oro

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

oro de la Iglesia san Iuan Chrisostomo, de reparat. lapsi) *neque adulatione conqueritur: neque pecunia præparatur.* Bien es verdad, q̄ aunque asi esten mas altos, no estan mas crecidos: *Non enim* (acrecienta el mismo sobre san Mateo) *quia maior fuit in honore, ille maior, sed quia iustior, ille maior.* Aquel es mayor, de quien es mayor el merecimiento. El de los doctos les sirua de satisfació: el merecimiento desnudo de vicios tales, no alcança premio: por la razon que dio san Geronimo de los suyos, escriuiendo a Celacia: *Isto maximè tempore regnat vitium adulationis, quodque est grauissi-*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

uißimum; vt qui adulari neſcit, aut inuidus, aut ſuperbos reputetur. Al que no adula, tienenle por inuidioſo, ò ſoberuio, y aſsi le dan de mano, y le arrinconan. Quexas ſon eſtas de ſabios, y premios eſtos de virtuoſos: porque no quiẽ ren buſcar la gloria por medio de la adulacion; y las vozes de la virtud ſon en deſierto.

El camino Real (para el acierto digo, dexo aumentos extrinſecos) en nueſtra ciencia, es el del eſtudio incanſable y perpetuo, de ſus principios Medicos, y Filoſoficos, ſobre quien ſe han de armar los diſcurſos atentos y acertados: y eſte es el motiuo que ten-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

go de eſcriuir el curſo de Artes,
del qual tengo ya impreſſo Sumu
las, y Logica: y agora, con la bre-
uedad que prometo, eſte tratado,
ſin dexar el conocimiento de las
fiebres en manos de la ignoran-
cia de tantos como ſin eſtudio cu
ran, tomando el pulſo al enfer-
mo mas por ceremonia que por
remedio. Auiale de dar prologo
para al que cura ſin arte, mas por
no eſpantar la caça (que el mas
ignorante quiere que le tengan
por docto) le intitulè a quien co-
mo acertado juez conocerà quan
bien les eſtuuiera a los tales eſtu-
diar los fundamentos deſtos diſ-
curſos, para proceder en ſu oficio

(no

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

(no es ciencia en ellos) ſin teme-
ridad, y ſin el grande eſcrupulo de
conciēcia, y aun ſin la graue obli-
gacion con que viuen, de reſti-
tuir lo allegado hipocritamente,
mejor que del pobre fingido las
limoſnas que recoge; enſeñan
los Teologos comunmēte, Scot.
in 4. d. 15. quæſt. 2. art. 3. Sotus 9.
de iuſt. quæſt. 7. art. 3. Lorca 2. 2.
diſp. 37. Granado diſput. 6. Vaz-
quez, & Ægdius apud Hurtadū
Complut. 2. 2. tract. de charitate,
diſput. 5. difficult. 15. pues corre
mayor razon. Y eſto es, quando ſu
induſtria no aprouecha al enfer-
mo. Porque ſi cobra ſalud, no es
en virtud de tales manos, ſino a
caſo.

caso. Cosa que a los tales sucede siempre, porque curan temerariamente sin arte: *Si quis* (dezia Galeno lib. 2. de febrib. ad Glauconem, hablando con el Medico de esta classe) *curatus à te euaserit, nō tui muneris est, sed fortunæ*. La obligacion pues de restituir estos tales lo q̄ recibē, en propios terminos la enseña Nauarra de restitut. lib. 2, cap. 2. p. 1. in fine. Que si ya por su negligēcia, è ignorācia, el enfermo padeciesse, no solo tēdra el mal Medico obligaciō de boluer lo q̄ recibiere, sino de restituir lo q̄ el daño se estimare: como hablando del Abogado (la misma razon corre en el Medico) ense-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

ña con muchos Bonacina, tom. 2.
fol. mihi 484. Del Cirujano (que
es aun mas ajuſtado ſimil) lo cõ-
prueua Leonardo Leſio, 2. de iuſt.
& iure, cap. 9. dub. 15. cum Soto,
Antonio Gomez, & alijs, q̃ prue-
uan cõ muchos textos de ambos
Derechos, quedar irregular el Ci
rujano a quien por ſu negligẽcia
è ignorancia, ſe le murio el heri-
do, que ſi huuiera diligencia y ar-
te en la cura no huuiera muerto;
y aſsi la muerte ſe le imputa, no
al percuſor, ſino al Cirujano, para
la irregularidad. Lo miſmo ſerà
para la reſtitucion.

Pues porque de tantos, y de tõ-
tos es el tal Medico, no ſolo reci

bido

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

bido, ſino buſcado? por lo q̃ dixo Dauid profetizãdo eſte mal, Pſal. 77. *Cum occideret eos, quærebant illum*. O Medico Filoſofo, ſi tanta ignorancia ſe deſterraſſe, auerlo intentado en eſta parte, es el premio q̃ me propuſe deſte trabajo. Ruegote (que por eſſo te le dedico) le fauorezcas, y me ayudes a conſeguirle, por lo que veo que como docto y prudente lo deſſeas. Vale.

ELEN-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

ELENCHVS

exercitationum hoc in tractatu contentarum.

SEBAS-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

SEBASTIANI DE SOTO.

MEDICI, AC PHILOSOPHI EXERCITATIO I.

de Synochali Febre.

Ebrem *Synochon* græci Medici eam dixere, latini verò *Continentis* nomen indiderunt: *in qua vna accessio ab initio ad finẽ perpetuò manens in multos dies porrigitur.* Hæc est aliquando oriunda ex feruenti sanguine, & à putredine alie-

na, (*quæ diariæ febris* gerit ſpeciem) ac etiam cum illa deprehenditur, & vnica ſolũ continua clauditur acceſsione:

Synochalis putrida febris diuiditur in acmaſticam, homotenam, & paracmaſticam. Prima eſt, *quæ à principio ſuæ generationis ſemper habet acceßionem increſcentem.* Secunda, *nam eius noſcitur acceßio eundem tenorem perpetuò ſeruatura.* Tertia, *in qua ſemper decreſcit acceßio.*

Ex his quę velit in modùm ſalubriter ſe gerere, *paracmaſticam* iudicamus: quoniam plus diſsipatur ex putrefacto ſanguine, quâm de nouo putreſcit. *Homotena* verò cum ſeruet eundem tenorem, ſecundum locum habet; cum tantum diſsipetur humoris putrefacti, quantum de nouo putreſit. Tertius deinde præfigitur *acmaſticæ*: nam in ea magis putreſcit ſanguinis, quàm diſsipetur de putrefacto. Di-

Dices, calorem putrefacere poſsibilem, valere etiam reſoluere: ergo debetur illi perpetuũ eiuſdẽ tenoris obſeruatio. Reſpondetur, quamuis liquidò conſtet, calorem ipſum putrefacientẽ potentem eſſe reſoluere: tamen in pororum apertura hæ differentiæ Synoci agnoſcuntur; vt videre eſt *in paracmaſtica febri*, cuius impenſè pori pateſcunt, minus *in acmaſtica*, atque medium habet *homotena*.

Quæ differentiæ (licèt à me alij diſſentiant) numericè ſolùm internoſcuntur: ſiquidem requirũt omnes eandem curationẽ, & ab vna cauſa proueniunt, eundemquè calorem continent, &c. Iccirco Synochus earum reſpectione dicitur ſpecies: *quia prædicatur de pluribus differentibus numero completè*. Nam vniuerſale debet eſſe *vnum in multis*, ſeu

aptum esse in illis per sui multiplicationem: ergo eo ipso quòd nequeat multiplicari Synochus *per indiuidua realia*, nequit ei conuenire ratio speciei prædicabilis.

Respondet, vnus pro cunctis ex numero Thomistarum, Caieanus 1. *part. quæst.* 13. *artic.* 9. quod licèt species non habeat *plura indiuidua realia*, vt patet in speciebus Angelorum, habet tamen plura per rationem ficta.

Contra est, vel prædicatio est de multis Angelis fictis, vel realibus? realibus non: quia omne id quòd est ens reale potest existere à parte rei. Per vos autem Thomistæ tales Angeli numero solùm distincti, nec de potentia Dei absoluta, possunt esse à parte rei: ergo non est prædicatio de realibus.

Neque de fictis quidem. Nam ratio spe-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

ſpecifica *Gabrielis*, v. g. non prædicatur vniuoce de fictis Angelis: quia nõ poteſt dari ratio communis entis realis & rationis, cùm huiuſmodi conceptus requirat, vt forma ſignificata per nomen, verè & intrinſecè participetur ab inferioribus: eſſe autem, à quo ens dictum eſt, non poteſt intrinſecè participari ab entibus rationis: quia eſſe obiectiuè tantùm in ratione non eſt eſſe, ſed eſt cogitari, aut fingi. Ergo iuxta hæc huiuſmodi definita *Synochus vt ſit ſpecies*, debet prædicari *de pluribus indiuiduis*, non quia ab intellectu medico producãtur fictè, ſed quia producta iam ex natura rei exiſtunt.

Huic etiam obiter noſtræ doctrinæ (quodcumque ſit Thomiſtarum de me iudicium) accedit conſequentia, quod ſicut de ſpecie ſynochali defen-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

derim *indiuiduorũ requiri multiplicitatẽ,* requiri etiã in febrili genere, v.g. *multiplicitatem ſpecierum*: quia naturæ genericæ, vt talis eſt, conuenit tanquã quid proprium & eſſentiale ſe habere per modum partis materialis eſſentiæ. Sed nequit natura generica febris taliter ſe habere, niſi poſsit eſſe in multis ſpecie diuerſis: ergo requirit plures ſpecies.

Maior eſt certa ex communi Dialecticorum omnium diffinitione. Minor probatur. Nam ex eo natura generica dicitur ſe habere per modum partis materialis in ordine ad compoſitionem metaphyſicam: quia quo ad hoc aſsimilatur materiæ primæ; nam ſicut hæc eſt ex ſe indifferens, vt per hanc, vel illam formam ſpecie diuerſam, ad hoc, vel illud compoſitum ſpecie diuerſum determinetur; ita natura gene-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

rica febris in ordine ad compoſitionem metaphyſicam eſt ex ſe indifferens & apta ad hãc, vel illã differentiã *ſynachalem*, vel *ardentem* v.g.&c. Sed ſi impoſsibiles eſſent plures hæ differentiæ, non maneret in natura febris illa in differentia: ergo neque illa maneret prædicabilis per modum partis materialis eſſentię.

Dices, materiam cœleſtem ſecundum Plurium ſententiam, habere propriè rationem materiæ, & tamen non eſt indifferens ad recipiendas alias formas ſpecie diſsidentes. Ergo licèt natura generica febris non poſſet eſſe indifferens ad differentias eſſentiales diſtinctas, nihilominus ſe haberet velut pars materialis perfectibilis; ſicut materia cœleſtis eſt perfectibilis à ſua forma. Reſpondetur, eſſe etiam probabi-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

le materiam cœleſtem, eiuſdem eſſe rationis cum ſublunari. Sed quia ſaltem negandum non eſt, aliquam materiam eſſe poſsibilem, ſeu aliquod ſubiectũ in compoſito ſubſtantiali, quod non ſit indifferens ad plures formas ſpecie diuerſas, nondum argumenti diſſoluã. Modò nos de facto aſsignare *genus* in febri, per modum partis materialis eſſentiæ ad modum materiæ ſublunaris, quæ conſtituitur in ſuo eſſe per indifferentiam & aptitudinem ad plures formas ſpecie diuerſas. Quod ſi nimiùm contendas, poſſe effingi aliud genus, quòd aſsimiletur materiæ cœleſti; nullum erit efficax argumentum, quo me opprimas vehementer.

Quarè ſufficiãt hæc pro quæſtione, quæ in hac parte ferè tota eſt de nomine, in qua ſtandum eſt communi diffini-

nitioni Porphyrij, qui prædicabilia ordinauit, & genus diffiniuit per ordinem ad plures ſpecies.

¶ Cauſæ præterea exprimuntur, veluti, ciborum immodicè ſanguineorum putredo, quies, & ambulatio nimia: immodica enim quies ſanguinem efficit accreſcere, & æquè ſuccos omnes, qui prope alas inguinaq;, potiſsimè putreſiunt, cũ in vaſis magnis remorẽtur.

Dices, ſanguis cum putreſcat, ſubtilior eius pars in formam bilis redigitur, craſſa verò in ſpeciem melancholiæ: ergo febris non fit à ſanguine. Reſpondetur, quòd ſanguis dum eſt in extremo putrefactionis, & à propria forma degeneratus, non dicit ex eo poſſe fieri prædictam febrim, quæ nihilominus orietur putreſcente ipſo. nam quando incipit putredo, actutùm for-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

ma ſanguinis non amittit ſuum eſſe, niſi cùm eſt in termino putrefactionis ſequitur eius eſſe deſitio, formarumq́; bilis & melancholiæ deinde prouenit eductio; non ita vt ſimul adſint integræ materiæ præfixæ formæ præcedentis ſanguinis, ſed illam interciſe ab agẽte diſponi pro ratione formæ introducendæ: aliàs autem fateri deuinceremur, adeſſe ſimul in compoſito naturaliter duas formas.

Verùm, ad probandum deductum hoc inconueniens, non incurioſè perquiro, an repugnantia ſit ex parte formarum omnium, vel an ex parte materiæ tantum?

Prima ſententia aſſerit non dubitare, quin ex parte ſolius materiæ inueniatur repugnantia: quia nulla res poteſt naturaliter appetere ſibi ſuperfluũ:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Sed materiæ habenti vnam formam, eſſet ſuperflua altera, maximè ſi eſſent eiuſdem rationis, cum nullam de nouo lucraretur perfectionem, nec virtutem ad nouas operationes exercendas. Ergo dicendum eſt, materiam hanc ſublunarem ex parte ſolùm ipſius repugnare, naturaliter ſimul eſſe ſuſceptiuam plurium formarum.

Infirma quidem ratio eſt. Nam ſi materia reciperet duas formas eiuſdẽ rationis, aliquam de nouo poſſet lucrari perfectionem, præcipuè in noſtra ſententia (quæ propè annum publicata æditione, Deo propitio, ventura eſt in libris de anima) aſſerente formas eiuſdem ſpeciei inæquales eſſe poſſe in perfectione ſubſtantiali. Quarè materia, recipiendo nouam formam cum alia ſimul, nouam reciperet perfectionem.

Se-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Secunda ſententia eſt, (cui adhæreo) *quòd ex natura ſolùm formarum omnium comperiatur repugnantia.* Ratio eſt, nam ſicut in loco repleto vno corpore remanet capacitas naturalis recipiendi aliud, quia hoc excluſo poteſt naturaliter eundem locum occupare, & hanc potentiam non recipit de nouo, & ideò colligimus eam ſemper habuiſſe; ſed quod non poſsit naturaliter ſimul recipere aliud, dum habet hoc, ſolùm prouenit ex naturali impedimento dimenſionum extenſarum in ordine ad locum, quem propter eandem extenſionem non poſſunt occupare aliæ ſine expulſione huius: quia quælibet dimenſiones ex propria natura ſunt impenetrabiles cum alijs: ergo ſi in loco repleto vno corpore eſt capacitas ſimul ad recipiendum aliud,

etiam in materia habente vnam formam, erit capacitas ad aliam. Ergo sicut ſolum repugnat duo corpora, ſimul replere eundem locum, propter impedimentum dimenſionum, ita ſolùm repugnabit duas formas eiuſdem, ſiue diuerſæ rationis naturaliter ſimul informare eandem materiam, propter impedimentum informationis.

Obijcit Vazquez *in* 1. 2. *diſp.* 9. *cap.* 3. Materiam primam ex eo eſſe capacem formæ, quia ob ſuam imperfectionem, & in completionem indiget forma, qua compleatur, & perficiatur. Ergo ſi ſit capax recipere ſimul duas formas, indigebit duplici forma, quia capacitas oritur ex indigentia. Sed ex alio capite materiæ primæ, eſt ſufficiens vnica forma: quia per vnicam completur, & perficitur ſufficienter.

Ergo

Ergo verificarentur duo contradictoria de eadem materia, nempè, quòd indigeret duplici forma, & non indigeret duplici forma.

Cui hoc mirum non videatur, tam robustum Militem, tàm imbecilla tela retorquere! dum supponit, omnem capacitatem subiecti ad recipiendam aliquam formam oriri ex indigentia eiusdem formæ; quòd neque consilium, neque modum in se habet vllum: quia licet ex indigentia qua subiectum indiget forma colligamus esse in eodē subiecto capacitatem recipiendi eandem formam; ècontra verò ex capacitate subiecti, respectu alicuius formæ, non infertur indigentia eiusdem formæ. Etenim aer habet capacitatem recipiendi species intentionales, quæ mittuntur ab albedine, v. g. *in visum*,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

& nihilominus ille non indiget ſpeciebus intentionalibus. Anima deinde rationalis eſt capax informare materiam magnitudinis quatuor vlnarum, & nõ indiget ad ſui completionẽ materia tantæ menſuræ, ſed ſufficienter cõpletur per materiam minoris magnitudinis. Ergo non ex eo quod materia prima habeat capacitatem recipiẽdi ſimul plures formas, indigebit eis neceſſario: quoniam non omnis capacitas ortum habet ex indigentia; ſicut videre eſt in humanitate Chriſti Domini, *capacitatem* recipiendi vnionem hypoſtaticam, & tamen non eſt exigentia illius : ergo non omnis capacitas oritur ab indigentia.

Imò, periculum non deprecabor defendendi, capacitatem materiæ ſaltem ad vnicam formam *non oriri ab*

indi-

indigentia formæ : cùm affirmare mihi ſit in manibus, *materiam primam* (ſecundum priuatam eius naturam) *non repugnare conſeruari naturaliter nudam omni forma.* Huic enim ſententiæ ſubſcribere, me mouent hebetiora tela argumentorum, quæ pro oppoſita ſententia ſolent adduci.

Primum eſt rācidorum Thomiſtarum. Nam materia eſt pura potentia nullum includens actum, & ideò ab actu formæ natura ſua pendere debet: igitur repugnat ab ea ſeparari. Reſpondetur, quod eſt pura potentia, generatim loquendo, non includere actualem entitatem ipſius materiæ. Nam ex eo quod ſit materia prima potentia ſubſtantialis, id colligi non poteſt, quod in me Thomiſta laboras? cum inde potius ſequatur eſſe potentiam ſub-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

ſubſiſtentem, & ideo poſſe per ſe exiſtere, etiam ſi cauſalitatem ſuam non exerceat, ſicut manet anima rationalis quæ eſt ſubſiſtens, licèt actu non informet.

Secundum eſt argumẽtum, quòd non eſt aptũ per ſe operari ſine alio, neq; etiam eſt aptũ per ſe eſſe ſine illo. Sed materia prima, nihil operari poteſt ſine forma : ergo natura ſua indiget forma, vt exiſtat, nec poteſt eſſe ſine illa. Reſpondetur, aut loquimur de operatione propriè ſumpta, quæ dicit habitudinem ad principium efficiens, & hoc modo non eſt ad rem : nam materia nec ſub forma, nec abſque forma poteſt habere aliquam operationem. Vel operatio ſumitur latè pro quacunque cauſalitate, & ſic falſa eſt aſſumptio : ſæ-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

pè enim indiget vna res consortiõ alterius ad causandum, & non ad existendum; vt intellectus agens indiget *consortio* phantasiæ ad abstrahendas species, & tamen manet sine *phantasia*, & non censetur esse ociosus, etiã si tunc pro eo statu non exerceat suã operationem. Item, anima rationalis indiget *consortio* corporis ad exercendam causalitatem formalem, nõ verò ad existendum. Ergo similiter materia prima poterit indigere *consortio* formæ ad exhibendam causalitatem materialem, etiam si ad existendum eam non requirat.

Tertium est ad extremum argumentum: quia entitas materiæ si maneret absque forma, immeritò per ocium existeret, ac nullam exerceret operationem: hoc autem abhorret

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

à natura. Igitur, eſt contra ordinem ipſius, vt materia reperiatur abſque forma. Reſpondetur, quòd licet ſit fruſtrà in rerum natura quod non eſt aptum ad aliquid efficiendum, non tamen eſt ſimpliciter ocioſum, quod aptum eſt à natura aliquod munus exercere, quamuis illud non exequatur interdum. Sic ergo, licèt materia ſit aliquando ſine forma, non maneret ocioſa, quia de ſe eſſet apta ad recipiendam illam, ſi adeſſet agens qui illam introduceret; & per accidens contingeret vt illa careret, quia fortaſſe agens, qui diſponebat materiā ad introducendam formam, prius abſtulit diſpoſitiones præcedentis formæ, quàm potuerit alteram intro ducere. Non veſperaſcit hoc in morte violenta hominis, (aut cuiuſ-

cunque alterius animalis) in quo pro aliquo tempore ſentimus eadem accidentia caloris & humiditatis, ac ſi viuus eſſet, quæ aduerſantur immediatè accidentibus cadaueris introducendis, quæ frigida atque ſicca ſunt.

Vnde pro tempore (conſecutio eſt *vt materia naturaliter vtique ſit abſque forma*) quo adſunt in materia accidentia caloris & humiditatis aliquo modo intenſiua, debet expectare forma cadaueris, vt expellantur ab agente, per quæ nequit ipſa conſeruari. Ergo iam pro tẽpore, quod ab agente conſumitur in expellendis ſuperſtitibus accidẽtibus formæ cadaueris aduerſis, ſaltem pro iſto manebit abſque vlla forma materia, quamuis pro dimidio ſit (fingamus ita

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

ſta eſſe) indiuiſsibili temporis; quod illius propoſitionis tenebit curſum, quæ affirmat *naturaliter omni memoria materiam poſſe exiſtere ſine forma.*

¶ Signa ſunt adhærentia expoſitæ febri continuitas, rubedo faciei, totiuſque corporis; oculorum venæ, *à quibus lachrymæ deruunt*, eminent rubræ, pruritus eſt in roſtro naſi, ſpiritumq́ue ducit Æger compreſsè, difficilis in loquela, vt vllum vix poſsit exprimere verbum. Accubat etiam ſopore alto lætitiarum varijs imaginibus affecto, vapidus eſt calor & nõ paucus, pulſus attingitur magnus, plenus, fortis, celer, creber, ac inæqualis: minor eſt tamen, quàm in ardenti febri, velocitas eius, ac inęqualitas, quæ beneficio tactus non aliundè colligitur remoratio pulſus Synocha-

lis febris reſpectu ardentis, (& aliarum etiam febrium) niſi per interruptionem maiorum morularum. Proinde velocitas abſolutè cuiuſcũque motus, iuxta Zenonianam doctrinam, *eſt minor interruptio per morulas*: tarditas autem, *maior*.

Dices, ingentem lapidem deſcendentem ad centrum non habere motum ſummè velocem: quia cum maiori velocitate mouetur Sol, & tamẽ lapis ille nullas habet morulas in motu. Ergo minor huius velocitas nequit à *morulis* deſumi. Probatur minor, quoniam lapis ille non habet à quo retardetur, & ſemper à propria grauitate deorſum impellitur: ergo nunquam immoratur.

Verùm incipiendo à probatione minoris propoſitionis, retorqueo

argu-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

argumẽtum: nam papyrus, aut quælibet alia res (ſed non tantum ac lapis) etiam impellitur à propria grauitate deorſum, ſiquidem videmus papyrum aliquantulum in aere detineri. Et lapis dum per aquam deſcendit *in centrum* immoratur aliquando, vt experientia demonſtrat. Ergo nõ quia propria grauitas lapidis impellat eum deorſum, non poterit immorari aliquantulum.

Modò inſuper obiectioni cumulatè ſatisfaciam, quod lapis detinetur ab aere, qui cum ſit corpus diuidendum, vt lapis deſcendat, dum reſiſtit diuiſioni, retardat deſcenſum lapidis, licèt nõ tantum ac deſcenſum papyri, aut calami non habentis tantam grauitatem. Sic dũ contra ventum moueri conamur, nos ipſi ex-

perimur detineri ab illo aliquantulum

Inſtabis, ergo ſi lapis moueatur intra *vacuum*, mouebitur abſque vlla morula. Ergo motu omnium velociſsimo; imò papyrus mouebitur in *vacuo* æqua velocitate, quàm Sol mouetur de facto. Reſpondetur, eam eſſe naturam grauitatis pro maiori, vel minori extenſione quòd iuxta illam exigat plus, minusvè durare continuò in motu: neque enim vis illa exiſtens in lapide ad ſe mouendũ deorſum, eſt ad ſe mouendum ſemper & continuò, ſed cum aliquibus morulis, quod explicari poſſet exemplo exigentiæ *qualitatis ſonitus* reſpectu ſuæ durationis, qui cum nullum habeat cõtrarium à quo corrumpatur, & licèt non deficiat ſubiectum, nec

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

caufa fecunda à qua producitur; nihilominus, vt experientia oftendit, paruo durat tempore: cuius nulla alia poteft effe ratio, nifi quia ipfe fonus ex fua natura exigit durare pro certa & determinata menfura temporis, & non exigit diutius perfeuerare. Sic ergo grauitas lapidis exigit moram pro aliquibus partibus temporis interruptis.

¶ Viribus Ægri non concifis, fit illi potus hordei, vel condrillæ aqua; aliàs vinum ebibat *amineum* oppidò dilutum. Præthereà fint alimenta gallina, pullus, aries, cocta cum parùm acreftæ, vel hordei decorticati.

Rogabis, an ftatu huius, quàm aliarum febrium pendentium à materia fubtiliandus fit cibus. Affirmatiuè refpondent omnes vnanimiter:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

nam si cibus in statu crassesceret, natura, cum in coctione sit maximè euigilans, abesset à pugna, quæ cum causa morbifica est inienda, & *crisis* necessariò non fieret. Nam cum sit illa motus naturæ auocans nociuum ab adiuuatiuo, talis actio præsupponit coctionem: nam priùs natura coquit, quàm expellat.

Sed ab hac trita sententia, quoniã leuis est armaturæ, plurimum nostra distat opinio. Nam coctio, quæ fit in materia morbi, est *alteratio*, aut saltem annexa illi: alteratio verò, terminata ad qualitatem habentem contrarium, non fit in instanti vnico temporis, sed in alijs pluribus successiuè non solùm quoad extensionem, verùm etiam quoad intensionẽ: liquet experientia qua videmus *frigidum* ap

plica-

plicatum igni non in inſtanti recipere plures gradus caloris, neque etiã recipere calorem quoad omnes ſui partes. Ergo, iuxta hæc huiuſmodi præſtituta, incipit materia alterari, & coqui à principio vſque ad ſtatum: ergo natura ſemper occupata eſt coctione. Ergo non minus diſtraheretur cum offeratur in principio cibus craſſus, quàm in ſtatu: quia tunc materia non coquitur, ſed cocta eſt iam, ac etiam *minus laborat agens in termino motus, quàm in via:* cum in termino adquiſito vicerit omnem reſiſtentiã. Hoc explorata fatetur veritas in lapide naturali pondere deorſum deſcendente, qui labore paruo velotius mouetur in fine motus, quàm in medio & in principio: quia grauitas naturalis, dum cauſat motũ deorſum,

cau-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

causat etiam aliam accidentariã grauitatem in ipso lapide, quæ *accidentaria* dicitur, eo quod est qualitas solùm perseuerans in lapide, v.g. tempore quo mouetur, & est diuersæ speciei à grauitate naturali lapidis: quia hæc grauitas in exigendo sui durationem nõ determinat sibi tempus, quo perseueret lapis in motu deorsum.

Verumenimverò Vazquez nihil diffitetur *in* 1.2. *disputat.* 1. *capit.* 3. quod fundamentum ad admittendam dictã grauitatèm nullum aliud esse potest, nisi experientia ipsa cogens admittere aliquod principium maioris velocitatis in fine motus naturalis, quàm in principio. Nec apparet cui posit tribui ea velocitas maior, nisi admittatur grauitas, qua lapis

pìs minus laborat prope finem ſui centri, quàm in medio, & in principio.

Dices, motum progreſiuum eſſe homini naturalẽ, & tamẽ in eius progreſſu minus laborat in medio, quã in principio & fine: ergo non eſt dicendum, minus laborare agens in termino motus, quàm in medio. Reſpondetur, ſpiritus animalis ad motum localem plurimùm valere, qui ſua præſentia fouent muſculos & neruos, quibus inſidet potentia motiua animalium; & quoniam in principio motus non aduenit tanta copia ſpirituum animalium, quanta aduenit poſtea cum membra animalia aſsidua agitatione incaleſcunt, inde eſt, quòd in medio curſus quia velocior minus laborat, quàm in principio;

in

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

in fine autem eſt tardior, quoniam defatigantur vires animalis.

¶ Mittatur ſanguis, obſeruando communiter in omni morbo miſſione ſanguinis indigente, *vt plenitudini ac virium robori* reſpondeat; aliàs immodicè effuſo ſanguine, cum vera ſit pars integralis hominis, (Hurtadus affirmat *diſp.* 1. *de anima, ſect.* 6.) atque ideo informata forma totius integralis, mancus, & mutilus eſſet homo, & omnino inutilis maneret ad vitæ functiones: nam amittit ſtatim vires, languet, atq; exanimatur.

Fateor è veſtigio *deliquim animi* deficiente ſanguine; nego tamen eſſe partem integralem hominis. Nam calor naturalis quo fouemur, cibus quo nutrimur, aer quo reſpiramur, ita ſunt animali vtiles, & neceſſariæ,

vt

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

vt ſine illis ad nullas functiones obeundas potens ſit; imò flaceſcat, ac moriatur, & mancum cenſendũ eſt: & tamen non dicimus veluti caput, manus, & pedes eas eſſe rigoroſè partes integrantes. Ergo ſimiliter aſſerendum eſt de ſanguine, non eſſe rigoroſè partem integrantem hominis, nec informari animo rationali.

Qua in difficultate cum diuerſorum ſcriptorum placita examinarẽ, tandem in vnius decumano iudicio conquieui. Is eſt omnium ſæculorũ memoria clariſsimus, Medicinæ ac Philoſophiæ vel Phænix, vel Sol; cui meliorem ambarum cognitionum cultum vniuerſus Orbis ſe debere iam diu & meritò fatetur. Is, inquam, Magiſter meus Petrus Garcia in *Fen.* 1. *diſp.* 27. *cap.* 3. liberius

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

aſtruit, quod vt aliquid, abſolutè loquendo, informetur forma totius integralis, debet eſſe continuum cum reliquis partibus informatis. Sed ſanguis non eſt continuus: ergo non informatur animo rationali, ergo neque viuit.

Maior eſt certa apud omnes Philoſophos, tã medicos, quàm theologos. Minor probatur, quia naturaliter repugnat corpus ſolidum & liquidum continuari: cum hoc mouea tur motu fluxus & refluxus quieſcente omnino corpore ſolido, vt videre eſt *in terra*, quæ non continuatur cum aqua, ſed ſanguis eſt corpus liquidum, vt probat euidens experientia, caro verò, & cæteræ partes viuentis ſunt ſolidæ: ergo nequit cum his naturaliter continuari, ergo nec infor-

formari, ergo neque viuere.

Theologus, vt nos territet, obijciet. Et ex Concilio ſancto Tridentino, *Seſ.* 13. *cap.* 3. hoc huiuſmodi argumentum, nequicquam, inueſtigat. Diuinitatem, propter admirabilem illam eius cum corpore & anima hypoſtaticam vnionem, eſſe in Sacramento Euchariſtiæ. Ergo Synodus iſta ſub corpore *ſanguinem* cõprehendit; ſiquidem verbum vnitũ eſt cum ſanguine, quod fide Catholica definitum eſt. Reſpondetur, nihil ex prædicto loco Concilij fixum deſumi: nam eſto Verbum vniuerit ſibi ſanguinem, non tamen vt partẽ viuentem, ſed vt partem expectatem ad veritatem naturæ humanæ: quia natura humana non poteſt ſubſiſtere, ſeu vitam conſeruare ſine ſangui-

ne, iuxta illud leuit. *anima omnis carnis* (cap. 14.) *in ſanguine eſt.* Nec poteſt operari ſine ſanguine, quia caro non eſt apta ad ſentiendum, niſi per ſanguinem. Cum ergo Chriſtus ideò aſſumpſerit humanam naturã, vt in carne poſſet pati, & ſenſibilem dolorem ſuſtinere, neceſſe erat vt etiam aſſumeret ſanguinẽ, ſine quo ſenſibilis dolor in carne eſſe non poteſt. Hoc inſinuat Apoſtolus *Hebr.* 2. 14. cum ait, Filium Dei communicaſſe carni & ſanguini, vt eſſet nobis ſimilis, & poſſet pro nobis pati.

¶ Rogabis, quòd æquevi ſint duo Ægri, & eiuſdem temperamenti, (eadem aſtante plenitudine) quorũ ſynochali putrida afficiatur vnus, ac eius calor depingatur animo, eum ardentem fore. Eadem in ſpecie febri

(quam-

(quamuis non adeò ſuccenſa) corripiatur alter. Inquiritur modò, ob quam ex his duabus febribus relatis venarum ſæpius fiat pertuſio ? actutùm verò *per quàm in ardenti* dices. Nã calor oppidò eſt intenſus, ac feruor eſt conſequenti : vt *in dolio* videre eſt, à quo nonnihil vini detrahendum; aliàs ipſum diuidetur, aut ſaltem per labra vinum vndabit ad effuſionem.

Etenim mihi nõ probatur vulgaris iſte ſolùm Medicorũ *ritus* : cum meritò ſemper aduerſum ſeruauerim iudicium. Et primitùs ingenuè fatebor, copioſum eſſe feruorem, quia non ſecus eſt calor. Verùm ex copioſo calore ad halitum tenuiſsimum traducitur ſanguis, ex quo eius immodica reſolutio. In alia verò ſynochali febre, cũ eius calor in modùm

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

intensus non fiat, vapor est nimis corporeus, qui resoluitur ægrè in sanguinem se conuertens (quod secus alteri contingit) vt iterum venæ expleantur ipso: patet experimentum *in aqua feruenti*, à qua vapores sursum eleuantur, qui quidem densa offendentes, ad veram aquæ formam rediguntur; quæ sufficiens est, & elementaris satis *pro efficiendo Baptismo*, vt non aliter huic sententiæ calculum addiderit Antonius Fernandez 3. *part. cap. 2. §. 3. Sum. Theolog.*

Huic etiam, (& omni morbo) *ante sanguinis mißionem*, accedat depositio excrementorum cum clysteribus maluarum, ac violarum, chamemali, & bismaluæ, quibus addatur confectio hiereprice, aut benedictæ, diacatholiconisvè si adfuerit intensa febris.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Et in exequendo prædicto, notato diligentiam : quoniam ſæpius à cruditatibus oriri ſolet hæc febris, nam intra nos tabeſcit alimentum: quia inconditæ naturæ genitum vtimur illo, aut ingentẽ alimenti quantitatem ingerimus in ſtomachum. Cum ergo naturalis calor agat in illud, & ob eius nimiam reſiſtentiam non poſsit vertere in ſubſtantiam viuentis; ideò conſequens eſt corruptio, quæ non efficitur directè à calore natiuo; elaborabat ipſe bonum creare ſuccum, & impotens ob reſiſtentiam alimento fit corruptio. Si verò alimentum nimia quantitate libetur, aduenit obſtructio, ex qua ſane putredo, & à proprijs fuliginibus vi caloris elatis corrumpitur alimentum.

Rogabis, an ſi febri teneatur Æger orta ex ventriculi cruditatibus, primitùs loto aluo clyſtere, eruendus ſit ab ipſo ſanguis? aut potius Ægroto conducat, pharmaco leniẽti detergi? Et quod vnico tantùm adhibito clyſtere, vena ſit aperienda (quaſi foret *ſymbolum Fidei*) obſeruatur ab inſipientibus Medicis.

Sed opinatio mea expoſitæ omnino aduerſatur, ſiquidem ex ſanguinis miſsione duo ſibi nocumenta crearet Ægrotus, quod *cruditas* nimirùm deferatur ad venas, febriculavè clemens apparens deprata, ſiue maligna fiat.

Secundò, nam id quod alimoniæ ventriculo commiſſerit, defectu natiui caloris temerabitur, ex quo plura ſuborientur incommoda, quæ mo

dò possem producere in illos, qui vnico tantum clystere (vt illicò fiat *sanguinis detractio*) salutem Ægri defigunt. Et sanè sum hærens, quo pacto vnicus, vel ad summum, duo clysteres concretum ab stomacho possint detrudere; quippe nimis eorum virtus laborabit, (à recto numerando) propè secũdum intestinũ adesse.

Perpendito, si purganti medicamento occurreris Ægroto, & in stomacho, pergenti febre, aliquid quasi concretum insederit, poterit aliquẽ è veneris missum fieri sanguinem: nam dum partes illius coniuncti aliquomodò vicientur, nõ exhibebunt vllum periculum, cum aditum putredini intercludãt; quare simul vtẽdum est cataplasmatis nimis excoquentibus. Vnguineq; agripæ, oleo-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

vè eius ea conficias; vel ſi mauis, pō-
pulorum folijs, aut raphanorũ ma-
lagmatum cõcreſcat butyro deinde
Suis incondito.

Nec inſuper ſunt accredendi mor
dicùs tenentibus, per ſtante plenitu-
dine (quamuis inhæreſcant crudita-
tes in ventriculo) aliquem poſſe ſan-
guinem emittere: quia partes immo
rante plenitudine verè non ſugunt,
nam ſatis illis ſuperque ſanguinis
eſt.

Humores præparentur granato-
rum ſyrupis, & acetoſæ, endiuiæ, ci-
choriæ, vel condrillæ. Eoſque vt aſ-
ſumas libẽter, ordei & endiuiæ aquis
miſcebis. Cocta verò materia (quam
ex vrina & pulſu, atque alijs, prænoſ
ces) detergito cũ rhabarbaro, diaca-
tholiconevè, aut electuario diapru-
nis

nis ſimplicis, vel caſsiafiſtulari, tamarindis; quæ pugini coctione, aut florum cordialium exoluentur, addendo ſimul Philippi Regis ſyrupũ, ſiue roſatum illum ex nouem infuſionibus effectum.

Interna, quàm externa cordis ac iecoris refrigerabis. Interna, puluere diarhodonis, abbatis, diamargaritonis, vel conſerua borraginis, aut roſarum; necnon ebibes poſt hæc frigidas illas aquas nuper relatas. Externa verò, cum vnguento roſato, cui etiam adhærebis permixtè puluerem diamargaritonis, vel oſsis, nimirum, ex corde Cerbi, cum puluerib us trium ſandalorum.

Demum etiam hepatem perungas vnguento roſato & ſandalino, ac depoſita plenitudine fœliciterquè

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

purgauerit Æger ; & nihilominus febris durauerit imposterum, in triuio ne sis consilij, offerendi illi balnea Videatur *hectica*.

Excipias hanc febrim attẽto animo; nam solet inopinatè fieri malignantis naturæ, quæ difficilis cognitionis in principio videtur ob speciem, aut similitudinem quam gerit *putridæ febris*.

Dices, similitudinem esse causam maioris cognitionis, dissimilitudinem autem difficilioris: nam si obiectum antea cognitũ exponatur sensibus, tantò facilius venimus in cognitionem illius, quanto similitudinẽ reddat aliqualem obiecti alicuius cogniti: vt *Analogismus* qui est causæ perceptio per similitudinem, ac etiã *modus sciendi*. Igitur, ex eo quòd febris

bris maligna, putridæ reddat ſimilitudinem, non infertur cognitio difficilis illius. Reſpondetur, verum eſſe ſimilitudinem alicuius obiecti in re antea non cognita eſſe viam cognitionis facilis, vt compertum eſt *in morbis nouis*, quos per ſimilitudinem aliorum cognitorum cognoſcimus, & in hoc euentu, locum habet *analogiſmus*. Etenim cum inter ſe morbi ſimiles exiſtant, vt cognoſcantur diſtincti, tanto difficiliùs cognoſcuntur, quanto reddantur ſimiliores. Vnde maligna febris aliquando cogniti difficilis apparebit, dum aſsimilatur putridæ in quibuſdā ſignis, quod non implicat, quamuis per alia differat ab ipſa; quidquid oppoſitum pronuntient Scotiſtæ negantes ſimilitudinem, & diſsimilitudinem (ſecun-

dum

dum diuerſas formalitates) reſpectu eiuſdem, veluti hominem eſſe ſimilem equo *per animalitatem*, ac diſsimilem *per rationalitatē*. Quorũ refragari ſententiæ operoſum eſſe non video optimo illi viro Franciſco Suarez, *diſp*. 2. Metaphiſ. *ſect*. 3. in litteris non modo ægregio, verùm nec in vitæ ſanctimonia ſui diſsimili.

Exiſtimarunt ergo non aliud Scotiſtæ, quàm meras vllas præſtigias, vt ſimilitudinem & diſsimilitudinē eſſe prædicata oppoſita, quæ contradictionem inuoluunt, ac ideò conueni re non poſſunt eidem entitati; quemadmodùm enim eadem res reſpectu alterius, non poteſt eſſe æqualis & inæqualis in quantitate, ſimiliter in qualitate ſimilis & diſsimilis eſſe nõ poterit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Sed absolutè loquendo, hæc doctrina falso nititur fundamēto. Nam *in diuinis* eidem entitati indiuisibili conuenit esse similem, & dissimilem; *in creatis* autem negare, contra mentem Philosophorum omnium ratiocinabitur.

Primò, nam ideo negas Petrum, qui est principium sentiendi, esse similem Bucephalo: quia idem formalissime est principium discurrendi, idem autem non potest esse simile & dissimile, quod si hæc ratio est efficax, eodem modo poteris affirmare, Petrum esse omnino similem Bucephalo, & non dissimilem. Probatur, quia tota dissimilitudo funda tur ab Scotistis, in eo quòd est principium operationum dissimilium: ergo tota similitudo fundari potest,

in eo quod eſt principium operationum ſimilium; cur enim principium eſſe operationum diſsimilium fundabit diſsimilitudinem, & eſſe principium operationum ſimilium ſimilitudinem non fundabit?

Secundò, quacumque poſita ſimilitudine inter Petrum & Paulum, adhuc iſti in eccеitatibus ſunt diſsimiles, imò implicat *in creatis* perfectam eſſe ſimilitudinem, quæ non ſit cum aliqua diſsimilitudine coniuncta: quia implicat aliqua duo eſſe ſimilia, quin ſint diſtincta ſaltem *in creatis*. Ergo implicat eſſe ſimilia, quin eo ipſo ſint diſsimilia: diſtinctio enim aliquam diſsimilitudinem ſaltem materialem inducit.

Tandem propter hæc & alia quæ longius progredi non licet, & firmã ſta-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

ſtabiliamus ſententiam. Supponendum eſt, gradus ſupperiores re ipſa præciſo noſtro modo concipiendi eſſe actu indiſtinctos à gradibus inferioribus, ſeu differentijs ſpecificis. Nam eadem & indiuiſibilis entitas poteſt eſſe rationale, & animal. Antecedens probatur, eadem entitas poteſt eſſe principium diſcurſus & ſenſationis: ergo eadem entitas poteſt eſſe rationale & animal. Nam eadem anima rationalis, ſecundum eundem gradum rationalitatis, eſt principiũ intellectionis & volitionis; & eadem anima ſecundum gradum ſenſitiui, eſt principium videndi; &c. Ergo poterit etiam eadem entitas eſſe principium diſcurſus & ſenſationis; quid enim prohibet has operationes, quæ varia ſunt accidentia, contineri virtua-

virtualiter in eadem entitate vnius ſimplicis ſubſtãtiæ? Quo ſuppoſito.

Aſſerimus contra illos, qui fœdere icto cum Scoto 2. *diſt*. 3. in defenſionem negatiuæ ſententiæ ab affirmatiua noſtra coiuerunt: quippè nullum aliud firmum fundamẽtum ſumi poteſt, niſi quod certiſsimum eſt, Petrum eſſe ſimilem Bucephalo per animalitatem, diſsimilem per rationalitatẽ. Sed cum in præfata ſuppoſitione euidenter oſtenderimus, animalitatem & rationalitatem, non poſſe eſſe à parte rei diſtinctas, ſed in eadem & indiuiſibili entitate conquieſcere: ſequitur ſole clarius, eandem rem poſſe eſſe ſimilem & diſsimilem, eandem poſſe conuenire & differre, ac de eadem verificari contradictoria ratione diſtinctionis virtua-

tualis, quę inter prędicata diuersa intercedit. Vndè quia animalitas est principium conueniēdi, rationalitas est principiū differendi, de animalitate & rationalitate, ratione distinctionis virtualis, possunt in sensu formali propositiones à parte rei verificari, quæ contradictionem inuoluant, ac similiter conuenire & differre; ne quidē absolutè contrariū affirment Scotistæ, & non aliter nos inferamus ab hac doctrina, malignam febrim aliquando cogniti difficilis apparere, dum assimiletur putridæ in quibusdam signis, quod non implicat, quamuis per alia differat ab ipsa. *Et hinc synochus cecinit receptui.*

(∴)

SEBASTIANI DE SOTO MEDICI, AC PHILOSOPHI EXERCITATIO II.

de Febri ardente.

Tenim, ea primò cũ causone nullum similitudinis diuortiũ cõstituit, ac naturam eius circunscribes, *calor est in modum immensus, quem sequitur inextincta sitis, à bile vsta profecta salsaque pituita*, proueniẽte hac ex acutæ choleræ mixtione, vt à calore bilis siccante insumatur humiditas pituitæ. Nam bilis & pitui-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

tæ ſuperque ſatis vritur in hepate, aut in venis totius corporis, aut etiã cordis, partiumvè faucis ſtomaci.

Rogabis, an etiam bilis putredo, ſalſæque pituitæ expoſitæ febris ſit cauſa. Negatiuè reſpondetur, cum ſitis in extincta, calor immenſus, linguæ nigritia oriantur ab vſtione, ſecus a putredine, quę cum putreſcunt calida ſimulatque humida reddantur. Ex quo dum aliquid putreſcit, quamuis ſiccum, nihilominus fit humidum.

Sed ne longo diſcurſu, exercitationis huius, elapſum ſit à noſtra memoria, factus mihi ſit in tranſitu permiſſus iterare verba prima definitionis, *calor in modum immenſus*, vt feſtiuam obſeruetis illationem, quam celeberrimus quidam Medicus de-

duxerit; non adeò ipſum manifeſtò collegiſſe huiuſce febris calorem ſubiectari in toto compoſito, & aliarum febrium in materia prima; niſi ab eius immenſitate, quàm omnimodò materia prima cepiſſe vnquã audita eſt.

Sed in me, iure, poſſent Philoſophi non populares culpam deriuare ſi vellem hunc apologum obiicere. Tamen alij Medico gloria Philoſophiæ ſe ipſum efferenti præcipuè dabo culpam: quippè alterius eadem ferme aſſeruit deliramenta, vt calorem omnium febrium humanarum ſubiectari in toto compoſito, cui inſtauerunt audientes: ergo materiale ſubiectatur in ſpirituali? Reſpondit ipſe glorioſè, vnito ſpirituali cũ materiali fateor, ſecus autem non vnito.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Contra eſt, vel anima rationalis, dum eſt in ſtatu coniunctionis, amittit ſuam ſpiritualitatem, vel non? Si dicas primum, à Fide Catholica te retrahis, quæ definiuit in Decretal. *titul.* 1. de ſumm. Trinit. & Fid. Catolic. *Simul ab initio temporis vtramque de nihilo condidit* (id eſt Deus) *creaturam, corporalem & ſpiritualem, angelicam, videlicet, & humanam: ac deinde humanam quaſi communem ex ſpiritu & corpore conſtitutam*. Si dicas ſecundum, habeo intentum, & materiale ſubiectabitur in ſpirituali, quod Philoſophorum intelligentiæ aduerſatur: Quarè ſit hæc ſumma, (in cateruam Thomiſtarum contradicentium) febrilem omnem calorem ſubiectari *in materia prima*, & non in toto humano compoſito; ne de corporeis quali-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

tatibus aſtruatur, ineſſe eas ſpirituā-li ſubiecto.

Huc etiam opportunè ad inquirendum accedit, an febrilis calor mediatè, vel immediatè ſubiectetur in materia prima? Reſpondetur *mediatè*, ipſum ſubiectari, *immediatè* verò in quantitate: quia ex vno capite nulla datur ratio naturalis, quæ vrgeat concedere, expoſitum accidens immediatè ſubiectari in materia prima. Et ex alio capite conſtat nobis in Eucharistia, ablata ſubſtantia materiæ primæ permanere accidentia communia ſimul cum quantitate. Si autem hæc accidentia ſubiectarentur in materia prima, (inquit Suarez *diſp.* 14. Metaphyſ. *ſect.* 4.) & non in quātitate; non modò miraculoſa eſſet conſeruatio quantitatis. Sed etiam

esset miraculosa conseruatio cuiuslibet accidētis sine suo subiecto immediato naturali, ac essent miraculosæ omnes productiones terminatæ ad calorem, vel frigus, circa hostiā consecratam. Et licet in mysterio Eucharistiæ, supposita opinione intra Philosophiam erga rerum naturam, sine formidine multiplicari posint miracula: tamen cum rectè componi potest congrua Philosophia cū paruo miraculorum numero, deserenda videtur opinio magnam miraculorum multitudinem inducens.

Dices, quantitatem immediatè subiectari in materia prima: ergo similiter febrilis calor subiectabitur in ipsa. Probatùr consequentia, accidentia penetrantur cum quantitate, ergo quocunque loco sit quantitas,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

erunt ipſa accidentia. Sed quantitas immediatè ſubiectatur in materia prima, ergo etiam febrilis calor.

Ecce argumentum maiori vi ordinatum, quàm adducitur à Thomiſtis, & inconſideratum, pede ſuppoſito, in terram deijciunt. Cui reſpōdeo, ſubiectatur, hoc eſt, educitur de potentia materiæ febrilis calor materiam diſponens, nego. Subiectatur, hoc eſt, quod ſit in loco in quo eſt quantitas localiter, concedo. Nam in ſacroſancto myſterio Euchariſtiæ experimur, agentia extrinſeca producere in illis ſpeciebus panis calorem & frigiditatem; ſed neque materia ſubſtantialis panis, nec ipſius materiæ forma ſunt in illo myſterio, niſi ſola quantitas: ergo debemus illi tribuere virtutem receptiuam, ſeu edu-

ctiuam immediatam accidentium.

Quarè munus quantitatis non ſolùm eſt materiam primam reddere impenetrabilem, ſed etiam recipere immediatè accidentia, vt materia diſponatur per illa, ad formam ſubſtantialem recipiendam.

¶ Eorum ſigna patentia, qui tenentur huiuſmodi febri memorantur, aſpera lingua in modum tyrocneſtis, & quia parum in principio crematur cauſa, videtur citrina: nigra deinde, ob nimiam aduſtionem. Simile in hac febri auditum non eſt, Ægrum ſudore madefieri niſi ſtatuto die criſis. Inſuper, interdum quatit illum vehemens tuſis, quæ ſi clemens acciderit, euenit: quia humida aliqua ſubſtantia ex capite ſenſim ad linguam decurrit, minor eſt etiam ca

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

lor huiuſce febris in partibus externis, ſecus in internis, accidentiaque ex bile confectaeſſe fortiora, quam illa prouenta ex ſalſa pituita.

Dices, ſalſam pituitam humorẽ eſſe craſſum, atque denſum, ſed denſitas materiæ adiuuat effectum effici maiorem: igitur orta febris à ſalſa pituita maior erit. Reſpondetur, dẽſitatem prodeſſe effectui maiorem effici & conſeruari, vt cernitur *candenti in ferro*: attamen cum bilis calidior ſit ſalſa pituita, ac eius actio ex opportunitate agentis nimis actiua, maiora irruunt accidentia propter quaſi penetrabilitatem bilis, natam ab eius tenuitate.

Addidimus in loco particulam, *quaſi*, nam rigoroſa penetrabilitas conuenit ſpirituali, qua indicamus con-

conceptum poſitiuum conuenientē rei ſpirituali, nempè ſubtilitatē propriam rei ſpiritualis, quæ non conſiſtit (aiunt Theologi) in aliqua poſitiua qualitate, ſed in ſpeciali Dei prouidentia, qua contra quantitatis vim naturalem operando, penetrationē operatur. Idque omne repugnat bilis corporeitati: quoniam *ratione ſui, vel ratione alterius eſt ens propriè impenetrabile, cum altero eiuſdem rationis, cum ipſo.*

¶ Humidis ac frigidis herbis, aut etiam roſato lactice parabis aerem verſus frigiditatem; vt cor vberiori ſpirituum copia, & febrili nimio calore æſtuans refrigeretur, & animales ſpiritus attracta ſpirituali hac ſubſtantia inſtaurentur.

21 Potus ſit aqua condrillæ, vel hor-

dei

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

dei ſine cortice , miſcendo aliquid acetoſitatis citri, quem frigerabis, iſquè liberaliter in hac febri perpotetur: (niſi magna ſit obſtructio alicuius partis principis, inflamatio, aut imbecillitas alicuius viſceris, vel innati caloris defectus) nam ex defectu potus ſufficientis Ægro diem claudere contingit extremum, aut *in hecticam* tranſgredi ſolet, eademquè ſitis valet, etiã febrim accreſcere. Nam ex indigentia aquæ humores cum calidi atque ſicci ſint, non retuſi, calefaciunt, & exiccant.

Rogabis, ſicut ex defectu potus aſſolet hæc febris accreſci , poterit etiam ex defectu cibi? Affirmatiuè reſpondetur, nam partes à ventriculo ſugent, & ex ſuccione corrugatus ipſe, & ſenſu moleſto affectus

trahit hinc, inde quod poteſt, quibus motibus ſuccionis, & tractionis agitantur ſpiritus, & humores fiunt per quàm acres. Et ne caſus ita ferat alimentum (in debita quantitate) aſſumendum, vt, gallina, pullus, aries, coquantur cum acetoſa, hordeo, ſiue lactuca, &c.

Item, per appetentiam refrigerationemquè muneribus terræ veſcatur Æger, dum frigida atque humida ſint, vt, prunum, melopepo, ceraſum acre, &c. Quæ (niſi fallor) æſtiuo tempore ſuppeditanda magis: nam præter calorem febrilem alium etiã additũ prædicto tempore reperies, quem maiorem experimur in ſtomacho atque alijs partibus, quàm hyemali tempore, dum aptius appetamus in hyeme calidiores cibos, & èconverse

econtra frigidos in æſtate.

Confirmatur, quia nulla eſt cauſa, à qua maior in hyeme poſsit ſtomaci calor prouenire. Etenim, quando principium aliquod continetur ab agente contrario, non poteſt tā perfectè operari, & tam intenſum eſſe, quàm ſi cōtrario careret: aqua enim ſi applicetur ſoli, vel igni calidior erit, quàm ſi ſola relinquatur. Ergo idem erit in calore animalis, quod vel inde conſtat, quia corpus hominis maiorem calorem habet in ſe, ſaltem in partibus exterioribus, quas ſentimus in æſtate, quàm hyemali tempore. Ergo, quia calor interior eſt maior: neque enim calor aeris in æſtate eſt ita intenſus, vt ab eo poſsit produci ſummus calor, præſertim cum in veſtibus, quæ propinquiores

ſunt

ſunt aeri, non ſit tantus calor: ergo prodijt illi calor, à calore intrinſeco.

Dices, ſi maior eſſet calor æſtiuo tempore, quàm hyemali, citius alimentum extereretur in ſtomacho; ſed non ita contingit, potius digeritur tarde: ergo quia minor eſt calor quàm hyemali tempore, quo celeriter concoquitur cibus. Reſpōdetur, exiguitatem, aut abundantiam nimiam eſſe impedimentum aliquando, ad finem quem intendimus, adipiſci. Quarè cum alimentum aſſumatur æſtiuo tempore, non citius exteritur ipſum: fit enim impedimentũ abundantia nimia caloris in ſtomacho animalis recondita. Etenim ad coctionem alimenti debita requiritur caloris proportio, quæ cum æſtiuo tempore non inueniatur in ſtoma-

ma-

macho animalis, ideo festinanter nō fit coctio, sicut in febrili Ægroto tarde digeritur cibus: quia per abundantiam nimiam caloris eius, infertur impedimentum.

Nec potentibus vobis, hoc argumento me capere: animo depingo concilium aduersus me (quod quidē vobis, nec nouum, neque inusitatum est, vt colligatis ipsum me dolo tenendum) adiecit non nemo forsam? me vtique apertè contemnere diuinum illud Numen medicinæ Hyppocratem, qui *sect.* 1. affirmat, *ventres hyeme, & vere natura calidißimi sunt, &c.*

Respondeo, hanc obiectionem fallacem esse verborum gannitum: ego enim modò quamuis Hyppocrati non cedam, non ideo minimi

ipsum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

ipſum puto, imò obſeruantiſsimè colo, vt ſane eſt, totius medicinæ Cephaleum. Etenim diuus Thomas Achilles eſt Theologiæ ſupremus, Ariſtoteles Philoſophiæ, & non ideò, quod aliquando eorum ſententiam euellamus, conſeneſcent. Sed clariſsimorum virorum glorioſa fama iiſdem, quibus terrarum orbis, finibus circunſcribitur. Dictum puta, &c.

¶ Mederi debet hæc febris, ſicuti ſynochus, incidendo venam, vt depellatur obſtructio, quæ fit à multitudine humorum cõiuncta ſimul cum craſitie, aut lentore. Si enim humores tametſi plures adhæreãt leui ſubſtantiæ, facilè ductariæ, non viſcidæ, nec hærenti, vnquam ſe obſtruent vt ab illis accendatur febris. Nam pel-

let ante id natura in partem commodiorem, aut alia quacunque via defluent humores. Proinde qui habent plenitudinem, ſolent in hoc ſtatu ſine febri diu manere, quod ſane vnquàm accideret, ſi tantum putredo fieret *à multitudine.* Igitur craſsities, ſiue lentor humorũ id efficere apponũtur, ſecus humorũ ſola multitudo.

Rogabis, an in acceſsione febris aſsiduæ, cum emolumento, ſanguinem è venis poſsimus detrahere. Affirmatiuè reſpondetur, Nam de ſanguinis ablatione deliberamus, ex affectu etiam poſtulante, euacuationẽ omnium ſuccorũ, & abſentiam impedientium: in acceſsione verò febris aſsiduæ illa duo deprehenduntur. Ergo conſonum rationi eſt, acceſsionis tempore ſecare venam: nã

in quolibet humor perfluit ad focũ.
Præparetur bilis cum ſyrupo cichoriæ, granatorum, endiuiæ, acetoſitatis citri, vel limonum, nenupharis, aut papauerini. Ille, inquam, ſyrupus, maximè ſi adſit vigilia, plurimum vtilitatis confert: nam præter attemperationem, conciliat ſomnũ.
Rogabis, an in febri admodùm vſtiua, putridavè (abſente mentis alienatione) comparanda ſit *hidroſata* cerebro? Cui vertunt terga nonnulli: meatus enim capitis obturari inquiunt, ex quo vapores directò deſcendunt in cor, & Ægri neceſſario febriunt intenſè.
Cæterùm à prædicto totus diuerſus ſum. Nam ob temperiem cordis ſatim natura cerebro largita eſt humiditatem, ac frigiditatem. Ergo

quo magis ipſum properet verſus has modò prædictas qualitates, tanto moderabitur cor. Igitur bene notaui cum remedium *hidroſatæ* præſcripſerim. Statutoque remedio vtaris præcipuè in vſtiua febri, quippe tot halitus, quot in putrida, non ſubeunt.

Modò quid valuero expoſitæ rationi Aduerſorum reſpondere licet. *Hidroſatam* vtilem conducere vſum, quàm eſſe detrimento. Et ſi fuligines aliquando per hiatus cerebri nō egrediātur, ſaltem aliquà natura prudens eas abijciet, per canales (inquā) patentes, ex quibus caput effingitur: at ſi è cerebro in pectus diſtillatio decurrerit, abſtineas ab *hidroſata*.

Bilis eſt purganda poſt coctam materiam tamarindis, caſsiafiſtula, rha-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

rhabarbaro, mirabolanis, citrinis, atque alijs medicaminibus bilem expurgare potentibus, cum decoctioni pugini, aut florum cordialiũ, addito ſyrupo violaceo nouẽ infuſionibus condito, aut illo Regis Philippi, aut ſolutiuo roſarum, vt opportunum magis appareat: cum eligere medicamentum Phyſici prudentiæ tribuatur.

Rogabis, cum humores natura non poſsit coquere, an Medicus ratione vrgentiæ ſapiẽter agat, in principio febrium acutarum ad minorãdam cauſam medicamento expurganti Ægros inuitare? Negatiuè reſpondetur, quoniam ſi purgaueris, nequit euacuatio materiæ fieri, modò ſit antecedens, ſiue coniuncta febris. Ratio eſt, vt pote potius educes

humores quietos, quàm motos in focum putrefactionis, aut in contrariam partem. Etenim compertum est in naturalibus, moueri faciliùs lapidem quietum per hanc lineam—, quàm per aduersam. Nam motio ista duplicem dicit habere resistentiam, nempe grauitatem & impulsum: illa verò, solùm resistentẽ grauitatem, quæ cedit impulsui. Similiter humor dum habet inclinationẽ magnam in focum putrefactionis, & in illũ tendat, si præscripseris medicamentum purgans, forsitam humores quietos mouebis, quibus aliorum fluxus accresces.

Deinde, an humor iste prædictus moueatur in focum putrefactionis à propria sua grauitate, vel ab impulsu facultatis expultricis? Respondetur,

tur, quòd ſi humor aſcendat ab inferiori parte ad ſuperiorem, tunc immediatè ſolũ facultas imprimit impulſum: quoniã humoris grauitas nõ inclinat verſus partẽ ſuperiorem, vt videre eſt in *lapide* ſurſum aſcendente. Si verò deſcendat ex ſuperiori, ad inferiorem partem, tunc mouebitur à propria ſua grauitate, vnà cum prædicta facultate ſe habente in genere cauſæ partialis; non quia neceſſariò grauitas humoris expoſtulet partialem concurſum facultatis expultricis: quia ſi per poſsibile, vel impoſsibile Deus impediret munus facultatis expultricis, & grauitas humoris viam rectè diſpoſitam inueniret, ſe ſola deſcenderet in ſuum centrum naturale, ſine iuuamine alicuius generantis: nam grauia & leuia

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

ex natura ſua mouentur à ſe, hoc eſt à propia & intrinſeca virtute conſiſtente in grauitate & leuitate. Probatur, quia motus *lapidis*, v.g. deorſum eſt iuxta propriam exigentiam lapidis. Et motus *flammæ ignis* ſurſum eſt etiam iuxta propriam exigentiam ignis, ſuntque effectus naturaliter conſequentes lapidem, & ignem. Et ex alio capite nullum eſt fundamentum, vt denegetur lapidi, & igni intrinſeca virtus cauſatiua motus, qui eſt effectus non excedens perfectionem illorum. Ergo neceſſe eſt fateri in recta Philoſophia, ignem, & lapidem, & vniuerſaliter grauia, & leuia moueri per propiam & intrinſecam virtutem.

Confirmatur, quia non alia ratione cogimur aſſerere aquam propria

virtute producere frigiditatem, & ignem calorem, niſi quia videmus hos effectus naturaliter conſequi aquam,& ignem; & ex alio capite nõ excedere perfectionem illorum.

Cum igitur Philoſophus 8. *Phyſic.* aſſeruit, *quidquid mouetur, ab alio mouetur*, non ſic vt ſonat intelligendum eſt axioma, vt denotetur, non poſſe grauitatem à ſe ipſa moueri: conſtat enim viuentia à ſe ipſis moueri per actus immanentes, & aquã ſe ipſam moueri reſtituendo ſe in frigiditatem, quam amiſſerat. Ideò ergo omne quod mouetur dicitur ab alio moueri: quia cum omnis motus phyſicus proueniat à Deo concurſu generali concurrente, omnes creaturæ dicuntur moueri ab alio, hoc eſt à Deo, quãuis non ab illo ſe ſolo operante.

 Ete-

¶ Etenim in hac febri, maxima præsente siti, (vt supra iam de illa mẽtionem fecimus, necnon accidens sit vrgentissimum) ideò necesse est, quòd Ægro sucurramus refrigerando cor eius, similiter iecur, ac totum corpus illius internis, & externis, ad quod, fiat potus magnus, & conficiatur syrupo rosato, syrupis etiam, atque aquis superius relatis.Ettereà si placuerit, addas aliquid pulueris diamargaritonis frigidi, vel confectionis xacintorum, aut etiam gemmarum sine speciebus, dum abundè Ægro suppetant diuitiæ.

Cor attemperabis vnguento rosato, & pulueribus diamargaritonis frigidi, vel ossis ex corde Cerui. Similiter attemperabis iecur cũ succo rosarum rubearũ, vel cichoriæ, aut vnguen-

guento ſandalino, & roſato. Si autem febris diù perſeueret, *à balneis* Æger dependeat, quę totum corpus refrigerant, & materiæ reliquias reſoluunt, fuligineſque retundunt.

Ad metam vſque perducendo cauſonem noſtrum, notandum eſt, quòd aliquando ſit expoſitus, euenire illi inflamationem quandam in pleura, quæ verſus partem internam coſtam cooperit. Nam cum ſit tam ingens calor, qui humores calefacit, attenuantur, vnde cum paruo negotio defluunt. Et quoniam non reperiatur pleura ad reſiſtendum habilis, producitur inflamatio, ex qua dolor in latere reſultat, quo Medici fluctuant vt ſciant, qualis ex his affectibus appareat ingens, vtpote ab vrgentiori, altero neglecto, incipiendũ eſt mederi.

Prop-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Propter hæc, & alia obſeruare licet, cauſonem affectum eſſe nimis periculoſum, & potius inflamationem pleuræ: in hac enim dolorem inuenies, adeò, vt eius ictu conficiatur Æger, qui notus eſt domeſticè veram eſſe cauſam attractionis, qua maior fit inflamatio, cuius febrim inſtar veræ ardentis Medici nonnulli appellant. Cum inde dolor halitum impediat, & halitus fuit inſtitutus à natura vt cor attemperetur, & propter dolorem nõ poſsit anhelare, pullulant *ab interno principio cordis* alij gradus caloris ſimiles, ex quibus oritur febris. Cui etiam additur tuſsis, nam dum Ægri tuſsiant, aer non attrahitur vt temperetur cor, quo maior eſt febris, atque ideo pleuritidis affectus periculoſior eſt, quàm cauſonis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Rogabis, an febris quæ reperitur in pleuritide ſit ſimpthoma illius? Negatiuè reſpondetur, nam ſimpthoma eſt illud, quod ſequitur morbum, tanquam vmbra corpus opacũ. Sed febris, quæ reperitur in pleuritide, non ſequitur pluritidem: ergo non eſt ſimpthoma illius. Antecedens eſt verum. Minor probatur, febris, quæ reperitur in pleuritide, cauſatur ab humore putrido exiſtente parte inflamata. Sed humor ille putridus eſt etiam cauſa pleuritidis: ſi quidem originatur ab eadem cauſa, ac pleuris: ergo non eſt ſimpthoma illius, ſed eſt morbus per ſe.

Inſuper in hoc affectu mittendũ eſſe ſanguinem, nullus adhuc dubitandi locus relinquitur. Solum ergo Tiraquellus aſſerit *de nobilitat. cap.*

31,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

31. pertinaci contentione, non ſine vitæ periculo ambigua, Medicos inter ſe pugnare, an in morbo laterali ſecanda ſit vena à parte doloris affecta, vel an à contraria?

Sed abſit à me contentio, licèt à parte doloris aduerſa mittendum eſſe ſanguinem affirmem: mea enim me conſcientia reprehēderet ſi meorum Aduerſorum ſententiæ ſubſcriberem, & ob humanæ ſalutis vſum ex charitate & iuſtitia non reclamarem: quia certum pro dubio (addunt Theologi) relinqui non poteſt, inter quos Dominicus de Soto conſanguineus meus in litteris nemine poſterior, vt cunctos fermè, qui doctrina claruerunt meruerit habere laudatores, *lib. 1. de iuſt. & iur. quæſt. 5. artic. 1.*

Et nihilominus reperies plures affirmantes ſanguinem eſſe mittendum à parte dolorifica, quorum opinio mihi non probatur. Et vt noſtra rectè conſtituatur, notato primò. Reuulſionem, deriuationem, & euacuationem inueniri, quæ omnes habentur, & putantur vt diuerſi termini. Omni deinde fluxioni debetur reuulſio, quæ eſt auerſio humoris ad partes diſtantes, vel contrarias inflamationi, quæ debetur in principio, humori verò deriuatio, qui per vicinas partes leuiter fluit. Tandem euacuatio per eandem partem humoris iam fluxo debetur. Quo ſuppoſito.

Dolor pleuritidis concitatur in inflamatione pleuræ: ergo illi conuenit reuulſio. Antecedens èſt verũ,

cum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

cum definiatur pleuris *per inflamatio-nem*, quod negari nequit. Conse-quentia patet, nam si ex eadem par-te fieret sanguinis missio, humor fluens ad illam partem mouebitur, & concitabitur maior inflamatio.

Dicunt nonnulli, misso sanguine ex affecto latere reuulsionem, deri-uationem, & euacuationẽ fieri, quod si bene perpendatur, mendosum sa-ne apparebit. Nam rogo, poterit ne releuatiuum aliquod inueniri, quod per indiuisibilem actionem diuersos terminos respiciat in specie? Si au-tem Thomistæ, & Scotistæ immit-tant se certatim cuculos, est igitur ad inquirẽdum, an vnum relatiuum per vnicam actionem indiuisibilem di-uersa duo fundamenta numero pos-sit respicere? vel an vnicuique funda-men-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

mento necessaria sit distincta actio? Ergo quo pacto vnica actio diuersos terminos poterit respicere?

Neque verò ambiguum est, in latere dolores annales (sicuti morbos alios) nonnullis Ægris accidere, quibus præstituto tempore vniuscuiusque anni afficiuntur. Et præ cautionis gratia præscribunt Auctores, vt vno, vel duobus mensibus antequã morbus inuaserit in Ægros, non ex eodem latere, sed ex opposito mittatur sanguis. At cum ex eodem latere doloris nonnulli Medici imprudenter iuserint missionem sanguinis fieri, ideo solet aliquando anticipari dolor intempestiuè productus, ac dispendium bonæ valetudinis egunt. Nam media sanguinis missione, cũ producatur *vacuum*, mouetur humor

versus partem sectam ne detur ipsum, de quo natura horret ne soluatur Vniuersi continuitas, & ne detur aliquid frustrà in rerum natura, cuiusmodi esset *vacuum*.

Vt autem intelligas, qua ratione natura succurrat huic incommodo, sciendum est, præter specialem & peculiarem inclinationem, secundùm quam vnaquæque res fertur ad id, quod naturæ suæ competit, dari vniuersalem, seu generalem quandam inclinationem, secundùm quam, vnumquodque tendit ad bonum totius Vniuersi, quatenus est pars & membrum ipsius. Itaque secundùm hanc inclinationem posteriorem, res naturales, motibus speciali procliuitati oppositis, nonnunquam feruntur, vt patet *in aqua* quæ

sur-

ſurſum fertur, & *in aere* qui deorſum labitur, ne detur vacuũ. Vnde ſubterranea loca opplentur aere ne vacua ſint.

Cęterùm, adeò graue eſt naturæ illud incommodum, vt non tantum à nullo agente naturali, ſed nequidẽ ab Angelis, aut dœmonibus induci poſsit; (affirmat Euſtachius à ſancto Paulo *tract.* 3. *de com. propr. rer. natur. quæſt.* 4.) ita vt ſi quis Angelus expelleret aerem ab aliquo loco, non poſſet alter Angelus impedire ne alius aer ſubingrederetur. Nihil enim Angeli naturali ſeu propria vi contra ordinem vniuerſi moliri poſſunt.

¶ Modò equidem quo exercitatio noſtra Medicinę curſum deſtinauit, eo procedar, obiter notando. Me non affirmare efficientem cau-

ſam attractionis in latus eſſe *vacuum*: nam cauſa quædam priuatiua nequit effectum producere poſitiuum, cũ priuatio ipſa, adhuc in genere quo eſt principium, (aiunt Philoſophi) nequeat per poſitiuum aliquem influxum, & communicationem ſui eſſe priuatiui aliquid verum producere; imò nec dependentiam intrinſecam in entitate aliqua phyſica compoſiti producenda: quia ſicut non ſunt multiplicandæ entitates ſine vrgenti neceſsitate, ita nec debent multiplicari reſpectus dependentiæ in entitate aliqua, in ordine ad alias, ſine vrgenti neceſsitate. Sed nulla vrget neceſsitas aſſerendi actionem generatiuam in ſua entitate phyſica intrinſecè pendere à priuatione ſui, vel formæ producendæ in materia. Ergo imme-

immeritò talis respectus, seu dependentia admittitur, quoniam entitas physica generationis, imo & mutationis; ita est absoluta & indepēdens quoad intrinsecum sui esse formæ producendæ, vt eadem omnino & indiuisibilis entitas generationis possit poni modò præcedat priuatio, modò non præcedat.

¶ Tandem, supposito eo quod illorum Medicorum retulimus, qui dolorum ergo annalium misionem sanguinis ex eodem latere offecto fieri iubebant, prę pudore vestro hoc indisolubile argumentum audiatis, quod si bene dilueritis, exequimini contrarium, ab eo quod intendo cur foris notis insignire. Nempè, quod valet producere, valet etiam conseruare. (hoc est verum cum conserua-

tio ſit continuata productio) Sed ex imminenti pleuritide, ſi fiat ex eodem latere, valebit producere. Ergo facta iam, valebit conſeruari. Maior eſt certa *in igne*, v.g. qui producit calorem & ſimul illum conſeruat. Minor ab experientia patet, & argumẽtum eſt in forma, & in figura *Dari* collocatum: conſtat enim vniuerſali & duabus particularibus affirmatiuis propoſitionibus; cuius argumẽtationis vis adeo eſt perſpicua, vt ſi quis, admiſſa vtraque propoſitione præmiſſa, neget concluſionem legitime illatam, à rationali deficiat.

¶ Rogas pro coronide, an in pleuritide competant cordi epithema frigida? Reſpondetur affirmatiuè, quia quanto minus fuerit vſus cordis, tanto minus habet reſpiratio celeritatis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Et cum *epithema frigida* attemperent vſum, tanto minus reſpiratio habet celeritatis ac doloris ex conſequenti.

SEBASTIANI DE SOTO

MEDICI, AC PHILOSOPHI EXERCITATIO III.

De intermittenti Febre.

Iuidua eſt tertiana febris in exquiſitam, & nothã. Illa eſt, *quæ ſolùm à bile putrida parta probatur.* Alia verò, *quæ prouenit ex bile ſociata pituita, melancoliavè*, vnde ſimplicem eam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

eſſe meritò memorabimus: nam *com plexam febrim* compello, quæ non ſolum duplicem in ſe recipit humorē, verum etiam quilibet eorū propria motus qualitate gaudet: ac licèt tertiana *notha* duplicem conſeruet humorem, motione tamen bilis com mouetur ipſa.

Rogabis, cum putredo ſit interitus caloris natiui à calore externo, &c. & *externū hunc calorem*, vt aptius naturalem queat exoluere, ipſum debere re ipſa putrefacta calidiorem eſſe, cur bilis, quæ nil eſt in corpore calidior (præter ſpiritus & cor) putrefiat? Reſpondetur, quòd ſi bilis ſit huiuſmodi, partes in bile reperies quaſdam calidiores alijs, ex quibus eleuantur fuligines, partes minus calidas calfacientes, calorem ſimul exol-

exoluentes, ex quo bilis putredo.

Rogabis ſecundò, an bilis vſta poſſit producedere tertianam febrim? Reſpondetur affirmatiuè, ſiquidem ab vſtione poſſunt eleuari fuligines, & oriri febrim: nam valet efficiendũ putrefactio febrim, igitur aptius (vt actiua nimis) vſtio.

Signa ſunt à bile prouenta tanquam ab aſsidua cauſa (nam ex aliis bilis ſpeciebus eruginoſæ nimirùm, praſinæ, vitelinæ poterit etiam proficiſci) rigor præcipuè ſumptus, vt ab horrore, refrigerationeq; diſidet propter motionem bilis, cũ tenuis, ſimulatque pungens probetur.

Dices, ea quæ putreſcunt ſunt magis humida, quàm ſicca: ex humiditate enim non infertur ſenſus mordicatio, potius obtuſio, ex ſiccitate

verò colligitur, proinde vſta mordatia: ergo, &c. Reſpondetur, aliquas partes bilis externo vri calore, aut ſaltem exiccari vt mordicent, ex quo rigor.

Rogabis, cur abſit aliquando rigor in tertiana intermittente? Reſpondetur, ex tenuitate materiæ febrilis euenire, quæ cum non remoretur exhalatur ab actione ſane operatura. Etenim ad operandum debita non solùm applicatio requiritur agentis ad paſſum, verumetiam neceſſaria manſio prope ipſum: ergo ſi materia febris ob eius tenuitatem non im moretur, rigor eſt defuturus.

Rogabis ſecundò, ſicut in pleuritide reperitur dolor, cur ſimiliter in rigore non inueniatur? Dum rigor ipſe fateatur acrem & pungentem

causam habere, egredientem per loca membranosa, quod æquè reperitur in pleuritide. Respondetur, in rigore mitem sentiri dolorem, non modò in præuia sensatione, qua percipitur irritatio, sed etiam in concussione & motu partium, quo irritans abigitur causa.

Dices, sentiendum esse dolorem similatum alios dolores, siue rigor efficiatur à tota materia, euaporationevè flatuosa: vt pote eadem est causa. Respondetur, à rigore deflecti dolorem, quem experimur in pleuritide: quia causa, quasi citatis equis, transuolat partes sentientes, & ob eius leuitatem non opperitur; neque idem alijs doloribus euenit: quia causa natura sua grauescit. Verùm si flatuosa extetirit, in cauo aliquo subsidet,

det, à quo impotens eſt prodire, cauſando dolorem: quoniam diſſoluit vniones indiuiſibilium finitorũ (inquam) componentium continuum. Quidquid longa temporis præſcriptione fulciti velint affirmare Ariſtotelici ex partibus ſolùm, alij verò ex indiuiſibilibus, & partibus componi continuum. De quo in 6. *Phyſic.* agemus, & vt operoſum *rotæ* diſſoluatur *argumentum*, quod elatè referunt Ariſtotelici, ad ſolutionem eius nouam incedendi viam promitto.

¶ Calor in modùm deprehenditur acris & mordax: quia cum oriatur à bile, atque eadem ſit maximè calida & ſicca, nil ſanè mirandum, quod ſimiliter calor eius ſentiatur acris & mordax.

Ex hoc inſuper decreto ſigno, cõſe-
quens

quens est aliud, sitis in extincta, quæ prouenit ex nimia caloris & siccitatis copia humidum insumentis, ex cuius defectu appetitus est bibendi.

Rogabis, cum prædicta sitis reperiatur in hac febri, cur similiter non sit fames? itaut quod sit sitis, sit etiã fames, & quod sit fames, sit etiam sitis? Respondetur, dum adest fames, esse difficile quod non sit sitis: quia fames fit ex consumptione substantiæ humidæ, igitur debet esse sitis, licèt possit ab aliam causam impediri, vt si in ore ventriculi sit humiditatis copia. Non tamen ex vi sitis est fames, quia sitis non tam fit succione & tractione, quàm calore ac siccitate informante ventriculum à bile, aut alio humore calido producente, & tunc est sitis, & non fames.

Eua-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Euacuationes à parte antea, quàm à parte poſt: emittuntur bilioſæ, quę in incrementi principio accidunt Ægroto, cum ad ſtomaci faucem bilioſus humor perducitur, & fit illicò vomitio. Si verò fluat ad inteſtina, alui deiectiones euomũtur. Aliquãdo tamẽ in termino acceſsionis: quoniam Ægroti cutem ſtipatam videmus, ſimulatque humor in fine acceſsionis per ambitum non poſsit exerceri, regurgitat ipſe, & labitur in ſtomachum atque etiam inteſtina, ex quo euacuatio. Multoties inde ſudore finiuntur acceſsiones.

Rogabis eadem efficiente cauſa, cur ſemper Æger in omni putrida febri ſudore non ſit perfuſus? Reſpondetur, humiditatem omnem (excepta ſerea) non eſſe appoſitam in ſudorem

rem verti; abijt enim tenuior insensibiliter, pinguiori verò artant pori, imò neque semper ad sudorem eorum patet apertio.

Agnoscitur etiam pulsus ex quiete intermissionis tertianæ febris, in comprehensione verò illius, nullum percipitur signum celeritatis, inęqualitatisvè, quod in quartana febri, quotidiana, atque tertiana notha non percipiatur: quia fuligines elatæ tẽpore accessionis ex bile resolutæ manent.

Et ob exilitatem bilis tertiana febris extra duodenum spatium non protenditur; verùm vnquam oportebit, ipsam hoc diutius expostulare, sed vt prope semper statutas horas non superet: & in designato tempore minus immorari potest accessio:
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

ſio. In breuitate & longitudine temporis, quibus durat, perpendenda ſunt hæc, quantitas, qualitas humoris: ex maiori enim quantitate diuturna fit acceſsio; ex minori verò compendiaria. Ad habitus etiam corporis admouenda eſt attentio, nam in denſo corpore diù durat acceſsio, & in raro, ob fuliginum conſumptionem, curſim terminatur. Attento inſuper animo excipias robur virtutis, aut imbecillitatem: nam in extrenua facultate minus durat acceſsio, quàm in debili.

Rogabis, an huius (& aliarum) febris duratio ſit entitas permanens, an vero ſucceſsiua? Reſpondetur eſſe fluidam & ſucceſsiuam, ita vt diuerſa ſit realiter forma durationis, qua febris iſta correſpondet, v. g. in-
ſtan-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

ſtanti *A*. ab ea quæ correſpondet inſtanti *B*. ſicut eſt diuerſa præſentia, qua Petrus exiſtit præſens ſpatio *A*. à præſentia qua eſt pręſens ſpatio *B*. Cũ autẽ duo inſtantia tẽporis, quibus correſpondent duæ partes durationis non ſint ſimul, ſed ſucceſsiuè, neceſſe eſt aſſerere ipſam durationẽ eſſe ſucceſsiuam. Ratio eſt, quia exiſtente hac febri in initati *A*. eſt indifferens vt ſit, vel non ſit in inſtanti *B*. immediatè ſequenti. Ergo ſicut ob indifferentiam, quam habebat hæc febris, vt exiſteret, vel non exiſteret in inſtanti *A*. ſed in alio, indiguit duratione ſuperaddita, ita ſimiliter ob ſecundam indifferentiam indigebit alia duratione ſuperaddita.

Dices, ſufficere durationem, qua febris erat in inſtanti *A*. vt per illam

correſpondeat inſtanti *B*. Contra eſt, exiſtenti febri in inſtanti *A*. cum ſua duratione poteſt non exiſtere in inſtanti *B*: quia poteſt Deus illam anihilare pro eo inſtanti. Ergo & ipſa durationis entitas poteſt non correſpondere inſtanti *B*: ergo durationis entitas eſſet iā ex ſe indifferens, vt exiſtendo eſſet, vel non eſſet in inſtāti *B*, ſed in alio inſtanti poſtmodum ſequuto. Ergo ipſa duratio indigeret alia duratione ſuperaddita, qua toleretur illius indifferentia; non minus quàm ipſa febris indiget duratione, ſicque procederemus in infinitum.

¶ Agnoſcitur etiam febris ex totius ſtabilitate conſtitutione, quæ in ſeptem ſane circuitibus terminatur ad ſummum: nam cum bilis tenuis

ſit, facilimè ſuperatur à natura: imò ratione temporis cum producatur in æſtate, & calore eius applicato cuti aperiuntur pori, quo expellitur, & ſuperatur bilis, quàm alio quocunque tempore hyemis præcipuè cum occludantur pori, & caro conſtipetur ratione *frigoris*, vt radix denſitatis, & contrarium eius nempè *calor* raritatis. Quod ſi lutum denſetur ab igne, dicendum eſſe per accidẽs: quia lutum erat rarum ratione aquæ admixtæ, & hæc exiccatur ab igne, ſeu conuertitur in vapores manente luto denſo.

Rogabis, ex ſanguine, vt habetur quartus humor, poterit ne febris intermittens fieri? Negatiuè reſpondetur, & ratio friuola ſubducitur à nonnullis: quia ſanguis noſtræ natu-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

ræ aſtrictus eſt arctiſsimo amicitiæ vinculo; quare facultatem ſubdere ad expulſionem nequibit. Quæ ratio connexi vicioſa eſt, ita vt cuilibet, vel mediocriter erudito facilimum ſit illam refellere: ſiquidem cũ ſanguis poſsit putrefieri, poterit etiam ipſe acquirere qualitatem aliquam, quæ valeat expultricem irritare ad circuitum.

Et quod attinet ad me reſpondere, aſſerimus, cuilibet intermittenti febri deſignari peculiarem circuitũ, qui non tribuitur ſanguini. Verum ſi noſtræ vnquam cedatis ſententiæ, oſtendito mihi circuitum, non vnoquoque die, neque tertio, neque quarto: cum ſpecialis paſsio quotidianæ, tertianæ, ac etiam referatur quartanæ febri; neque die quinto, ſexto,

aut nono: nam hic circuitus proprij ſunt ſuccorum pinguium.

Vrina demum inſpicitur rubra verſus igneum colorem, atque omni craſsitudine ſoluta, qua libera adeſt vrina tertianę nothæ, cuius ſigna modò ſunt, abſque ſæuo vllo rigore incipere, ac plus durat acceſsio, quàm pro ſpatio duodecim horarum, aliquãdo verò decem & octo, quatuor & viginti, trigintaque tenus. Quantum etiam tertiana notha vltra horas duodenas perſeueret, tantum ab exquiſita diſcriminatur, & notha tãdem maioris eſt durationis.

Dices, pendere tertianam exquiſitam ab humore valde ſicco, quàm notham ipſam: quoniam hæc inuenitur pituitæ mixtione. Sed humor ſua natura ſiccus ſi ſit impermixtus,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

tardius abſumitur, quàm ſi mixceatur: ergo plus durabit febris dependens ab illo. Minor probatur, nam bilis mixta cum pituita facile vertitur in halitus, igitur hæc febris citius relinquet Ægrum. Reſpõdetur, fateri humidam eſſe pituitam, tamen ex duplici cauſa, vt eſt viſciditas & multitudo, debet eſſe notha maioris durationis, ob quas laborioſè reſoluitur.

Ex vaporum pluralitate grauatus dolor inſidet in capite immoratur vrinę coctio deueniẽdi, nec adeò ſuccẽſus eſt eius calor, vt in exquiſita.

Rogabis, an in febri vt adueniant illi acceſsiones, neceſſarium ſit, totam materiam febris ad focum putrefactionis fluere? vel an facta acceſſione in eius intermiſsione coniungatut materia cum acceſsione ventura?

tura? Aliquibus placet totam materiam ſimul ad focum putrefactionis fluere, & ex nimis diſpoſita primam acceſsionem fieri, aliam verò diſponi ad ſecundam, &c. tali etiam modo, vt alia vnquam de nouo fluat materia.

Reijcitur hæc ſententia, vt pote durante in foco materia nequit ab illa ceſſare actio cauſæ calefacientis, ex quo erit continua febris, ſecus intermittens. Iterùm, nam ſi materiæ fluxus tollatur à foco, non erit indicatio mittendi ſanguinem: quoniam quod eſt in foco non educitur, ſed quod in illum decurrit. Igitur ad quamlibet acceſsionem neceſſarium eſt materiam de nouo fluere.

Curatur exquiſita febris, ſicuti *ardens*, quamuis hæc remiſsioribus

egeat: cum eius cauſa cum ardenti febre conueniẽs in ſpecie, ſit minor. In acceſsione nullo modo cibandus eſt Æger: calor enim præcluditur natiuus, & conceſſo illi alimẽto accreſcet materia, ac per conſequẽs febris, niſi iam facultas imbecilla ſit: nam tum propina aliquid alimẽti. Si verò natura Ægri bilioſiſsima ſit, & doloribus infixis opprimatur ſtomachus, offerto illi offam in ſucco agreſti cõditam, aut granatorum acrium ſi libuerit.

Ante acceſsionem, ſaltem per ſeptem horas nutriatur Æger, in declinatione verò ebibat aquam ab externo frigidam cum ſaccharo, omninoque acceſsione elapſa veſcatur. Et in principio, & incremento febrilis acceſsionis ac eius ſtatu, non debetur

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Ægro aquæ frigidæ potatio: quoniã facultas ſtudet, vt materia febris protelatur, & aquæ frigidæ potus, materiæ motum retardat: ſolidatur enim materia, à qua fit protenta febris. Quare bono cum permiſſu in in remiſsione acceſsionis bibendum eſt, ac eius ſtatu, dum perpeſio ſitis in Ægro non poſsit inueniri.

Mitte ſanguinem, obſeruando, quod ij affectus ſolent reperiri calor, ſcilicet, putredo, prohibita tranſpiratio, & humoris fluxio ad obſtructionem. Iccirco debes incipere à ſan guinis miſsione viribus aſtantibus, ſecus deficientibus. Notemus deinde, quòd ſi impetu feratur humor, adhærebit maxima obſtructio, ac etiam ex conſequenti febris, ſi verò mou eatur ſenſim, eam abſterge.

Præparabis humores in principio attemperando illos frigiditate, necnon humiditate: his enim qualitatibus humores incraſſantur, propter quod ea facilitate non fluunt, quàm ſi calidi eſſent: nam quemadmodùm quò calidi ſunt, attenuantur, iiſque attenuatis, rare fiunt. Cum ergo in termino ſuo non poſsint contineri, exquirunt alienum, ex quo fluxio.

Deinde purgabis cocta materia, & extra *acceßionem* commendo, ne naturæ motum impediamus, cum medicaminibus potentibus apprimè euacuare bilem. (de quibus in *cauſone* meminimus) Poſt hæc ſi durauerit tertiana, dempta plenitudine, opus erit Ægro balneorum, quæ non ſolùm humeſcunt, verum etiam per ambitum corporis euacuant excremen-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

menta. Demum etiam attemperabis hepar vnguento roſato, vel ſandælino.

Ad curationem tertianæ nothæ ſubſequutio.

CIbus liberaliter in hac febri ſuppeditandus, quàm in exquiſita: quoniam maioris eſt durationis. Aſſolet incipere diebus autumnalibus, & in vere terminatur. Quarè concedas gallinam, coturnicem, vel arietem. Potus deinde ſit vinum dilutũ, aut aqua cinamomi, &c.

In hac febri (ſicut alijs in putridis) affectus exquiſitæ febris prædictos intueri decet. Sic ergo mittendus eſt ſanguis, non ea quantitate, vt in exquiſita minuendus.

Di-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Dices, ad ſanguinis miſsionem non ſolùm virium robur expedire, ſed etiam magnitudinẽ morbi. Sed tertiana notha non eſt morbus magnus, ergo non eſt mittendus ab illo ſanguis. Reſpondetur, non eſſe mittendum ſanguinem propter affectũ præſentem, ſed propter imminentẽ.

Præparabis humores cum ſyrupis, qui parati ſint ad præparandam bilem & pituitam, ac etiam purgabis cum medicamentis habentibus vim euacuandi bilem & pituitam, vt diacatholiconis eſt confectio, quæ relatos humores expurgandi reconditam in ſe potentiam habet, quàm etiam in rhabarbaro & agarico diligenter inuenies. Et cum hic morbus pendeat ab humoribus etherogeneis, oportebit eos aliquoties expurgari.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Stomachum vngebis oleo caparrorum, abſintij, ac citoneorum, & aminei vini gutulas in eo nonnullas effundes, ac fricabis illum, vt medicamenti virtus melius communicetur.

Et quoniam hæc febris aliquando habere dicit opilationes in ſtomacho nonnullas, aut in iecore, hepate, ſiue venis miſeraicis, vtendum eſt vnguentis depellere valentibus opilationes.

Verùm ſi opilatio fuerit in ſtomacho, aut in venis miſeraicis, vngito illum amygdalarum amararum, nardi, trochiſcorum, & rhabarbari oleo, non adeò calido, vt ſtomachum exurat; niſi tantò calefiat, quantò feratur ab Ægro. Si autē ſteterit in iecore, aut in hepate perquiras deobſtruētia, quæ calida ſimiliter applicabis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Curatis obſtructionibus, refrigeratio eſt, & corroboratio facienda, cum puluere diarrodonis in pauca feniculi aqua, ſiue vino, vel cum alijs ſimilibus expoſitam virtutem habẽtibus: quamuis ego non vtar eis, quoniam partes, contrario deficiente, reducuntur in priſtinam ſuam naturam, vt videre eſt *in aqua*, quæ cum igni ſit applicata, redditur calida, & ablata ab ipſo, per naturalem, inquã, reſultantiam, hoc eſt, abſque vera aliqua efficientia in priſtinam ſuam naturam reducitur.

Non ſecus hanc opinionem Caietanus affirmat, 1. *part. quæſt.* 54. *art.* 3. inquit huiuſmodi, naturalem reſultantiam non eſſe veram efficientiam, nec actionem, ſed naturaliter ſequi ſine noua actione ad productio-

ctionem substantiæ, vel animæ, quod sic vnica ratione probo. Illud quòd procedit per veram actionem, & in genere causæ efficientis, procedit accidentaliter, & potest fieri, & non fieri. Sed dimanatio naturalis, vel resultantia connectitur essentialiter cum essentia, & non procedit, itaut posit esse, vel non esse, ergo non fit per veram actionem. Omitto aliam rationem domini Caietani, videlicèt, talem resultantiam, vel dimanationem non supponere essentiam pro aliquo priori, quod est necessarium ad veram rationem causæ efficientis.

Dices, vel hæc dimanatio est vera efficientia, vel nulla? Si vera, habeo intentum, si nulla, est contra diuum Thomam asserentem animam esse principium actiuum. Respondetur ne-

negando antecedens, quod inter veram actionem, & nullam, est naturalis dimanatio, quæ neq; est *vera actio, nec nulla, sed est quasi actio*, vt pluribus in locis habetur ex diuo Thoma.

Dices secundò, quando aqua reducitur ad suam frigiditatē, vel graue descendit multo tempore post suam generationem, tunc illa resultantia est vera mutatio & actio: ergo naturalis resultantia, vel dimanatio est vera actio. Probatur antecedens, quia tum fit aliquid quod antea non erat. Respondetur negando antecedens, ibi enim tantummodo est naturalis resultantia, quia ablato impedimento, naturaliter resultat motus deorsum, & ablato impedimento caloris, resultat in aqua frigiditas; non per verā actionē, sed per naturalē sequelam.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Ad probationem distingo antecedens, tum fit aliquid quod antea non erat per veram actionem, nego antecedẽs, resultat aliquid de nouo, quòd antea non resultabat, concedo antecedens, sed hoc non fit per verã actionem, sed per naturalẽ resultãtiã.

SEBASTIANI DE SOTO

MEDICI, AC PHILOSOPHI.

EXERCITATIO IIII.

De Febri quotidiana.

Vplex quotidiana febris, continua, & intermittens. Illa est, (effecta à putrida pituita) *qua primo, ad vltimum per diù, noctuque opprimitur*

 Æger,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Æger. Alia deinde, *quæ ſingulis diebus perſeuerat, plus, minuſvè duo de vigin ti horarum interuallo, ſex verò mendoſæ quietis.*

Obiter, pro ingenij laude, ſiſto quæſiturus hinc, an poſsit Deus producere febrim, relinquendo illam nudam omni duratione? Negatiue reſpondetur, quia nequit Deus producere febrim; quin producat illam dũ eſt, vel durat aliquod inſtans temporis imaginarij. Etenim nequit illam producere ante, nec poſt omne tempus imaginarium, ſed eo ipſo quod febris produceretur, dum duraret ali quod inſtans temporis, verè ipſa febris eſſet in eo inſtanti temporis. Ergo eo ipſo quòd febris producatur, debet produci cum aliqua duratione ſuperaddita, qua determinetur illius indif-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

indifferentia, vt eius productio fiat, dum durat vnum potius inſtans, quàm aliud. (aliàs ſi ſemel poſſet conſtitui febris exiſtens pro aliquo inſtanti temporis ſine duratione ſuperaddita, nulla eſſet neceſsitas admittendi illã, ac proinde nec naturaliter eſſe in febri concedenda, vel alia quacunque entitate) Vnde eo ipſo quod febris produceretur, dum duraret aliquod inſtans determinatum, tunc deberet eſſe in illo inſtanti: quia in eo ipſo non exiſteret negatio febris, ergo exiſteret in eo inſtanti ipſa febris.

¶ Modò viam, obſeruando, inias quæ ducit noſtrum diſcurſum, quòd in regionibus nimis calfacientibus, fere vnquam homines corripiantur quotidiana febri, euenit hæc parùm

deambulantibus: non ægrè decoctos generant ſuccos, & longè ætate prouectis, quamuis frigidi ſint atque ſicci, qui ob incoctiones, in ſe plura cōgerunt excrementa, necnon puberibus, ac inſuper Voracibus, aut vnoquoque die, poſt ciborum ſaturitatem, præcipuè balneantibus.

Signa ſunt expoſitę huic febri adhærentia, frigus videlicèt, quod ſubitò non, imò ſenſim inſtar niuis in extremitatibus iniat, ac lentè caleſcit Æger: nā cū humor frigidus, ſimulatq; humidus ſit, atq; lentus ſubitò moueri non quit per ambitum corporis: ſic hæret ipſe partibus, & horripilatio ob eius putrem materiam, frigus ob imputrem nonnunquā inter ſe confunduntur.

Inſequuntur etiam hanc febrim gra-

grauedo artuũ, & ob elatos ſurſum vapores ſopor inexperrectus, abeſt etiam aliquando frigus à primis incrementis: eſt enim materia dulcata, nec non leuiter mota. Et ob eneruem ſtomacum, quia putrefit in ipſo cauſa, *ſincops* aliquoties occupat Ægrum.

Per vomitum, ac madorem natura, poſterioremque partem corporis pudendam, ab initio morbi parũ euacuationis emittit; (cuius cauſa ſolida, atque tenax eſt) ſecus in ſtatu, cum materia ſit decocta. Abdito ſole, plerumque expoſita febris adoritur Ægrum, calor eius fumidus impendiò, madidus eſt ac inæqualis, vt ex æquo manum pertingentis non feriat: vſus eſt in cribro, per cuius foramina certis interuallis manus calefit in prunis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Inito etiam incremento febris, ob oppreſsionem pulſus percipitur debilis, paruus ob infirmitatem virium, inæqualiſque ob materiæ redũdantiã, à qua valde opprimitur cor, humorem effectum infracta vi detrudens. Lotium à cauſa tendit in alborem, tenuitatemque ab opilatione: cum inde cauſa maxime putrefiat, rubrum, atque obeſſum, turbatumque proſpicies.

Rogabis, quid nobis erit adiumẽto ad cognoſcendum, vt calores hi, atque vrinarum alij, quos videmus, ſint verè illiuſmodi, ſicut nobis apparent, & ne fallatur viſus? Reſpondetur illorum denſitatẽ plurimum inſeruire: ſi enim ſit color nimis rarus, nequet mouere viſum, vel propter ſpecierum impreſſarum imbecillitatem,

tem, aut quia in tanta raritate ſpecierum vim productiuam non habet. Requiritur deinde, colorem à potentia aliquantulum diſtare, vt ab ſpatio determinato proijciat ſpeciem: quia non videmus colorem vrinarum ipſis oculis inhærentem, ſed quia iſtæ potentiæ ſunt determinatæ ad hunc operandi modum, & quæ ſemel requirunt obiectum immediatum, nõ poſſunt in diſtans, neque item ferri in proximum, quæ ſemel feruntur in remotum. Requiritur etiam ad extremum, vt vrinarum color rectè videatur, ad lucis manifeſtam ſolis debere ipſam apponi: ſecus verò oleoſam, ſi quidem hæc vniformiter non emittit claritatem.

Et in Phyloſophia non vulgari difficultas eſt, vtrum requiratur lux

ex parte coloris tantum? an etiam ex parte medij? Conimbricenſes 2. *de anima, cap. 7. quæſt. 4.* affirmant lucem requiri ex parte vtriuſque. Ego tamen exiſtimo, lucem requiri ſolùm ex parte coloris: nam atra nocte è longiſsimo ſpatio conſpiciuntur ignes, Cœleſtes etiam globi è tetra caligine conſpiciuntur, qui nõ poſſunt totum intermedium aerem illuſtrare: ergo lux tantum requiritur ex parte coloris. Probatur antecedẽs, tum quia incredibile eſt contra experientiam paruum ignem lucem diffundere per totum aerem, tum quia ſi lux eſſet in illo aere, conſpiceretur quidquid eſſet in intermedio; hoc nequit affirmari, ergo dicendum eſt lucem requiri ſolùm ex parte coloris.

¶ Aqua cinamis ſit potus, vel pe-

troſelini, aut aminei vini, quod ſubtiliat, atque firmat calorem innatum. Ægrum cibabis cum alimentis potentibus creare bonũ, ſanguinẽ, veluti perdice, gallina, pullo, & coturnice, quibus alimentis aduerſantur nõnulli: iubent enim aſſumere panem biſcoctum cum ferculis, & non attẽdunt ei, præfecta hæc alimenta magno negotio in ſanguinem conuerti, ac etiam morbum iſtum protendi.

Mederis hanc febrim, vt reliquas putridas, incipiendo à cauſa obſtructionis, quæ dicitur humoris fluxio. An debeatur ſanguinis miſsio? Notato, quod ſi humores exiſtant crudi, & in abundãtia, pauco etiam perſtante ſanguine, nõ lubet ſanguinem mittere: cum de viribus abſit peritia. Quod ſi ſanguis plurimus ſit, & hu-

mores crudi, plurimùm non excedant, ſecato venam. Et miſſo ſanguine, cum obſtructio dimanet ab humore craſſo, glutinoſoque, vtendum eſt ſyrupis concoquentibus, incidentibuſque, vt ſyrupo acetoſo, deſthecados, melle roſata, oxymelle, cum decocto feniculi, aut petroſolini, &c.

Præparata materia, purgabis cum agarico, electuario indij minoris, vel diaphænicone diſſoluto in decocto pugini, addendo ſyrupum ex nouem infuſionibus: medicaminibus tandē, quæ poſsint euacuare pituitam.

Stomachus perungatur, quem fricabis oleo caparroium, abſinthiorum, ac etiam maſtichis, in eo vini gutulas profundendo.

Fricationibus vtaris aſtrictis in acceſsionibus, quæ momēti ſunt eximij,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

mij, ac potiſsimè cum pituita maximè viſcoſa ſit.

Rogabis, cur in quotidiana febri ab humoribus craſsis pendentibus fricationes debeant eſſe vehemētiores? quàm ſi penderet ab humoribus non adeo craſsis? Reſpondetur, fricationem eſſe motum localem, quo pituita incaleſcit, & præparatur. Quarè cum pendet quotidiana ex humore craſſo, ad eius incaleſcentiam maior requiritur virtus media fricatione, & quanto fricationes vehemētiores ſint, tanto magis pituita incaleſcèt, & præparabitur.

Frigore huiuſce febris nimis afficiuntur Ægri, quarè ipſis in dorſo, calido rutæ oleo, vel caſtorei, laurinivè præſcribantur vnctur æ.

Quod ſi Ægro purgato durauerit

rit in eo prædicta febris, repetat syrũpos concoquentes, vt iterum sit præfatis medicaminibus purgandus. Et esto animo erecto, ne hoc efficiatur ex tempore, donec elapsis nonnullis diebus inspexeris, quem effectum medicamentum purgans ediderit. Potest enim fieri multum temporis spatiũ illud exigere, vt qualitates eius expellant à subiecto contrarias, vel quia medicamentum purgans exiguam in se vim incluserit, aut quia morbus vehementer radices egerit in subiecto. Iccirco Medicum video expertem Phylosohiæ iuxta *resistentiam qualitatum*, dum parum temporis idonei non opperitur euentum medicamenti, potius tot ille præscribit vna die, vt ad alia Æger imposterũ reddatur inutilis, ex eo quod etiã

igno-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

ignoret. *Vnde habeat qualitas formaliter resistere. Et quo tempore agenti contrario resistat. Et in quo cõsistat maior, vel minor actiuitas, & earũ resistentia. Et quænam sint magis actiuæ & restitiuæ,* ac demũ, *Quæ qualitates improbæ cum nobilibus inter se agant & reagant,* quod si profectò Medico liqueret expositum, à quo recta dependet applicatio medicamentorum, nõ sæpius deficeret. Quarè ne consilio huius Phylosophiæ Medicus elebatur, (à qua iuxta præscribenda pharmaca in loco Medicina appenditur) quod nullus vnquam Medicorum fecerit, doctrinæ claritate, ac rerum nouitate *in libris de generatione & corrupt.* agam de illa, vt qui legerint, voluptatem non paruam vtilitatem verò incredibilem recipiant.

SEBASTIANI DE SOTO
MEDICI, AC PHILOSOPHI,
EXERCITATIO V.
De quartana Febre.

Lerumq; diuidi solet quartana febris in continuam, *quæ neque exiguo temporis spatio ab Ægro dimouetur, & calor eius quarta die, accidentiaque maiori vi erumpunt.* Et in intermittentem, quæ valet duplici modo perpendi, *quia acceßio quarta die repetit,* aut *singulis quinque diebus incremẽta duo fiant.*

Præ-

Præterea, quartana febris ab alimentis tanquam rebus efficientibus coalescit, quibus natura facultatem distribuit generandi melancholiam, quæ cum imbibat putredinem, generat febrim, vt carnes sunt leporinæ, bubulæ, &c. præcipuèque animi pathema.

Dices, melancholiam, cum sit humor siccus, non putrefieri: ergo cuiusmodi febris orietur ab ea? Probatur antecedens, nam calor externus dum agit in humorem, humidũ eius proprium dissoluit: ergo illo deficiente abest melancholia putridinem concipere. Respondetur, humorem melancholicum esse mixtũ, qui nonnihil in se continet caloris naturalis, necnon humiditatis aptæ putredini. Vnde (ni fallor) puto ignem non

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

non putreſcere, quia cum putredo fiat in omni re dominante primum humido ipſi calori, nullum humorẽ in ſe habet ignis, nec aliunde poſsit recipere, qui non pareat ipſi calori. Nam qui extrinſecus circunfunditur ex lignis, aut alijs humidis rebus, ſuffocare quidem ignem poteſt, ſed putredinem non poteſt facere: quia neceſſe eſt humorem, qui putredinem ſit facturus, rei putreſcenti ineſſe.

Quartana febris docet huiuſmodi ſigna, rigorem aliqua ratione mitem, concuſionem, atque etiam frigus aliquo dolore ſociatum inſtar oſſa frangentis.

Dices, oriri ſenſum doloris oſſa frangentis, ex eo quod humor inferatur perioſtium, cuius ita faciendi nulla facultas eſt, vtpote pinguis ap-

pareat:

pareat: ergo tale ſignum nequit enũciare quartana febris. Cæterum in pauca multa conferendo, nodum argumenti diluamus, quod licet humor non communicetur, nemo tamen denegabit vaporem eius communicari.

Rogabis, quarè aliquando rigor reperiatur in quartana febri? Reſpondetur, quia ab humore cõficitur vſtiuo. Manifeſto patet, rigor eſt in tertiana ab acrimonia & mordacitate bilis, ſed has etiam reperies in humore atra bile percito, ergo liquet in quartana rigor. Quod inde ſint in vſtiuo melancholico humore mordacitas & acrimonia, eſt luce clarior: nam hæ ipſæ adnumerantur inter ſecundas qualitates, à calore ſiccitudineque prouentas.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Secundum insuper signum apparet, quod modico frigore incipit, & in incremento sit maius, in statu verò comminuitur. Esto ratio, nam in principio oneratur humor nimia pinguidine, atq; ideo frigiditas eius non inducitur in partes viuentis. Et in augmento cum humor valde non sit crassus, non difficulter communicatur eius frigiditas: at in statu cum putridus & coctus intense fiat, & necessariò calidus, frigoris vi non afficitur Æger.

Tertium, neque verò calefit omne corpus à calore quartanæ, imò præmitur ipsum pondere horripilationeque melancholiæ crassitudine effluxis.

Dices, humorem esse putridum, atque necessariò calidum actu exer-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

cito, & calorem etiam communicari cordi, quod interdicit omne corpus calefieri. Reſpondetur, quamuis humor à putredine profectus ſit actu calidus: attamen non valet per continui alterationem toti corpori calorem impertiri, ideò opus eſt in ſubſtantia, vaporevè patentioribus partibus, ſecus arctioribus corporis ipſum communicari.

Motus deinde arteriarum ob melancholiæ ſiccitudinem pertentatur durus.

Dices, humorem etſi (à quo pendet quartana) ſiccum in potentia reddi, cum putreſcit ipſe, actu etiam humeſcit, & *agens operatur id, quod eſt in conſpectu actu, ſecus in potentia*. Patet in aqua feruenti, quæ per ſe & propriè calefacit: quia actu eſt calida,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

cum ex natura ſua ſit frigida: ergo pulſus cōtrectabitur mollis ob actualem melancholiæ humiditatem. Reſpondetur, quòd ratione humiditatis mira mollitie pulſus doceri debebat: tamen durus & ſolidus apparet, non ſolum ob exuperantiam humoris melācholici, verumetiam ob obſtructionem.

Deinde reſpondetur ad exemplū axiomatis, reijciendo particulam, *propriè*, nam aqua non propriè & ex natura ſua calefacit, quia calida ſit.

Dices actiones ſunt ſuppoſitorū, ergo aqua per ſe & proprie calefacit? Reſpondetur, actiones per ſe ſuppoſito conuenire, quando vis agendi conuenit ei per ſe: quando autem per accidens vis agendi ei ineſt, per accidens actio ſuppoſito tribuitur.

Sub-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

¶ Subinde reperies aliud ſignũ in quartana, nempe diſparem dillationem Cæterum compreſsio fit incredibili celeritudine: nam in ſe quartana febris recipit humores denſiſsimos, qui velocem expetunt compreſſionem, & ob ipſorum grauitatem inæqualis percipitur dillatatio.

Albeſcunt, in principio quartanæ febris vrinæ, quamuis aliquomodo virides appareant, quæ nondum excoquuntur ob earum cruditatem.

Dices, humorem, à quo dimanauit hæc febris, continenter nigreſcere, ergo conuelitur ratio, cur in principio albedine colorata ſit vrina? Et rogas deinde, à quo detur vrina viridis in conſpectum? cum huiuſmodi color euaneſcat ab humore. Imo difficultas vlterius progreditur, dum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

etiam vrina ob ſpeciem ſucci in diſcretis morbis nigreſiat? ergo idem quartanæ febri ſimiliter eueniet. Reſpondetur, vrinam in principio albedinem ſibi induere, nam ſerum elicatur abſque humoris imbutione ob aliarum partium frigus in viride cōparentis. Colore ſane viridi ſignum cruditatis depingitur, vt qui vis hoc facile perſpiciet in fluxibus ventris puerorum lactantium.

Inæquali verò motu, ab humoris craſsitudine profecto, peruolat pulſus.

Rogas, quid humoris craſsitudo coram pulſus inequalitate? Reſpondetur, ab humoris craſsitudine nimia grauedine arcterias laborare. Quarè pulſus (meo videri) diſtinguitur inæqualis: nam cum illæ ſubleuari

ri conentur, oneri ſuccumbunt, iteratòque moueri tentant, ex quo fit conſequens inequalitas.

Peruenta declinatione inchoat rarefieri pulſus.

Dices, in alijs febribus, dum prope extinguntur, pulſus detegitur rarus: ergo ſignum huiuſce conditionis non eſt paſsio peculiaris quartanæ. Reſpõdetur, in nulla febri remiſſa tepidiorem adhuc inueniri calorem, quàm poterit comprehendi in quartana febri: nam humor in craſſa admodum & frigida qualitate cõtinetur. Et quamuis quartana febris appareat minoris frigoris eſſe, quàm quotidiana, tamen ob eius denſitatẽ magnopere refrigerat, & ex conſequenti minor eſt vſus crebitatis, & raritas apponitur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Quartana est morbus longus, si enim est pura, per spatium vnius anni protenditur. Et si pura non est, minus perseuerat. Ratio est, quia melancholia iuncta cum alijs humoribus faciliùs coquitur, ac resoluitur.

Dices, fieri per me quartanam non puram per admixtionem pituitæ, quæ difficulter resoluitur: ergo non pura erit maioris spatij, quàm pura? Respondetur, quòd flecma remouet fixionem melancholiæ, & ducendo ad aqueũ parat ad resolutionem: ex quo quartana non pura minoris est spatij in eius duratione.

Rogabis, an quartana febris diu magis perseueret, quàm tertiana notha, quotidianaque? Negatiue respondetur, nam tantum durabit externus ignis, quãtum in materia, quã

vrit, foueatur, & oleoſam humiditatem conſumat: vt videre eſt *in lucerna*, quæ deficiente oleo extinguitur. Ergo ſimiliter febrilis calor, inhærendo humori, quantum hic experiatur oleoſi, tantum ipſe permanebit. Sed humor melancholicus ingentem dicit habere ſiccitatẽ, quàm tertiana notha, quotidianaque: ergo minus debet durare. Patet *in ligno* cuius materia quantò ſiccior, tanto illa celeriter vertitur in ignem, & abſumitur.

Rogabis, cur ex quartana febri ex atra bile pendente, *hectica* nõ procedat? quemadmodũm in alijs febribus ſolet progigni? Reſpondetur, quòd licèt inueniatur calor & ſiccitas in quartana febri ex atra bile pẽdente, & hæ etiam qualitates præpa-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

rent ſubiectum ad hecticam, oportet etiã corpus facile reſolui, & quia Quartanarij habẽt ſolidiſsimã ſubſtã tiã, ac etiã in reſolubilẽ, ideòraro, aut nunquã hectica febri afficiuntur ei.

Humidus & parum calidus aſſumatur cibus, vt gallina, & aries, bugloſa coctus, & borraginibus: vt ſanguis laudabilis generetur, ea conditione, vt hebdomadarum trium per tractum frugaliter victitet Æger, vt materia morbi minuatur, ex quo parum temporis perſtabit febris.

Dices, ingenuum eſſe fateri, Ægrũ vti modico cibo, ſed virtus funditus interiet, & indicatio princeps patet à viribus. Et adhuc iteratò vrget obiectio, nã vſu carnis materia morbi decreſcit, ac etiã virtus reficit ſe ipſam cauſæ morbificæ reprimens impetũ:

nam carnes virtutem firmant, quæ nonnihil excrementi relinqunt, dum in substantiam aliti conuertantur: ergo modicus ægro victus vnquam est eligendus: Respondetur obiectioni, vnà cum instantia conexi, me non intueri intenta cogitatione virtutem euertere, sed materiam febris minuere, qua diminuta, partes auidiùs retinent succos, ex quo fluxio non decurrit, & focus putrefactionis est minor, quo diminuto, cernitur esse æger ex vi morbi recreatus. Sic ergo fame non nihil afficiatur æger, cui ipse postea satisfaciet, ne virtus intermoriatur, morbusque superet ipsam. Demum alimenta nō flatuosa, libentur; nec astringentia, imò ventrem exoluentia.

Rogabis, cur in quartana febri generen-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

nerentur flatus vberius? quàm in alijs ſuperſtitibus febribus? Reſpondetur, magis infirmari facultatem coctricem in quartana febri, quàm in alia quacunque, cuius naturalis calor reſoluitur à fuliginibus elatis ob melancholicum humorem.

Potus ſit vinum amineum, quod multum aſſumpſerit vetuſtatis, ac nimia aqua euaneſcat illud.

Mittatur ſanguis ex cubitu dextro ſi adſint ſigna ſanguinis; ſi verò defuerint, ne illum detrahas: nam educto ſanguine, qui eſt aduerſus melancholiæ ſecundùm qualitates eius, fit melancholia peior: cum fiat ſiccior & frigidior. Et licèt in omnibus morbis, in quibus eſt miſsio ſanguinis, fiat noxa, ſi mittatur: tamen præcipuè in quartana, quia redditur

om-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

omnino humor ineptus expulſioni, ac miſsione ſanguinis mouentur ad exteriora ſucci: quia mouentur verſus venam ſectam, quæ exterior eſt pars, quod quidem exitio eſt, quia craſſsimus humor, qualis eſt melancholia, debet moueri verſus internas cauitates inteſtinorum, vt ſic per aluum facile permeant.

Præparabis etiam melancholiam cum ſyrupo borraginis, bugloſſæ, fumariæ, epithymi, eſcolopendriæ cum aquis, vel decoctis dictarũ heruarum diſſoluto.

Materia cocta vacuabis eam cum medicamẽto diaſenæ, vel confectionis hamec ſimplicis, diacatholiconiſvè cum ſyrupo Regis Philippi, ac pugini decoctione. Demum hæc materia cum terreſtris ſit, non

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

ſatis eſt præparatio & purgatio vna, imò plures.

Rogabis, quod erit opus Quartanario, vt ante acceſsionem ipſa die pharmachum aſſumat? aut poſt acceſsionem alia die? Rogationis ſecũdæ diuiſionis affirmatiuè reſpondetur. Nam humor eſt, qui fluit, exiguus; nec impetuoſè labitur, ac reſiſtentia minor eſt illius: vnde facillimè fertur à medicamento, cum natura nihil, aut parùm laborioſa ſit. Verùm illa die ante acceſsionem, humor eſt, qui fluit, ingens; necnon labitur impetuoſè, ex quo nimia reſiſtentia eſt.

In acceſsionum principijs vomitus eſt conueniẽs à natura præcipuè, ſi nequeat, ab arte, quamuis propter pondus melancholiæ aptius per inferio-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

feriora expellatur. Et vomitio fiat, bibendo decoctum seminis raphani, anethi, camemalli vnà cũ eximelle.

Cum inde febris nequeat expelli, (satis euacuato Ægro) non nihil tẽporis ante accessionem porrigas illi parum sinapis in hausto vini. Idem similiter obseruamus in febri notha, quã quotidiana, cũ nequeat expelli.

Insuper, vtaris pipere contrito, quod habet virtutem eluendi ac separandi: seruat enim qualitates calidas, & cum calor homogenea iungere sicut etherogenea seiungere valet, (vt peritia est in metallis) similiter melancholicus humor, aut ille, qui notham efficit, vel quotidianam, disparis cum sint naturæ, calidorum vi remouentur à partibus viuentibus, quo sane seiuncto, paruo nego-

negotio pellitur ipſe. Et quidem remedium hoc antea præſcripſerat Frãciſcus Gonçalez de Sepulueda, à cuius doctrinæ lacte quidquid in praxi Medicinæ hauſi, ſuxiſſe me ingenuè fateor. Ac memor, erga me, eius beneficij, dicam contentioſè, Medicis adhuc orthodoxis in curandi arte excellentiorem nullum inueniri, qui noſtrum ſuperauerir Magiſtrum.

Aduertas, quòd aliquando fit caſu, vt è naribus fluxus ſanguinis decurrat, ſit ne ſalubre oſtentùm? Negatiuè aiunt nonnulli, pẽdet enim quartana febris ab humore craſſo; qui differt à ſanguine: igitur ex omni memoria poterit eſſe remiſsio ægro? Habetur etiam alia ſecunda ratio, quia ſi pendeat quartana ex affectu lienis, cuiuſmodi ab ægro poterit auer-

auerti iugum quartanæ febris? cum prædictus fluxus ſanguinis eueniat, ex eo quod pars tenuiſsima ſanguinis, craſſa manente, ſurſum repat: vnde prorrogatio quàm ſolutio conſequens erit quartanæ. Sed opinionem meam ab affirmatiua non deponam, nam fluxus ſanguis nis in quartana, ex melancholia naturali pendenti, ſine duritie ſplenis, alteriuſvè viſceris, futuræ ſalutis certitudo eſt: nam liquidò conſtat, ſanguinem reddi tenuiſsimũ, & ſimul euacuari cauſam. Verùm ſi durities extitiſſet, ægrum videretur ſignum, cum exoluatur tenue, manente craſsiori.

Rogabis, an in acceſsione quartanæ inueteratæ, tertianæ nothæ, cotidianæque medicamento purganti valeat inuitare Ægrum? Non deſide-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

rantur plurimi, qui ab hac ſententia rationabili immeritò degenerent: nã labor adderetur labori. Secundò, quia dato medicamento expurganti, nullum inueniretur adeò tutum, quod aliquomodo materiam acceſſionis excutiat. Si verò huiuſcemodi non contingat, forſitam etiam continget, vt Ægroto medicamentum periculum mortis inijciat.

Verùm iſti Medici in carioſo fundamento fulciunt ſententiam ſuam, quam modò penitus deturbabo, dũ philoſophico iudicio affirmatiua noſtra fabricetur. Nam in quartana, & in tertiana notha, quotidiana, ſecus & in exquiſita horarum ſex interuallo ante incrementum dari debet medicamentum purgans: eſto potiſsima ratio, nam febris non valet

let auferri, nisi causa auferatur, à qua pendet. Vbi enim causa pinguescit, & immota reperitur, nulla vi cathartica potest moueri: nam id solum vacuabitur, (æquè bene, quod est gracile manente crassiori) quod huc illud corporis oberrat. Hinc efficitur, vt vnquam à morbo vindicato Ægroto, virtus deterius fiat, si medicamentũ, die quo vacauerit Æger ab accessione, offeratur ipsi. Modò remanet æquum esse notare sex horas ante incrementum: nam humor verè motescit, & nullo negotio medicamento purganti foras eruitur.

Nota, quòd aliquando reperies quartanam continuam, quàm vt intermittentem medearis, licèt in hac declinandum est minus ad infrigidationem: in continua verò magis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

propter adhærentiam febris, ac ideò valde est necessaria sanguinis missio, &c.

SEBASTIANI DE SOTO
MEDICI, AC PHILOSOPHI,
EXERCITATIO VI.
De Febri hectica.

Ecticam, de iure, geminatam esse numerabis, simplicem & compositam. Illa est, *cuius calor inesse facto, exigua diminutione substantiæ solidis in partibus quiescit.* Alia verò, (quam vulgo *marasmodem* appellamus)

mus) *quippe adiunctam ſibi morboſam, ac nimiam ſiccitudinem capit.*

Prima ſit animaduerſio, labor & opus quod eſt in hectica ſimplici cognoſcenda, facilitatis eſt in curatione. Et ècontra compoſita, cuius facilitas in cognitione, laboris eſt plurimum in curatione.

Eſto ſecunda, vt plurimum ægrũ adoriatur nonnulla febris, (dicam *ardentem, &c.*) priuſquam hectica febris inuolet in ipſum. Etenim ſi producatur abſque præuia aliqua febri, euenit ob partium ſolidarum diſpoſitionem: vt puta *fulmen*, quòd agit in chalybem enſis procul eius indumenti noxa. Ratio eſt, quia quo materia magis cedit exhalationibus ignitis fulminis, eo minus in ea detinetur; quò verò magis reſiſtit, magis

ibi moratur, cum autem ferrum & æs magis reſiſtant, ideò etiam comburuntur illæſa vagina.

Excipias modò ſigna pulſum paruum, enerbatum ob facultatem, durum ob inſtrumentum, demum à calore aſsiduum, quem manibus minorem, quàm in *ſynocho* contrectabis.

Dices, calorem quantò radices agere in ſubiecto denſo, tanto magis à tactu percipi. Sed calor hecticus ſolidis in partibus inſidet, cæterarum verò febrium in humoribus, quos ſolidæ partes ſuperant denſitate · ergo calor hecticus aprehenditur alijs intenſior. Ac trita ſane adagione cõſequentiam probat Aduerſus, nam *agens quò magis agit, tantò magis ſentitur*: quia ſentitur, ſecundùm id quod magis agit. Reſpondetur, calorem ſyno-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

ſynochalem materiæ copioſiori annectere, qui paruo negotio applicatur tactui, & poſt applicationem primam ad partem vnicã humoris calfacientis, aduenit alia denuò. Verùm in febri hectica calor, licèt in materia nimis denſa conquieſcat, non ita cõmodè applicatur: quia poſt primam applicationem, nulla eſt, ſiue parùm nonnulla nouitia cauſa.

Vno quidem aſpectu ſolutionem hanc excogitaui, religionis ergo debitæ Iſidoro Hiſpalis Archiepiſcopo, (cuius opera ſibi falſò, vindicauit Auicena) quoniam ſi veriſsimè loquar, in hectica maior eſt calor ſitus in loco denſo, quàm in ſynochali, ac etiam ardenti: vt ex conſumptione probabis, quam efficit calor hecticæ febris: nam humores non

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

aboriosè resoluuntur, quodècontra solidis partibus contingit, & tamen in hectica magis absumuntur, ergo maiorem, & intensum calorem dicit hectica febris, quàm *synochalis*, & *ardens*.

Verum hæc intensio, aliarumvè febrium quo pacto fiat, per additionem, per maiorem radicationem, siue eductionem interponimus iudicium. Non est enim diffitendum, quin in quacumque intensione realis interueniat additio, cum forma realiter perficiatur per nouã, & realem actionem, quæ sane ante illam actu non præextiterit.

Additum præterea in intensione educi de potẽtia subiecti, patet, quia non fit per creationem, eademque eductio appellatur maior radicatio for-

formæ in eodem ſubiecto. Nam qualitas quæ plures dicit habere gradus actu de potentia ſubiecti, magis illi dominatur, ſimulatque ſuam entitatem in illo radicatam habet.

Blaſphemauit aiunt Thomiſtæ, & ſanè loquuntur inconſulti, cum de me ipſo prædicauerim, diui Thomæ defenſorem eſſe perpetuum, & ab eius pulchro dicto relatum huius ſententiæ deduxerim. Inquit Angelicus: *Huiuſmodi* (1.2.*q*.52. *art*.2.) *augmentum habituum, & aliarum formarum non fit per additionem formæ, ad formam ſed fit, per hoc quod ſubiectum magis, vel minus participet vnam & eandem formã.* Non poteſt autem ſubiectum magis vel minus participare vnam & eandem formam, niſi quatenus talis forma magis, vel minus educta eſt de

 poten-

potentia eius, & quia plus habet, aut minus de entitate actualis formæ, ideo nequit intelligi ſine aliqua additione. Cui non aduerſatur diuus Thomas, negat autem additionem formæ ad formam, id eſt merã agregationem plurium qualitatum, aut graduum omnino ſimilium.

¶ Nobis etiam apparet aliud ſignum, nempe calor Medici primo tactui non nihil mordax, qui non ita fit ſecundo: nam poſtea valde percipitur.

Rogas, cur huiuſmodi ſignum proponatur? dum eadem ſit applicatio, ac etiam calor, *& idem in quantum idem ſemper eſt natum facere idem?* Reſpondetur, euenire ex humiditate manus tangentis, quæ, non nihil temporis admota pulſui, vincitur.

In

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

In loco etiam ſtatuto arteriarum venarumque maiorem apprehendi calorem, quàm in parte carnoſa.

Dices, carnoſæ partes cum rareſiant, aptiſsimè communicabũt eius calorem, quàm arterioſæ partes venoſæque cum ſint denſæ: ergo maiorem calorem reperies in partibus carnoſis, quàm in venoſis, &c. Reſpondetur, calorem per carnes haut difficulter euaneſcere, ægrè verò per venas & arterias: illarum enim ſubſtantia afficitur denſitate. Vnde præſtituti temporis defectu, quo agens ſibi deuincit iuxta paſſum adeſſe, non ita fit intenſa actio.

Ac niſi iam edatur, Hecticorum eadem eſt in calore conditio, vnguinoſa patet vrina, quam ſi corporeã, obturbatam aſcenſamque ſpectaueris,

ris , obuenit ex febri putrida ſuperuenta. Id etenim in ſucco probabis, qui cum effecturus eſt incrementum, eadem in pulſu ſigna videbis præſtituta, quæ plerumque putridæ tribuuntur.

Modò nobis occurrant ſigna *compoſitæ febris* , in qua durum reperies pulſum, frequentem, debilem, & paruum; vrina fit vnguinoſa; lentè ſe indunt oculi.

Dices, hæc eadem ſigna perhiberi de *ſimplici* hectica febri, quam de *compoſita* , ergo non ſunt ſpecialia iſtius. Reſpondetur , primis diebus, quibus Ægro euenit *maraſmus* , incipiunt admodum ſigna clareſcere, quæ non ita *ſimplici* obueniunt.

Cumque diu febris occupauerit Ægrum, retrahũt ſe magis oculi abſ
que

que ſomno occluſi, planantur tempora; flaceſcit color; Æger difficulter eleuat ſuper cilia; naſus acuminatur; eriguntur capilli; dorſo deinde venter adhæret; & ſi relatis à me notis, profluuium ventris contingat, vnà cum pillis de fluentibus, non longè aberit à ſepulchro Æger.

Hecticæ curationis ergo, primitus expendas, an huiuſmodi febris ab aliquo apoſtemate dependeat, cui primò medicinam facies; aliàs, Ægri ſubſtantia reſoluetur, ac eius temperamentum apoſtematis halitibus deturbabitur; hoc ita præſtituto.

Vt ſapienter mederi debeat hectica febris, parabis aerem violis, nenuphare, roſis, atque ſalicis folijs, &c. nam verſus frigiditatem, humiditatemq; anhelitu temperabitur cor.

Dices,

Dices, aer intenſe frigidus exiccat impendio, igitur non valet verſus frigiditatem pręparari. Probatur antecedens, nam dum aer frigidus ſit nimis, denſatur ipſe, & humidum exprimit ex quo ſiccitudo, ergo, &c. Reſpondetur, fateri phyloſophiam ex denſitate deſumptam per eiectionem humiditatis; ſecus quod abſolute intenditur cum illa probare. Sic ergo à me vnquam aſſeritur, impenſè frigidum aerem fore, niſi moderatim, quo ſatis ille frige faciet, & humectabit.

Rogas in aſſenſum phyloſophiæ noſtræ, quare denſitas perciectioné humiditatis? & aliorum etiam corpuſculorum.) Reſpondetur, quia intra ſubſtantiam, & quantitatem animalium, & plantarum reperiuntur humo-

humorum particulæ per totum corpus distributæ, quæ rarum viuentis corpus constituunt, & ipsum densatur, quò magis humores introducti exiccantur, vel expelluntur.

Ergo me (non iniuria) auertæ mà sententia illa asserẽtium, rarefactionem consistere in productione *nouæ partis quantitatis* supra antiquam, siuè *qualitatis rarefactiuæ*, quam diuersam constituit Hurtadus *disp*.4. *sect* 4. *de generatione*: ab extensione actuali, & præsentia, & quamuis asserat Recentior iste, eam *qualitatem* crescere quo ad intensionem, quando corpus rare fit, & remitti quo ad intensionem, quando condensatur: tenetur ipse concedere *qualitatem* etiam crescere quo ad extensionem, vel rarefactionem, ac simul decrescere per condẽsatio-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

ſationem , quod non minorem inquit habere difficultatem, quam affirmare, creſcere *quantitatem* entitatiuè ſecundum partes extenſionis, non creſcente materia prima, in qua ſolùm debet ſubiectari. Si ergo videtur Hurtado eſſe impoſsibile incrementum *quantitatis*, ſine incremento materiæ primæ, debet etiam videri illi impoſsibile (naturaliter loquendo) incrementum *qualitatis rarefactiuæ* quo ad partes extenſionis, abſque incremento quantitatis in qua ſubiectatur.

Hecticus admonendus eſt ad quietem, hæc enim humectat membra, motu verò reſoluitur humiditas, det operam ſomno, nam corpus humeſcit illo, quod exiccat vigilia: inſuper hilareſcat, gaudium enim carnes, & oſſa

ossa impinguat, eo simul efficiente, vt calor & humiditas naturalis communicentur membris, quo molestæ animi pasſiones quatientur ab ægro.

Humida, atque frigida cibaria parentur; quæ ſucci eſſe nobilis cenſebis, & in eorum digeſtione operis exigui: ea prætereа ſint glutinoſa, veluti, capreolus, ſuculę pedes, atque arietis, fluuiales cancri, cremor hordei, gallinę iuſculum, vitula, piſciculi, anguilæ, lac: quod ab initio morbi copioſè, vſque ad extremum frugi ſumendum eſt: & Hectico opus eſt humanum, niſi non moueat illi nauſeā; at ſi illud horruerit, ſibi ſuggerat aſininū, vt, iuuenis, atq; nigra diligatur aſina, quæ per tres, vel quatuor menſes diſtabit à partu, cuius eſca ſit hordeū, lactuca, verbena, inthybus, &c.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Lac etiam caprinum, vacarum, & obinum Hectico conducit mirabile com modum, quem si velis humectare, præclarius nutritione exequitur: proinde sæpius in die comedat, vt in esu quocunque, vtatur eo frugi.

Rogabis in loco, cur incalescant Hectici post assumptum alimentũ? Et erga me quidã officiosus inquit, *tractat.* 11. *de febri hectic. disput. vltim. num.* 21. in calescere corpus, *non quia intensiorem calorem recipiat, sed potius incalescere extensiuè, quia in pluri materia communicatur ex alimento assumpto: nam cum alimentum à membris nostris calefiat, maior statim adest quantitas substantiæ, quæ calore participat, quàm antiquam corpus alimentum assumeret.*

Verùm non mihi probatur hæc sententia, nam si calor non augeatur

intensiue, nisi *extensiuè*, ergo iuxtà commodam phylosophiā, assumpto cibo, minus caloris Hecticus debebat sentiri: ratio est, quia qualitas plus perficitur intensione, quàm extensione, quippe qualitas intēsa plus operatur, quàm extensa; ergo si calor Hecticus extensiue est in subiecto, minus debet operari, & cum *Æ*ger victitaret, futuræ remissionis calorem operiretur.

Neque erit vlla considerantia si dicat Hurtadus, vnionem graduum intensionis, quàm extensionis eiusdem esse perfectionis: ergo tam perfecta erit qualitas intensa, quàm extensa. Respondetur, vniones illas esse eiusdem perfectionis essentialiter inter se cōcedo, esse eiusdē perfectionis quo admodum se habendi, nego.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Nam licèt habeant eadem omnino extrema: tamen diuerſo modo comparantur ad illa. Etenim vnio intenſiua qua vniuntur duæ partes caloris inter ſe, ſtrictiori ratione illas vnit, quàm extenſiua altera vnio.

Appoſitæ verò difficultatis modò ſolutio eſt, maluiſſe me ſilentij cultorem effici, quàm apertè conuinci. Æquè mihi leuamen erit, non me vnicum numerari, cum primariæ cathredæ Cõplutẽſis Medicinæ, olim, profeſſor Camara (quem officioſa natura armauerit ad excogitandum argute) in tam ſpinoſa difficultate maluiſſet vocem compeſcere, quàm labi per errorem ineptiendo.

¶ Antequam etiam vtaris expoſito lacte, præcipias nocumenta, vt ſunt catarrhus, diſtillatio, dolor capitis,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

pitis, & quibus illia suspensa murmurant, ventris profluuium, putrida febris, vel humor habilis ad ipsam.

Dices, me fixum animo tenere iacturam esse Hectico febri putrida corrupto assumere lac, quod paruo negotio ad veram humoris putridi naturam redigitur. Sed calor hecticus valet etiam putrefacere idem: ergo tam Hectico iactato putrida febri, quàm huius immuni, denegandum est. Respondetur, ingenuè à me fateri tantilum lactis putrescere, plurima secus quantitas illius, quæ vertitur, vt expetimus, in substantiam aliti.

Dum idem pergas, & vrgeas angustius rogabis, quare magis à calore naturali quàm ab hectico patiatur lac? & merito magis ab isto pa-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

tiendum erat? fit enim omnis actio ab agente intenſiori. Sed calor hecticus intenſior eſt naturali, ergo magis putrefaciendo, & in prauam Hectici ſubſtantiam conuertendo aget in lac. Reſpondetur breui, potentiã nutritiuã, præter eius officium, quãdam exhiberi diſpoſitionem, qua impetus putredinis reprimantur.

Altercaueris idem in putrida fieri debere: nam licet ab humore putredo proficiſcatur actio, tamen eſt à partibus viuentibus, potentiam habentibus nutritiuam. Reſpondetur, miſceri lac cum humore eſt in cauſa, quod ſecus Ægro noſtro contingit, atque ideo melius à natura patitur.

Aqua dulci clementer calida, frigidis, ac humidis heruis, Hectico balnea præparentur. in quibus ſe cõtine-

tinebit, vſque frigida parum reddatur aqua.

Firmatumque viribus corpus bis vnoquoque die balneetur, quæ ſi corpori decreuerint, ſemel efficiatur, ne totum propemodum corpus vitalis calor linquat. Et horis fere duabus antequam deſcendat in balnea, parũ aquæ hordeaciæ, ſiue cremorem hordei aſſumat, nam apertæ viæ, calido liquore balnei, accerſent, atque attrahent cremorem, ex quo benè nutritio. Confecta demùm corporis ablutione, ſupra dorſum, pectuſque ipſius, ab vbere lac emulgeatur, nam Ægri pori laxati, & arteriæ media compreſsione ſuggunt ipſum.

Rogabis, an Hecticis expediant balnea, cum putrida ſimul corripiãtur febri, ablata plenitudine, & poſt

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

digestionem? Difficile expositum nonnullis videtur, mihi tamen operæ non difficilis est, nam in balneo iucundè calido (ne fuligines retrocedant) pori laxantur, & aperiuntur, quo fuliginosum putridæ febris depellitur, immorat æque fuligines mira thermarum virtute calefaciendi & exiccandi amittunt vim.

Dices, abluto corpore, humiditas accrescet putrefactionem, ergo, &c. Ratio profectò deuia, cum humida cibaria præscribamus Hectico (astãte putrida febri) & quæ per intus sumptionem assumũtur, quã per iuxta positionem, maiorem producat humiditatem: cum magis appropinquent passo, iuxta quod operantur intensius, quàm si distarent ab illo.

Post hæc, apponantur vnctiones,

rosa-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

rosati & omphancini olei albælotæque ceræ; liquentur in duplo vase, simulatque refrigerentur. Ac demum in vase agitatis ijs remedijs, scaturientis aquæ tantum addatur è fonte, quantum illius possit imbibi in vnguento, & parum etiam adiungatur aceti. Vnde omne prædictum refrigerans vnguentum appellamus.

Æquè salubre est vnguentum cucurbinum, rosatum, & sandalinũ, &c. ac singulis diebus bis hepatem huiusmodi dorsum, atque terga delinies, illa non seuere fricabis, cumque sibi nonnihil caloris assumat vnguẽ, à parte peruncta leniter abrradatur. *Leniter* inquio, ne forte contingat, vt ex fricatione duorum corporũ acerba nimius producatur calor, qui febrim accrescat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Hecticam absoluo, cur adhibitis Ægro relatis medicaminibus diffi-culter liberetur morbo? Responde-tur ab impotētia partis accidere gig-nentis humiditatem, cui licèt alimē-tum præbeat materiam, tamen cum non possit cōuerti corpus exiccatur.

SEBASTIANI DE SOTO

MEDICI, AC PHILOSOPHI, EXERCITATIO VII.

De Punticulari Febre.

Edicorum omnium cal-culis approbatur, conti nuam esse hanc febrim: modò simpliciter, mo-do per accessionum sub ingressum. E te-

Etenim cui adhæreat hæc (humorẽ inquam determinatum) non eſt viſa: quilibet enim humor putreſcere & maligna qualitate affici poteſt: vt plurimùm hæc qualitas originem du cit à ſanguine, & humorem eum eſſe dicimus, in quo nihil eſt, aut parum negotij ad putrefaciendum ipſum: ac facilitate ea qua putreſcit, eadem illi aduenit corruptio: ex parte enim prædicti humoris datur mutatio ſubiecti ad eſſe formæ, ad non eſſe illius in ſenſu cauſali & illatiuo, vt alia poſsit introduci ab agente na turali, directe ſanè non intendendo formarum corruptionem.

Explico ſingula, *mutatio ſubiecti*, quæ non eſt motus, vel mutatio poſitiua; ſed negatiua, aut priuatiua nempè deſitio formæ, vel deſitio

pro-

productionis formæ. *In sensu*, deinde, *causali & illatiuo* nam identicè generatio vnius non est corruptio alterius: potest enim Deus producere formam ignis in vna materia, conseruando formam equi. Etenim cum Philosophus asseruit *generationem vnius esse corruptionem alterius*, loquutus est in sensu causali & illatiuo: vt intelligentiæ nostræ non fugeret, generationẽ vnius formæ substantialis naturaliter inducere corruptionem alterius, ob naturalem incompatibilitatem duarum formarum substantialium in eadem materiam. Hinc igitur de generatione formæ accidentalis, non potest dici vniuersaliter eam esse corruptionem alterius: quia quando forma accidentalis non hubet contrarium, il-
lam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

lam non inducit, vt patet in generatione *lucis* in aere, ad quam immediate non ſequitur naturali connexione alterius formæ corruptio. *Directè* tandem *non intendendo formarum corruptionem*, id eſt, *formæ antiquæ*, quatenus intendit ;directè productionẽ formæ nouæ, cum qua eſt incompoſſibilis forma antiqua. Verùm de formis accidentalibus intendit vnà directè corruptionem alterius contrariæ ſibi nociuæ: quia licèt dextructio formæ contrariæ non ſit bonum poſitiuum, attamen eſt negatiuo modo, quantenus remouet id quod eſſet malum & nociuum.

Hæc febris moris eſt deprouati, quare facultates omnes, & potiſsime vitalem diſſoluit. Contagium à malignitate ſibi contrahit, vt comi-

nus

nus & eminus aliquando homines inficiat. *Eminus* ea lege affirmo, vt naturaliter nequeat agere in diſtans; quin agat in propinquum. Modò enim Philoſophia me conuenit, vt eius vtar conſilio, omne agens, nimirum, naturaliter nolle agere immediate in diſtans, ſi nō reperiat in medio aliud agens naturale habens ſimilem virtutem, quod quidem operetur cum approximatione ad paſſum & effectum, & ſit proportionatum in eſſentiali perfectione cum effectu producendo.

Dices, aquam appoſitam igni in leuete magis incaleſcere, quàm fundum leuetis: poſſumus enim ipſum attrectare, ſecus vero aquam: ergo iam agens naturaliter agit in diſtans; quin agat in propinquum. Reſponde-

detur, initio calefactionis fundum leuetis esse calidius aqua. hac verò nimis feruescente subtiliores & calidiores, eius partes sursum ascendere, & ebullire, ita vt crassiores & minus calidæ descendant ad fundum leuetis, & illud infrigident. Præter hoc etiã responderi potest secũdò, ideo aquã attrectanti apparere calidiorem, quia ille qui manu aquam attingit, etiam si illicò manum extrahat, affert secum aliquam partem aquæ calidæ. Verùm qui attingit fundum leuetis, dum remouet manum, non affert secum aliquam partem leuetis.

Præcipites demum arguunt in legem illam Thomistæ, *agens*, videlicet, *debere esse proportionatum in essentiali perfectione cum effectu producendo*. Dicunt enim accidentia immediatè

age-

agere in productionem ſubſtantiæ, cum qua non eſt proportionatum in eſſentiali perfectione: ergo non requiritur abſolutè, *quòd agens ſit proportionatum in eſſentiali perfectione cum effectu producendo.*

Reſpondetur, quòd cauſa efficiẽs ſe ſola producens aliquem effectum, ita debet proportionari cum ſuo effectu, vt continuat illum ſi non formaliter, ſaltem virtualiter, quod nequit contingere; niſi cauſa ſit, vel æque nobilis, vel nobilior affectu producendo. Sed accidens eſt ignobilius ſubſtantia: ergo accidens nequit habere virtutem producendi ſe ſolo ſubſtantiam.

Reſpondent vnà Thomiſtæ, accidens operari tanquam in virtute ſubſtantiæ, ſeu nomine ſubſtantiæ, ac proin-

proinde licèt calor non contineat eminenter perfectionem ſubſtantiæ, nihilominus illam virtualiter continet.

Contra eſt, nam operari nomine ſubſtantiæ eſt mera denominatio extrinſeca in accidenti, qua nihil perfectionis illi additur. Et quod accidens contineat perfectionem ſubſtãtię parũ refert, vt ipſum operetur iuxta perfectionẽ ſubſtãtiæ, cui inſeruit, & cuius eſt miniſter & famulus. Quid enim expedit Petrum eſſe miniſtrum Cæſaris, & operari nomine Cæſaris, vt Petrus immediatè certamẽ iniens cum hoſte, glorioſe triumphum reportet? Roga deinde armigero puero fortiſsimi Ducis? vt huius nomine cui miniſtrat, hoſtem inuadat ſecurus de victoria: quia pugnat no-

mine ſui Ducis, protectò proderit nihil Ducis robur & ſtrenuitas ſi armiger viribus non ſit potens?

¶ Febris eſt valde communis, nam plures corripiendo, ſolet illos populariter graſſari, quamuis haberi nequeat pro peſte: quoniam præcipua pars eorum, qui tenentur huiuſmodi febri, deſijt ægrotare.

Neque verò ducit originem à putredine in corde contenta, ſed in vaſis maioribus cordi propinquioribus: neque tamen ab inquinatione aeris, ſed à morboſo corporis apparatu.

Signa nos erudiunt de hac febri, vt ex modo caloris incipientis mitem & moderatum perſentiamus, & ſimul adeſſe videntur maligna alia ſympthomata: eſt enim ab initio pau

citas

citas putredinis, quæ paulatim ſerpit, & in materia lenta & craſſa ſenſim incipit incendi, quæ cum in copioſa materia calida atque tenui accedatur, illico viget.

Inæqualis eſt pulſus omni inæqualitate, languidus, paruus, & frequēs, nonnunquam eſt intercadens, atque deficiens tempore maxima eruptionis exanthematum: nam cum putredo maligna cordi, & vitali facultati, maximè aduerſetur, ſpiritus inſtar veneni corrumpit, & temperiem cordis euertit. Vnde oppreſſa & diſſoluta facultate vitali euenit, differentia talis pulſus, & cum halitus putredinis ſint acres, eſt etiam cordis palpitatio, pulſuumque tremor & manuum, in corde & in cerebro facta mordicatione.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Reſpiratio velox, & inæqualis eſt, & ob imbecillitatem facultatis animalis intercepta ſæpe, qualis ſuſpirãtibus ineſt.

Vrina ſepius eſt craſſa, rubra, & perturbata, quæ putredinẽ ſignificat, & eferueſcentiam effectam à calore præter naturali. Similis interdũ apparet valentium vrinis, cum delitescat humor, qui putreſcit, & exiguam etiam putredinem concipiat, quæ nondum venis fuit communicata: & ſanè hoc ſtatuto ſigno periculo mortis Ægri vita exponi videtur. Aliquando etiam tenuis & aquuoſa apparet vrina, quæ morbi cruditatem, & imbecilitatem alteratricis oſtendit. Accedit hùc vomitus, & nauſea, cibi faſtidium: nam propter malignitatem febris, vel communicatur

ægra qualitas ori ventriculi, vel halitus malignus, vel humor confluit in ventriculum. Et ob imbecilitatē facultatis animalis grauis & molesta iactatio corporis est Ægro, necnon propter defatigationem cordis & vitalis facultatis anxietas, est etiā horripilatio propter vaporum acrimoniam, dolor capitis & sopor propter vaporum ascēsum, qui cum acres probentur, se dare somno nō potest Æger, & si forte aliquo potiatur, est illi sane turbulentus, agitando mente mille vertigines.

Insuper apparent ex anathemata, quæ sunt e florescentiæ quædam, seu masculæ in cute appositæ morsibus pullicum similes. Hæc etenim apparent, cum materia cruda sit ac irritata natura multitudine nimirum, &

mala humoris qualitate. Aliquando adſunt quarta die, quinta, ſexta, ſeptima etiam plerũque, octaua aliquãdo & nona. Quæ etiam ſi in principio adſint ægrum eſt inditiũ. Nam dicunt in ipſis contineri ingentem malignitatem, à qua nimis irritatur natura: neque verò bonum eſt quod ſerò etiam appareant, nam id ſane contingit propter conſtipationem cutis, quæ impedit humorem erumpere, aut etiam per craſsitudinem humoris, quod abſolutè non eſt malũ. Verum quocumque tempore appareant, ſignificant incendium & feruorem neceſſariò qualitatemque malam cum putredine naturæque imbecilitate adiunctam, quæ nequit morbi vehementiæ repugnare, ſed natura laceſita inutiliter & defectuoſè id

quod

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

quod tenuius eſt, ex partibus intimis ad cutem tranſmittit.

Neque ſemper reddunt eundem colorem, nam rubrę ſunt aliquando, & mitiores dicuntur: alterius verò coloris deteriores vt nigræ, atque etiam liuidæ, quę nimiam corruptionem ſanguinis ſignificant. Aliquando multæ deteguntur maculæ, quod bonum eſſe affirmant nonnulli, aliquando vero paucæ, quod peſsimũ eſt: nam humoris euacuatio quò copioſior, eò melior, quare huiuſmodi exituræ, vt dicantur vtiles, copioſas eſſe debere, & cum natura paucas expelat ad imbecilitatem facultatis reduci poteſt.

Quæ mihi non probatur ſententia, quoniam euenire poterit, vt humoris maligni quantitas ſit adeò in

partibus intimis, vt licet numerosæ maculæ appareant maxima eius pars intus relinquatur.

Alia signa deinde restant considerãda, vt ex illis iudicium proferamus, quod licet in pectore & vniuerso corpore apparere soleant prædictæ maculæ, in dorso etiam præcipuè citius & frequentius propter deductum venæ cauæ & arteriæ magnæ per spinam dorsi: semper tamen debent reprobari; quando neque morbi, neque quantitati morbificæ respondeant, verùm si istæ maculæ incæperint prodire, & postea remorẽtur, valde pernitiosum est: nam debilitas facultatis indicatur.

Aliud signum attento animo excipiendum, quod à siccitate & nigritia linguæ deduces: quoniam fuliginosa

ſa eſt maximè febris, & ſanguinem adurit, quare ſicciunt vehementer. At ſi prædictione hac ſitis defecerit Ægro, delirium, vel facultatis animalis extinctio neceſſariò ſequitur.

Quando etiam in hac febri optimus extrahatur ſanguis, exitiale eſt; indicat enim manifeſtò ſanguinem potius mala qualitate, quàm putredine peccare, vel in corde aut in locis proximis ei malam putredinem cõtineri. Inſuper adhibitis multis remedijs, & prædicta ſympthomata durauerint, ac etiam accreuerint, exitioſum eſt.

Alui fluxus in principio & in vigore aſſolent euenire. Verum in principio vtilitatem Ægro conducunt aliquando: quia minuit cauſam morbificam, in ſtatu verò frequenter ci-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

tra morbi leuamen vires ſolent deficere. Nil etiam in hac febri pro comperto habetur: bonis enim apparentibus ſignis moritur Æger, & malis aſtantibus ſolet à iugo mortis liberari.

Abſit ab hac febri victus abundans ne accreſcat cauſa, nec debet eſſe tenuis vt in alijs acutis febribus propter virium imbecillitatem ac febrim, quæ oritur à corruptione, atque ea cibis attemperantibus coercenda eſt: quarè ratio victus debet eſſe mediocris, quæ vergat ad frigiditatem cum aliqua ſiccitudine, vt prædictæ febri ac putredini aduerſetur: veluti gallinæ iuſcula, necnon pulli, & arietis, ijs etiam conquoquatur ſcariola, cucurbita, & lactuca, iuſculis addendo ſimul arantij ſuccos,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

aut limonis: oua ſimiliter, vitela, & piſces nobilia eſſe dicuntur alimenta, &c.

Potus ſit aqua decocta cum ſemine citri, vel cortice limonis, aut condrillæ. Verùm ſi Æger aſſueuerit, vinum èbibere; ne repugnes aliquantulum illius ſuppeditare nimis dilutum.

Quieſcat Æger animo & corpore, & accumbat in lecto molli, cubiculumque ſit nonnihil tenebroſum: hæc enim ſunt remedia anxietudinem impedientia. Alteretur aer verſus frigiditatẽ, & cooperiatur Æger tegumentis; neque detectus iaceat ne ipſo aere in internas partes intromittantur maculæ: cum inde ſindon & ſubûcula ſqualidæ ſint, mutato eas, licèt hoc nonnullis diſplicuerit.

Ete-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Etenim ego rogo, si hæc sindon maligna qualitate sociata applicaretur cuidam valenti disposito ipsum ne inficeret? hoc sanè dubitare non poteris. Igitur Ægro meliùs adhærebit? quoniam maligna ista qualitas necessariò operatur, & Ægrum rectè dispositum inuenit, vt in ipsum intromittatur: quarè placet, vt munda linea applicentur illi absque aeris motione.

Nec aliquo obstante illico fiat sanguinis missio, & ne de pectore solicitudinem istam emittas: vt pote notabile eueniet Ægro nocumentum; neque vero semel, aut bis sanguinem emittas, sed pro virium robore, quantitate plenitudinis, & febris vehementia sępius detractio sanguinis fiat, & secanda est *basilica* dextra,

tr̄a, aut ſiniſtra. Fœminarũ ſi mẽſtrua deficiant aut probe non purgauerint ſcindatur vena *tali*; neque diſſonum mihi videtur vt ex eadem parte viri patiantur detractionem ſanguinis fieri: nam licèt copia ſit in trunco corporis, per huius venæ ſectionẽ amittitur plenitudo, & à corde reuellitur, & non ego perfidum dicam ſacramentum hanc doctrinam ſecundo euentu probauiſſe: maxime cũ prædictio ſit raptus in cerebrum.

Notare licet, quod ſi propter Ægroti culpam, aut Medici errorem ſanguinis miſsionis in principio prętermittatur occaſio, affirmant nonnulli, trahi non debere ſanguinem; ne naturæ motus in eruptione exanthematum impediatur: illorum eſt fundamentum quippe optimum eſt

vt

vt venenosus humor à partibus prin cipalioribus ad cutem mutetur: quarè potius auxiliandum, quàm detractione sanguinis impediendum est: ea enim euocatur ex circunferentia ad centrum, sic ergo loco eius adhibere præscribunt cucurbitulas cum scarificatione, quia non solum deponunt plenitudinem, verum etiam se naturæ motui adiutorem exhibent.

Alij verò stabiliter tenēt secandā esse venam, id est apparentibus morbilis, & corpore existēte pleno: quoniam deposita plenitudine natura melius & facilius transmittit ad partes extimas.

Sed quæcunque harum senten-tia poterit obseruari. Videri meo tamen exeaquar præcipuè secare venam, dum vires constent, & corpus

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

ſit plenum: quia cum in trunco corporis ſit abundantia, multo meliùs ſectione venæ deponetur. At verò ſi vires ſatis non conſtent, & corpus mediocriter ſit plenum, tunc ſatius eſt cucurbitulas adhibere cum ſcarificatione: quia cum minori noxa plenitudinem illam deponunt, & iubant naturæ motum: ac nobis etiam aperte liquet, cutis ſcarificationem detractioni ſangninis proximam eſſe, & habetur inſtar ipſius.

Potionibus vtaris refrigerantibus, reſerantibus, & alexipharmacis, vt eſt decoctum hordei, ſeminum maiorum frigidorum, florum borraginis, & endiuiæ, radicum etiam condrillæ. Huic etiam addendus eſt decocto ſyrupus acetoſitatis citri & endiuiæ. Præterea granatorum ap-

tus

tus dicitur ſyrupus, vt acetoſitatis, & bugloſſæ: addendo ſimul jacintorum confectionem, & alchermes, tabellas manus Chriſti cum pulueribus gemmarum, aut diamargaritonis frigidi, atque alijs huiuſmodi conditionis medicaminibus. Et à principio morbi cum alimentis poſſumus miſcere prædictas pulueres, vt eius malignitas corrigatur, & roborata facultate ad partes externas trãſmittantur maculæ.

At cum exanthemata prodire cæperint, (& quamuis etiam non prodeãt) & angore animi afficiatur Æger, frictionibus vtaris in dorſo, lumbis, natibus, regione cordis, hepatis, ac cerbicis: hæc omnia linteolo ſeuerè fricabis, donec appareat rubor in cute. Dein ſi tibi placet Ægrum aſ-

per-

pergere, calido & amineo vino exequaris, in quo dequoquatur camemalum, pulegium, & labendula, quibus apperientur pori, & à parte interna malignam qualitatem euocabis ad externam. Vnctiones in presentia aptæ sunt, & vngendus partes fricabis oleo camemali, & albi lilij cum pulueribus nitri: & vt comprimatur prędicta qualitas, vti possumus mathioli, & scorpionis oleo, vngendo ex interuallis regionem cordis, ventriculi, tempora, & brachia. Necnnō vtēdum est cucurbitulis cum scarificatione, aut absque illa si conuenire placeat, quæ magnam vim habent euocandi humorem ex internis ad partes extimas sine noxa.

Et non defuere nonnulli, qui affirmauerint cucurbitulas non esse ido-

neas: quoniam humorem atrahunt ad locum determinatum: & cum naturæ motus sit ad omnem corporis superficiem, videtur sanè nocere magis, quàm emolumentum illas producere.

Respondetur, cucurbitulas ad eas partes euocare, quibus applicantur, ac simul habere vim euacuandi principes partes sine noxa, ideoque partes istæ exoneratæ ad partes extimas faciliùs expellunt, & naturæ motus non obstatur: quare cucurbitulæ cũ scarificatione si vires constent debẽt applicari prædictis partibus: verùm & pectori, quas applicare huic parti neminem vidi, easque tamen mitissimo igne nonnullis Ægris præscripsimus.

Deinde adhibitis prædictis reme-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

dijs non fugerit febris, neq; symthomata cessauerint, certè erit occasio: quippe humor cui ista mala qualitas adhæret est crassus, & cucurbitulis nequit extrahi; nec euocari ad partes extimas: nam cucurbitulæ attrahunt solummodò humores tenues & serosos. Sic ergo necessariũ est humorẽ illum alia via educere purgatione nimirùm: quarè in potionibus alexipharmacis solent effundere pulpam thamarindorũ, quæ extra euacuationem virtutem in se claudit, vt humorum putrefactioni sese opponat.

Post sanguinis misionẽ remissis accedentibus, vrineq; visa coctione, purgabis illico Ægrum syrupo Regis Philippi, aut nouẽ infusionibus, cum decoctione pugini, aut florum cordialium. Item addatur parũ rha-

barbari, diacatholiconis, aut diaprunis simplicis, siue medicamentū aliquod, quod non sit impotens purgare humorem, qui dicatur esse efficiēs istius effectus.

Diuersa accidentia euenire assolēt huic febri, vt dolor capitis acerbus, vigilia perpetua, quæ sæpissime deliriū significat: & vt capitis dolori occurras, præscribendæ sunt fictiones, vincula, cucurbitulæ à natibus vsque ad pedes, necnon clysteres expurgātes, ac nonnulla linteola aqua rosata madefactà applicabuntur cerebro.

Occurras etiam vigiliæ oleo papaueris ac populeonis. Verùm si ea permāserit adhibitis prędictis remedijs, addas statuto vnguēto nonnihil opij post cenam, & cum velit Æger somnos capere, offerto illi papauera: de-

mum etiam vtaris omnibus remedijs potentibus ſomnum intromittere.

Diximus frequentius huic febri frenitidem accidere, cuius eſſentiam propriam conſiſtere aiunt nonnulli Medici in inflamatione quadã, prout dicit tumorem pręter naturam. Sed oppoſita noſtra ſententia ſe fulcit ſuſ tinetq; rationibus Hiſpani noſtri flo rentiſsimi Valeſij *lib. 5. cõtrouerſ.* ſumme totius Medicinæ ac Philoſophiæ ſtudioſi, vbi aſſerit, eſſentiã frenitidis fundari in diſtemperie cum humore in cerebro putreſcente, etiã ſi tumor non adſit. Cuius cõprobatur doctrina, ex eo quod ſympthomata pazonomonica frenitidis ſunt deliriũ perpetuum cum febre continua, ſed hæc non poſtulat inflamationem veram, ergo, &c. Minor probatur, cum poſ-

ſint illi humores eſſe in cerebro, ibique putreſcere ſine tumore, ſi quidē intra venas & arterias putredinem ſubeunt; & tamen ſine tumore, neque enim hic ad putredinem neceſſarius eſt: quibus poſitis non eſt dubium prædicta ſympthomata cōtingere. Etenim pro diſſoluenda hac difficultate notandum eſt, frenitidem non ſubitò, neque aſatim accidere, ſed ſenſim conſtitui, cum egeat tempore ad ſui generationem. Quo ſtatuto.

Quando frenitis incipit, poteſt ea reperiri ob intemperantiam materialem calidam: poſtquam autem abſoluta ſit, non eſt citra inflamationem. Vnde ergo frenitis in inflamatione non debet conſiſtere, dum in principio ob expoſitam prædictam

ratio-

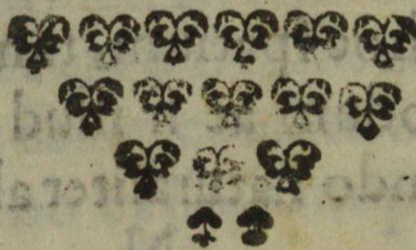
rationem cùm acuta febri delirium aduenit perpetuum; posteaque decurrente tanta causa, illæ partes inflamantur: nam quodcumque frustrum humoris, quod hic sane defluït, suum locum expetit determinatum, ac tumor prouenit, cum dilatatur cerebrum, ex eo quod naturaliter dari nequeat penetratio quãtitatum: vt experimento constat, quo videmus vnum corpus impedire aliud ne suum ingrediatur locum, vel efficienter producendo impulsum, quo mouetur vnum corpus, vt locus detur alteri, vel formaliter, seu quasi formaliter. Etenim hic humor dum est in cerebro, licet re vera non informet hoc spatium, tamen se habet ad modum ac si illud informaret, exigendo naturaliter alterius cu-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

iuſcumque humoris abſentiam ab eodem ſpatio cerebri.

Obiectioni verò ab experimento fictæ, quæ pro oppoſita ſententia cõmuniter adducitur, facilimum eſt reſpondere, quod ſi in vaſe repleto cinere ſimul eſt tantum aquæ, quantum vas illud vacuum poſſet recipere; ideo eſt, quia cinis iniecta aqua ſoluitur in vapores, & ſecum defert etiã aliquas partes aquæ, quantum ſatis eſt, vt partes aquæ & cineris, quæ manent, poſsint habere ſua loca diſtincta in vaſe.

Quo iam abſoluiſſe videor.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6028/A